

Luka

The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the
Romanian Language, as spoken in Croatia

Luka

The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the Romanian Language, as spoken in Croatia

copyright © 2019 Pioneer

Language: Ludari (Romanian)

Dialect: Ludari

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-09-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 10 Jun 2022
ba2a14ee-adf9-5a2c-ac9a-b6a29a579b63

Contents

Luka	1
----------------	---

Bunã vorba alu Luke

Asta Bunã vorbã askris omu karje s kima Luka, karje afost doktor, učeniku karje putuja ku apostolu Pavle (vjez Kol 4,14; Flm 24; 2 Tim 4,11), a na fost židov. Asta knjigã rubjaštje d aja kãnd sa fukut Isusu, kãnd atrijit, kãnd ãnvaca, kãnd fiča čudurj, kãnd amurit p kručje, kãnd auskrisnit dãla morc š kãnd apljikat p čerj. Una dãla glavna temã d asta Bunã vorbã jaštje k Isusu aispunit obečala karje Dimizov adat alu Izraelcilor ãn zavjetu alu Bãtãrn ali š Bunã vorba nuje samo d židovj već š d ãlja karje nuje židovj. ãn asta Bunã vorbã Isusu ãnvaca d multje temje, karje uključa š rugala, Sufļjetu alu Svãnt, radostu, zahvala š banji. Asta knjigã isto aratã kum Isusu likuja š oprostja alu multã lumje, karje uključuja š p ãlja karje afost mult bulnavj ili karje avja ãn jej sufljet alu rov, sãračj, grešnikurj, propalic š multje mujerj. Luka asta askris, vjerovatno njeđe šajzãč š činč 65 aj maj ãnklo d Kristu.

Luka rubjaštje dãče skrije knjigasta

¹⁻³ Poštovani Teofile, kašã kum šti, mulc lumje adat tot dãla jej s skrije izvješće d stvarurj karje Dimizov afukut ãn vrijamja anuastrã, baš kašã kum skrije ãn Svãntã pismã. Askris aja će nuavã azãš ãlja karje avizut stvarurlja d ãnčipjalã š karje rubja Bunã vorbã. Š jo pažljivo amproučit aštja tuatje događajurlje. Jo agãndit k arfi binje tot s skriuv p rãnd, ⁴ aša osã fi siguran k aja će jej ta ãnvãcat istina.

Anđelu Gabrijel rubjaštje d aja k osã s fakã Ivan karje bãtjazã

⁵ Kãnd caru Herod avladit p Judeja, * afost neki pop karje s kjamã Zaharija. Jel pripadnja alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije.† Mujarja alu Zaharije afost isto dãn familija alu popilor. Ja s kima Elizabeta. ⁶ Amiždoj irja pravedni la Dimizov š uvijek askulta tot aja će Domnu azapovidit ãn zakonu alu Mojsije. ⁷ Ali na vut kupil daja će Elizabeta afost štjarpã, a amiždoj irja mult bãtrnj.

⁸ Udatã, Zaharija š popilje ãn skupina aluj služaštje ãn Hram. ⁹ Običaju alu popilor afost s arunče kocka tuatã zuva kum akuljiđja činje osã utrije ãn Svetište alu Domnuluj ãn Hram š činje osã apringã tãmjãja.† Una zuvã akuljes p Zaharija s apringã tãmjãja. ¹⁰ D vrijamjaja mult lumje s ruga ãn dvorištja alu Hramuluj.

¹¹ Atunča alu Zaharija sa ukazãt anđelu alu Domnuluj. Astat p partja alu dãraptej la žrtveniku d tãmjãja. ¹² Kãnd Zaharija avizut p anđelu, jel mult sa spirjat. ¹³ A anđelu ja zãs: “Na vja frikã, Zaharija! Dimizov auzãt rugala ata: Elizabeta, mujarja ata, osã c fakã bijat. Š osã l kjem Ivan. ¹⁴ Osã c fije drag š t veselješt š mulcã osã s radujaskã kãnd s fiča jel. ¹⁵ Kupilu alu vostru osã fije marje la intja alu Domnuluj. Jel nusã bja nič vin nič altje bjarje ljutje. Osã

* **1:5** caru Herod avladit p Judeja – Također s kima Herod Marje, š avladit dãla trjezãč š šaptje (37). pãnla patru (4). aj majdatã d Krist. Judeja aiča rubjaštje d tot pãmãntu undje atrijit Židovi. † **1:5** alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije – Afost duavãzãč š patru (24) skupinã d popje. Toc afost d sãmãncu alu Aron, fratilje alu Mojsije. Abija afost pra tata alu opt (8) skupinã d popje (vjez 1 Dnev 24,10). † **1:9** Popurlje atribut s apringã tãmjãja kašã prinosu alu Dimizov tuatã dãmijnaca š sara p posebni oltar ãnontru ãn Hram.

fije pljin d Suflijetu alu Svântuluj još känd fi än burtä. ¹⁶ Jel osä okrinjaskä p multje Izraelcurj la Domnu, Dimizov alor. ¹⁷ Isti sufljet karje ja dat snagä alu Ilije osä fije än bijatu alu tov s pripimaskä p narodu d vinjala alu Domnuluj. Osä okrinjaskä inimilje alu tatilje kätri kupi š nagovorjaskä p älja karje nu skultä p Dimizov s primjaskä mudrost alu älja karje askultä.”

¹⁸ Zaharija azäs alu andeluj: “Kum s štivu k s dogodjaštje aja? Š jo š mujarja amja ištjem već bätärnj.”

¹⁹ P aja andelu ja zäs: “Jo sänt Gabrijel. Amvinjit däla prijestolje alu Dimizov. P minje atrimjes la tinje s c aduk asta bunä vorbä. ²⁰ Jakä, da akuma osä rämäj mut š nusä poc s rubještj tot pänla zuvaja pänd s nu dogodja aja, daja če naj krizut än vorbilje alji mjalje, karje osä ispunjaskä d vrijamje alor.”

²¹ Än vrijamjaja narodu aštipat p Zaharija š na razumit däche atäta sa zabuvit än Svetište. ²² Känd jel napokon aišät, na putut nimik s lji zäkä š s lja udä. Känd lumja avizut aja, š znakurlje karje lja dat ku mänilje, ashvatit k jel avut vizije än Svetište.

²³ Känd azavršät zuvilje alu Zaharija s lukrjazä kašä popa än Hram, sa tors akas. ²⁴ Däpä duavä trje zälje, mujarja aluj Elizabeta arämas grja, š činč (5) lunj na išät dän kasä. Ja azäs: ²⁵ “Aša Domnu sa pobrinit d minje š askinit rušunja däpä minje la intja alu lumje daja če na putut s am kupi.”

Andelu Gabrijel rubjaštje d aja k osä s fakä Isusu

²⁶ Känd Elizabeta irja grja šasä (6) lunj, Dimizov atrimjes p andelu Gabrijel än sat Nazaret än regija Galileja, ²⁷ la djevicä karje zaručitä däpä om karje s kjamä Josip. Jel irja d sämāncä alu caru David, a djevicä s kima Marija. ²⁸ Gabrijel avinjit š azäs alu je: “Zdravo! Domnu ku tinje. Dimizov ta kuljes!”

²⁹ P aja Marija sa uznemirit š na razumit če andelu avrut s zäkä ku pozdravula. ³⁰ Andelu azäs: “Na vja frikä, Marija. Tu ješt aja p karje Dimizov akuljes! ³¹ Jakä osä fi grja š osä fač fičor p karje osä l kjem Isusu. ³² Jel osä fije marje š osä s kjamje Bijatu alu Maj marje Dimizov. Domnu Dimizov osä idja autoritet s fije car kum Dimizov aobečit alu David, sämānca aluj. ³³ Osä vladjaskä p sämānca alu Jakovš zauvjek š cara aluj nikad nusä prestanjaskä.”

³⁴ Marija äntrijabä p andelu: “Ali kum? Jo još nam fost ku omu.”

³⁵ Andelu Gabrijel ja zäs: “Suflijetu alu Svântuluj osä s slubudje p tinje š säla alu Maj marje Dimizov osä t änviljaskä. Š daja kupilu karje l fiča osä fije svänt š osä s kjamje Bijatu alu Dimizov. ³⁶ Jakä, Elizabeta, rođakinja ata, aša bätärnä isto duče fičor. Aja ista mujarje, d karje arubit k nu puatje s ajbje kupi, a grja je d šasä (6) lunj. ³⁷ K alu Dimizov nimika nuje nemoguče!”

³⁸ Marija azäs alu Gabrijel: “Jakä, argata sänt alu Domnuluj. S fije kum tu zäč!” Š Gabrijel apljikat däla ja.

Marija positjaštje p Elizabeta

³⁹ Duavä trje zälje däpä aja, Marija majdatä apljikat än sat än djalurj alu Judeje. ⁴⁰ Känd ja ažuns, auntrat än kasa alu Zaharija š apozdravit p Elizabeta. ⁴¹ Känd Elizabeta auzät pozdravu alu Marije, kupilu än burtä alu Elizabetäj däturdatä mult sa miškat š Elizabeta sa napunit ku Suflijetu alu Svântuluj.

Š 1:33 sämānca alu Jakov – Än grčki original skrije: “kasa alu Jakov” karje rubja d tuatä sämānca alu Jakov. Altu lumilje d Jakov afost Izrael. Atrijit usutje d aj majdatä, a tuatje duaväsprjače (12) d sämāncje alu Izrael avinjit däla jel. Lumja p narodu Izrael često kima kasa alu Jakov.

42 Elizabeta d radost marje äntarje astrigat: “Maj mult ješt blagoslovitã d tuatje mujerj š blagoslovit je kupilu än burta ata! 43 Ku čaja amzaslužãt častula s m positjaskã mama alu Domnuluj alu mjov! 44 Jakã kãnd auzãt pozdravu alu tov, kupilu än burtã dãturdatã mult sa miškat d radost! 45 Blagoslovitã ješt daja čaj krizut k osã s ispunjskã poruka karje ca trimjes Domnu!”

Marija slavjaštje p Dimizov än radost

46 Atunča Marija azãs:

“Inima amja adrikã p Domnu,
 47 sufljetu alu mjov s radujaštje la Dimizov, Spasitelju alu mjov,
 48 k p minje ma kuljes,
 p ponizna argata aluj!
 Audjec, pänd akuma tuatã generacija osã zãkã
 k Dimizov ma blagoslovit,
 49 daja če Dimizov karje arje tuatã sãla
 afukut marje čudã d minje!
 Svãnt je lumilje aluj.
 50 Iskazaštje milostu p toc älja än tuatã vrijamja
 karje arje frikã d jel.
 51 Ku mãna capãnã afukut marje čudã
 š aputirit p lumja karje ponosni š umišljeni.
 52 Jel aizbacãt p vladari s nu vladjaskã više,
 a adrikat p lumje karje je ponizni.
 53 A p lumja karje irja flãmãnz lja nasitit ku binje,
 a p lumja karje bogatã lja trimjes dãla jel ku mãnilje gualje.
 54-55 Jel ažutat alu Izrael, alu argatu aluj
 baš kum adat obečalã alu sãmãnca anuastrã,
 alu Abraham š alu kupi aluj,
 k osã lji fije uvijek d milã.”

56 Atunča Marija ku Elizabeta arãmas njeđe trje (3) lunj š sa tors akas.

Sa fukut Ivan karje bãtjazã

57 Alu Elizabeta avinjãt vrijamja s fakã š ja afukut bijat. 58 Kãnd tuatã familija alu je š komšiji auzãt d asta, kum Domnu afost aša d bun kãtri ja, toc sa bukurat zajedno ku ja.

59 Kãnd kupilu anapunit opt (8) zãlje, atribut s fije obrezãt,* aša k komšiji š familija avinjãt s proslavjaskã aja. Avrut p kupilu s l kjamje Zaharija kum tatusov s kjamã, 60 ali Elizabeta azãs: “Nu, njego mora s s kjamje Ivan!”

61 Komšiji š familija azãs: “Nimilja dãla familija ata nu s kjamã Ivan!”
 62 Atunča, daja če Zaharija na putut s audã, lumja ku mãnilje la tribat kum jel vrja kupilu s s kjamã. 63 Zaharija akãtat s ji dja ploče s skrije š askris: “S kjamã Ivan”, š toc sa mirat. 64 Dimizov alu Zaharije adiškis gura š ja dizljigat ljimba š jel dãturdatã ančiput s rubjaskã š s slavjaskã p Dimizov.

65 Kãnd toc karje trija upruapje d jej avizut če Dimizov afukut alu Zaharije, lja fost frikã d Dimizov. Än tuatje saturlje än djalurlje alu Judeje, lumja rubja d aja če sa dogodit. 66 Činje god auzãt d jej gãndja d aja š sa tribat: “Atunča če

* 1:59 obrezãt – Obrezjala afost znaku alu savezu alu Dimizov ku Abraham š ku sãmãnca aluj (Post 17,9–14). Židovi afost obrezãc kum apokaza k irja odani alu Dimizov š k pripadnjaštje alu narodu aluj karje akuljes.

osă fije d bijatusta känd ufi marje?“, k Domnu sigurno osă fakă nješto marje pisti jel.

Zaharija rubjaštje d Mesija š d Ivan karje bătjază

⁶⁷ Suflijetu alu Svântuluj aispunit p Zaharija, tata alu Ivan, š jel arubit asta porukă dăla Dimizov:

- ⁶⁸ “Slava alu Domnuluj, Dimizov alu Izraelcilor,
k avinjit s ažită alu narodu aluj š s lji izbavjaskă!
- ⁶⁹ Š atrimjes nauvă marje Spasitelj
dăn sãmãnca alu argatu aluj David,
- ⁷⁰ kum jel d mult aobečit
pisti vorba alu prorokurlje karje jel atrimjes:
- ⁷¹ s nji spasaskă dăla dușmani alji noștri
š dăla mănă alu tuată lumja karje nji mrzaštje.
- ⁷² Jel asta afukut s pokazaskă milă alu sãmãnca anuaștră
așa ča ispunit savezu alu svânt karje afukut ku jej,
⁷³ așa ča ispunit obečala karje adat alu Abraham, alu anuaștră sãmãnca.
- ⁷⁴ Kašă kum aobečit, nja skos dăla dușmanj
s putjem s ji služăm frzdă frikă,
⁷⁵ s trijim kum Dimizov azăs
š s fičem čije bun ân tuatje zuvilje anuaștrje.
- ⁷⁶ A tu, bijatu alu mjov, osă t kjem proroku alu Maj marje Dimizov.
Osă plječ la intja alu Domnuluj s ji pripremještj drumu.
- ⁷⁷ Osă ânvăc p narodu aluj s štije kum s s spasaskă
kum s lji fije oprostīt greșala alor.
- ⁷⁸ Daja če je Dimizov pljin d milă š arje osječaj d noj,
jel trimjatje lumina dăn čerj.
Kašă suarilje karje sa drikă ân diminjacă,
⁷⁹ Dimizov osă adukă lumina alu älja karje trijaštje ân nuaptje š arje frikă
d muartje.
Jel osă nji pokazaskă drumu karje aduče ân mir.”

⁸⁰ Ivan akriskut š apostanit capăn ân sufljet. Trija ân lok undje nuje nimika.† Känd akriskut, jel ančiput la intja alu toc s rubjaskă alu naroduluj alu Izrael.

2

*Sa fukut Isusu ân Betlehem
(Mt 1,18–25)*

¹ Ân vrijamaja caru alu Rimuluj, August, azapovjedit s fakă popisu d tuată lumje karje trijaštje ân cara. ² Åsta afost prvi popis d lumje karje sa dogodīt ân vrijamje pând Kvirinije afost upravitelju p regija Sirija. ³ Toc apljikat ân trgu undje trija sãmãnca aluj s s skrije ân popis.

⁴ Așa š Josip, karje afost sãmãnca alu caru David, apljikat dăn sat Nazaret ân regije Galileje ân sat Betlehem ân regije Judeje, undje d mult sa fukut David.
⁵ Jel apljikat una ku zaručnica aluj, Marija, s s skrije ân popis. Marija već afost

† **1:80** lok undje nuje nimika – Asta afost napușteni lok la zapadnă partje d apă Jordan. Nuje dăpartje dăla lok undje apa Jordan untră ân Mrtvo more.

grja, ⁶ š pänd afost än Betlehem, ja vinjit vrijamja s fakä. ⁷ Ja afukut bijat, prvi kupil, la änvilijat š la pus än aljbje daja če än sat undje irja sobje d gostjamje nu irja lok d jej.

Ändeli zäče alu pastirilor k Isusu sa fukut

⁸ Än nuaptjaja p päjenj upruapje d Betlehem, njeki pastirurj päza vojilje alor. ⁹ Däturdatä sa ukazät ändelu alu Domnuluj š lja osvitljit slava alu Domnuluj š jej mult sa spirjat! ¹⁰ Ändelu lja zäs: “Na vjec frikä! Jakä aduk vuavä Bunä vorbä karje p tuatä lumja s usričaskä! ¹¹ Astäz sa fukut vuavä Spasitelju än Betlehem, än trgu alu David. Jel je Kristu, Domnu! ¹² Aša osä štijec k je istina aja če zäk: Osä gäsäc kupilu karje je änvilijat än plahtä kum zače än aljbje.”

¹³ Däturdatä alu ändeluj avinjit marje vuastje d ändelurlje dän čerj karje aslavit p Dimizov:

¹⁴ “Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj,*
a p pämänt mir alu lumje karje ja ugodit.”

¹⁵ Š ändelurlje apljikat däla jej š sa tors p čerj. Pastiri arubit unu ku alc: “Ajdac än Betlehem s vidjem ča fost če nuavä azäs Domnu!”

¹⁶ Apripit än Betlehem š änklo angäsät p Marija š p Josip ku kupilu če sa fukut karje azukut än aljbje. ¹⁷ Känd la gäsät, alu toc arubit aja če ändelu azäs d kupil. ¹⁸ Š tuatä lumja karje apus urjajke la pastirurj sa mirat d aja če lja zäs. ¹⁹ A Marija nimika na mujtat d asta ča uzät š gändja d aja än inima alu je. ²⁰ Pastiri sa tors la vojilje p karje päza š slavja š zahvalja alu Dimizov. Tot ča uzät š avizut afost kum lja zäs ändelu.

²¹ D opt (8) zälje maj änklo känd avinjit vrijamja s obrezaskä p kupilu, † ja pus lumilje Isusu karje ändelu adat majdatä njego če Marija arämas grja.

Josip š Marija aduče p Isusu än Hram

²² Känd avinjit vrijamja Marija s s očistjaskä kum skrije än zakonu alu Mojsije, ✨ Josip š Marija alat p Isusu š apljikat än Hram än Jeruzalem. La posvitit alu Domnuluj, ²³ kum skrije än zakonu alu Domnuluj: “Tot bijatu karje prvi sa fukut pripadnjaštje alu Domnuluj.” ✨ ²⁴ Š aprinisät žrtvä kum mama aputja jar s fije čistä, kum zakonu alu Mojsije änvacä: “duavä (2) grlic ili doj (2) goluburj tänärj.” ✨

Šimunu š Ana kunuaštje k Isusu je Kristu p karje Dimizov la trimjes

²⁵ Trija atunča unu om än Jeruzalem, s kjamä Šimun, karje irja pravedan š askulta zakonu alu Dimizov. Sufļjetu alu Sväntuluj irja p jel š aštiptat p Dimizov s izbavjaskä p Izraelcurlje kum aobečit. † ²⁶ Sufļjetu alu Sväntuluj ja zäs k nusä muarje pänä god nu vjadje p Kristu karje Domnu atrimjes s izbavjaskä p narodu aluj. ²⁷ P zuvä känd Josip š Marija adus kupilu Isusu s fakä obredu kum je skris än zakonu alu Mojsije, Sufļjetu alu Sväntuluj adus p Šimunu s pljače än Hram. ²⁸ Šimun alat p Isusu än mänj š aslavit p Dimizov ku vorbiljaštja:

* **2:14** Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Än grčki original skrije: “Slava p visina!” † **2:21** Vjez fusnota än 1,59. ✨ **2:22** Lev 12,1–4 ✨ **2:23** Iš 13,1–2 ✨ **2:24** Lev 12,6–8 † **2:25** aštiptat p Dimizov s izbavjaskä p Izraelcurlje kum aobečit – Än grčki original skrije: “aštipta utjeha alu Izrael”.

- 29 “Domnulje, maj ispunit obečala karje maj dat
š akuma jo, argatu alu tov, pot s mor än mir.
30 Akuma vojki alji mjej avizut spasjala,
31 p spasitelju karje tu atrimjes d tot narodu.
32 Jel je lumina s otkrijaskä istina ata alu tot narodu,
äla karje aduče slava alu Izrael, narodu alu tov.”

33 Josip š Marija sa mirat la vorbje če s rubja d Isusu. 34 Šimun lja blagoslovit š azäs alu Marije, mama alu Isusuluj: “Jakä, Dimizov atrimjes p kupilusta k mulc Izraelcurj osä kadä š mulc osä adrikä. Dimizov la trimjes kašä znaku s pokazaskä drumu d spasjalä, karje mulc inš osä l odbacaskä, 35 š aša osä aratä rovu än inima alor. A känd l odbacastje, maču osä probijaskä inima ata.”

36 Afost än Hram š proročičä Ana, fata alu Fanuel dän sämänca alu Ašer. Ja irja mult bätrnä. Afost šaptje (7) aj än brak 37 š atunča atrijit kašä udovica pänla optžäč š patru (84) aj. Na išät dän Hram, njego än post š än molitvä aslužät alu Dimizovuluj zuva š nuaptja. 38 Baš känd Šimunu azavršät, avinjit Ana š ančiput s slavjaskä p Dimizov š s rubjaskä d Isusu alu toc karje aštipat p Dimizov s izbavjaskä p Jeruzalem däla dušmanji alor.

39 Känd Josip š Marija afukut kum zakonu alu Domnuluj azapovjedit, sa tors akas än Nazaret än regije Galileje. 40 Kupilu Isusu akriskut. Apostanit capän š maj mult mudar š Dimizov nastavja s l blagoslovjaskä.

Fälkovu Isusu rubjaštje ku učitelji än Hram

41 Roditelji alu Isusuluj tot anu pljika än Jeruzalem känd irja prazniku Pasha. 42 Känd Isusu avut duaväsprjače (12) d aj, jej apljikat kašä uvijek s slavjaskä prazniku. 43 Däpä praznik, roditelji alu Isusuluj ančiput akas, a fälkovu Isusu arämas än Jeruzalem, ali roditelji aluj na štijut aja. 44 Agändit k Isusu je än grupa alor. Jej aumblat una zuvä a atunča ančiput s l katje änträ familjije š änträ ortač alor, 45 ali nu la gäsät š aša sa tors än Jeruzalem š änklo s l katje. 46 Däpä trje (3) zälje la gäsät än Hram änträ učiteljurj kum punje urjajke š lji äntrjabä. 47 Š toc karje apus urjajke la Isusu sa mirat kät štije š kum binje odgovorjaštje p pitanje.

48 Känd jej angäsät p Isusu na štijut če s gändjaskä. Azäs mumusa: “Bijatu alu mjov, däče afukut tu asta nuavä? Jakä, tatutov š jo mult nja sikirit š noj pistot t kätam!”

49 Isusu azäs alor: “Däče mas kätat? Dali voj nu štijic k jo mora s fiuv än kasa alu Tatimjov?” 50 Ali jej nu razumja če jel avrut s lji zäkä.

51 Isusu sa tors akas ku mumusa š ku tatusov än sat Nazaret š askulta p jej. A mumusa nimika na mujtat d asta če sa dogodit. 52 Isusu krišťa š postanja još maj mult mudar š Dimizov l blagoslovja maj mult š maj mult, a lumja l poštuja maj mult š maj mult.

3

Ivan karje bätjazä pripremaštje drumu d Isusu

(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Iv 1,19–28)

1 Afost činčsprjače (15) d aj kum caru alu Rimuluj Tiberije ančiput s vladjaskä. Poncije Pilat afost upravitelju än regije Judeje. Herod* avladit än

* 3:1 Herod – Konuskut š kašä Antipa, afost bijatu alu Herod Marje.

regije Galileje, a fratusov Filip avladit än regije Itureje š Trahonitide, a Lizanije avladit än regije Abilene.† 2 Š Ana š Kaifa afost marj popurj‡ än Jeruzalem. Än vřijamjaja Dimizov rubja alu Ivan, bijatu alu Zaharija, än pustinje.Š 3 Jel apljikat än tuatje lokurj pänglä apä Jordan s rubjaskä alu lumjej k trjebje s s bätjazä s pokazaskä kum sa okřinit dälä grešalä š Dimizov lja oprostit grešala. 4 Kum askris proroku Izaija, Ivan afost

“glasu karje strigä än pustinje:
‘Připremic drumu d Domnu
š očistic d jel stazilje!

5 Ispunic tuatä dolina
š poravnic tot djalu š brjegu!
Ispravic drumu karje strämb

š poravnic aja čije nuje ravno!*

6 Tuatä lumja osä vjadje spjasjala alu Dimizovuluj!”✧

7 Ivan rubja alu mulc lumje karje vinja s s bätjazä: “Voj, šarpilor! Činje va zäs k aša d ljaznje putjec s fuđic dälä kaznä karje Dimizov trimjatje? 8 Fičec binje karje aratä k vas okřinit dälä grešala avuasträ.† Š vu änšälac akä gändic k ištjec sigurni samo daja če ištjec sāmānca alu Abraham. Ali jo vu zäk, Dimizov puatje d bulovanjištja s stvurjaskä kupi alu Abraham! 9 Dimizov uskoro osä luvjaskä ku sukurja än tot ljemnu karje nu dä bun plod. Tot ljemnu karje nu dä bun plod osä fije tijat š arunkat än fok.”

10 Antribat mulc lumje p Ivan: “Atunča če trjebje s fičem?”

11 Ivan lja zäs: “Činje arje duavä (2) kāmāšj, trjebje s dja alu älja karje narje ničuna. A činje arje mänkcarje, trjebje s podiljaskä ku älja karje narje.”

12 Avinjit s s bätjazä čak š carinikurlje‡ š la tribat: “Učiteljulje, če trjebje s fičem?”

13 Ivan lja zäs: “Nu läc maj marje porezu njego če je lumja datorj.”

14 Š la tribat vuastja: “A če trjebje noj s fičem?”

Ivan lja zäs: “Nu läc banji dälä nimilja ku säla š p nimilja nu punjec minčunj s dobidić banji. Njego fic zadovoljni ku plata avuasträ.”

15 Kum lumja očekuja k Kristu ändatä vinje, toc än inimä s äntriba dal je Ivan Kristu. 16 Daja Ivan alu toc azäs: “Jo p voj bätjez ku apa, ali vinje njeko maj

† 3:1 Herod, Filip š Lizanije afost “tetrarsi”. “Tetrarh” afost rimski naslov d vladar än unu lok karje vladja samo ku odobrjala alu vlastu alu rimuluj. Obična lumje njekad lji kima carurj (na primjer, vjez Mt 14,9; Mk 6,14). † 3:2 Š Ana š Kaifa afost marj popurj – Ana afost marje popä 6.-15. aj maj änklo d Krist, ali atunča vlada alu rimuluj la skinit dälä položajula. Zetu aluj, Kaifa, afost marje popä 18.-37. aj maj änklo d Krist. Aša službeno än aja vřijamje Kaifa afost marje popä, ali lumja još uvijek akimat p Ana marje popä š jel š majdäpartje avut autoritet äntřä Židovj. Š 3:2 pustinje – Vjez fusnota än 1,80.

* 3:5 Ivan azäs alu lumjej k mora s s pokazaskä d grešala alor s fije spremic d vinjala alu Domnuluj. Äštja stihurj koristjaštje metafora. D fukut ravni drum än pustinje je slika s fije spremic s prihvatjaskä p Isusu š poruka aluj. ✧ 3:6 Iz 40,3–5 † 3:8 Fičec binje karje aratä k vas okřinit dälä grešala avuasträ – Än grčki original skrije: “Fičec plodu karje je dostojan d pokajalä”. † 3:12 carinikurlje – Obično aja afost Židovi karje alcä Židovj nu lja vurut daja če jej alukřizat d vlada alu rimuluj (karje apreuzmit p Izrael). Većina d carinikurj äňšala p alcä. Käta maj mult banj njego če lumja dugujaštje, a viška cänja d jej. Š d äla razlog lumja mrza š lji smatřja k je izdajic alu vlastiti narodu š alu vjera alor.

marje d minje, atäta d marje k jo nu sänt dostojan čak s ji fiuv argat[§]. Jel p voj osä bätjazä ku Sufļjetu alu Sväntuluj* š ku foku.† 17 Jel osä fije kašä omu karje odvojaštje gruvu däla jarbä. Gruvu osä sprimjaskä än ostavä, a jarba osä apringä ku foku karje nikad nu prestanjaštje s argä.” 18 Ivan rubja alu lumnej Bunä vorbä d Dimizov ku multje altje opomenje.

19 Ivan la intja alu toc la ukorit p Herod, karje irja vladaru dän regije Galileje,‡ daja če sa änsurat ku Herodijada, karje afost mujarja alu fratisov, š d multje altje rovj ča fukut Herod. 20 Ali känd la ukorit Ivan, Herod p tot aja adodajit još unu rov: jel adat alu vvastja aluj s puje p Ivan än kisuarje.

Ivan bätjazä p Isusu

21 Majdatä njevo če p Ivan la pus än kisuarje, känd Ivan bätizat p toc karje avinjit la jel, jel bätizat š p Isusu. Atunča känd Isusu sa rugat, čerju sa diškis, 22 š Sufļjetu alu Sväntuluj sa slubuzät p jel än oblik kašä golubu. Dän čerj sa uzät glasu: “Tu ješt Bijatu alu mjov p karje jo vrjauv! Tu ješt radostu alu mjov!”

Sämānca alu Isusuluj

23 Känd Isusu ančiput s rubjaskä d Dimizov la intja alu toc, avut njeđe trježč (30) d aj. P Isusu l kuništja k je bijatu alu[§] Josip.*

Josip afost bijatu alu Eli,

24 Eli afost bijatu alu Matat,

Matat afost bijatu alu Levi,

Levi afost bijatu alu Malki,

Malki afost bijatu alu Janaj,

Janaj afost bijatu alu Josip,

25 Josip afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Amos,

Amos afost bijatu alu Naum,

Naum afost bijatu alu Hesli,

Hesli afost bijatu alu Nagaj,

26 Nagaj afost bijatu alu Mahat,

Mahat afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Šimij,

Šimij afost bijatu alu Joseh,

Joseh afost bijatu alu Joda,

27 Joda afost bijatu alu Johanen,

Johanen afost bijatu alu Resa,

Resa afost bijatu alu Zerubabel,

§ 3:16 nu sänt dostojan čak s ji fiuv argat – Än grčki original skrije: “nu sänt dostojan nič klicimitilje s ji dizljeg.” *

3:16 bätjazä ku Sufļjetu alu Sväntuluj – Aiča Ivan koristjaštje bätizija än apä kašä metafora s opisaskä kum lumja osä iskušaskä säla alu Sufļjetu alu Sväntuluj än životu alor. † 3:16 ku foku – Asta puatje s rubjaskä d aja kum Sufļjetu alu Sväntuluj čistjaštje životu alu älja karje krjadje (vjez Ap 1,5, 8; 2,1–4; 11,16). Ali än ästa kontekst vjerovatno k foku rubjaštje d zuvä alu suduluj (vjez 3,7–9, 17). Än aja vřijamje Dimizov osä kaznjaskä p lumja karje na prihvatit änväcala alu Isusuluj. ‡ 3:19 Herod, karje irja vladaru dän regije Galileje – Än grčki original skrije: “Herod, tetrarh”. Vjez fusnota än 3.1.

§ 3:23 bijatu alu – Än ästa popis “bijatu alu...” puatje š s značaskä “sämānca alu”. Än Biblije, lumja karje askris popisu d potomakurj obično na vurut s skrije p tuatä sämānca alu njeiki om, njevo s aratä loza däla una važnä osobä pänla altä važnä osobä. * 3:23 Daja če Marija arāmas grja pisti Sufļjetu alu Sväntuluj, Josip afost alu Isusuluj kašä očuhu (vjez 1,26–37; Mt 1,18–22).

Zerubabel afost bijatu alu Šealtiel,
 Šealtiel afost bijatu alu Neri,
²⁸ Neri afost bijatu alu Malki,
 Malki afost bijatu alu Adi,
 Adi afost bijatu alu Kosam,
 Kosam afost bijatu alu Elmadam,
 Elmadam afost bijatu alu Er,
²⁹ Er afost bijatu alu Jošua,
 Jošua afost bijatu alu Eliezer,
 Eliezer afost bijatu alu Jorim,
 Jorim afost bijatu alu Matat,
 Matat afost bijatu alu Levi,
³⁰ Levi afost bijatu alu Šimun,
 Šimun afost bijatu alu Juda,
 Juda afost bijatu alu Josip,
 Josip afost bijatu alu Jonam,
 Jonam afost bijatu alu Elijahim,
³¹ Elijahim afost bijatu alu Meleja,
 Meleja afost bijatu alu Mena,
 Mena afost bijatu alu Matata,
 Matata afost bijatu alu Natan,
 Natan afost bijatu alu David,
³² David afost bijatu alu Jišaj,
 Jišaj afost bijatu alu Obed,
 Obed afost bijatu alu Boaz,
 Boaz afost bijatu alu Sala,
 Sala† afost bijatu alu Nahšon,
³³ Nahšon afost bijatu alu Aminadab,
 Aminadab afost bijatu alu Admin,
 Admin afost bijatu alu Arni,
 Arni‡ afost bijatu alu Hesron,
 Hesron afost bijatu alu Peres,
 Peres afost bijatu alu Juda,
³⁴ Juda afost bijatu alu Jakov,
 Jakov afost bijatu alu Izak,
 Izak afost bijatu alu Abraham,
 Abraham afost bijatu alu Terah,
 Terah afost bijatu alu Nahor,
³⁵ Nahor afost bijatu alu Serug,
 Serug afost bijatu alu Reu,
 Reu afost bijatu alu Peleg,
 Peleg afost bijatu alu Eber,
 Eber afost bijatu alu Sala,
³⁶ Sala afost bijatu alu Kenan,
 Kenan afost bijatu alu Arpakšad,

† **3:32** Sala, Sala – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Salmon, Salmon”. ‡ **3:33** Admin, Admin ... Arni, Arni – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Aram, Aram”.

Arpakšad afost bijatu alu Šem,
 Šem afost bijatu alu Noa,
 Noa afost bijatu alu Lamek,
³⁷ Lamek afost bijatu alu Metušalah,
 Metušalah afost bijatu alu Henok,
 Henok afost bijatu alu Jered,
 Jered afost bijatu alu Mahalalel,
 Mahalalel afost bijatu alu Kenan,
³⁸ Kenan afost bijatu alu Enoš,
 Enoš afost bijatu alu Šet,
 Šet afost bijatu alu Adam,
 Adam afost bijatu alu Dimizov. §

4

Nikuratu iskušaste p Isusu (Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ Isusu, pljin ku Suflijetu alu Svântuluj, apljikat dala apa Jordan š Suflijetu la dus ân lok undje nuje nimika ² š d patruzáč (40) d zâlje š la iskušat nikuratu. D zâljiljalja na mánkat nimik, š kând atrikut patruzáč (40) d zâlje, afost flâmând.

³ A nikuratu ja zâs: “Akâ ješt Bijatu alu Dimizovuluj, zi alu buluvanusta s postanjaskâ málaj.”

⁴ Isusu ja odgovorit: “Skris je ân Svântâ pismâ: ‘Nu trijaštje omu samo d málaj.’” ✠

⁵ Š nikuratu la dus p Isusu p marje djaj š ja pokazât daturdatâ tuatâ cara alu pãmântuluj ⁶ š nikuratu zâče: “Cije osâ zdauv asta tuatâ vlast š slava aluj. Mije je dat š jo dav alu činje vrjauv. ⁷ Akâ t poklonještj la minje, tot je alu tov.”

⁸ Isusu ja odgovorit: “Skris je ân Svântâ pismâ: ‘Klanjaštje la Domnu, Dimizov alu tov, š aluj jedino služaste!’” ✠

⁹ Nikuratu la dus ân trg Jeruzalem š la pus p špic p Hram š zâče aluj: “Akâ ješt Bijatu alu Dimizovuluj, arunkitje da iča ân zos! ¹⁰ Daja če skris je ân Svântâ pismâ:

‘Jel osâ zapovidjaskâ alu anđeli aluj d tinje s t pázaskâ’,

¹¹ š: ‘p mánj s t adukâ undje ku pičoru
 s nu t tu luvješt d buluvan.’” ✠

¹² Isusu ja zâs: “Skris je ân Svântâ pismâ:
 ‘Nu iskušâ p Domnu, Dimizov alu tov!’” ✠

¹³ Kând iscrpit tuatâ kušnja, nikuratu sa udaljít dala jel pánla nuavâ prilikâ s l iskušaskâ.

Isusu ančapje s služaskâ alu Dimizov (Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ Isusu, pljin d snagâ alu Suflijetuluj, sa tors ân regija Galileja š vorba d jel sa proširit ân tuatje lokurj ân Galileja. ¹⁵ Isusu ânváca ân lokurj undje židovi s strânđa š s ruga (karje s kjamâ sinagoga) š toc l hvalja.

§ 3:38 bijatu alu Dimizov – Aja značaste k je Adam stvorit p slika alu Dimizov (vjez Post 1,26–27; 5,1–3). Slično, tuatâ lumja arje sámáncâ ân Dimizov (vjez Ap 17,28–29). ✠ 4:4 ZakPon 8,3 ✠ 4:8 ZakPon 6,13 ✠ 4:11 Ps 91,11–12 ✠ 4:12 ZakPon 6,16

*Lumja ăn Nazaret odbacaštje p Isusu
(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)*

16 Š atunča Isusu avinjit ăn Nazaret, ăn sat undje akriskut. Š kašă uvjek sămbătă untră ăn sinagogă š sa drikă s čitjaskă d Svănta pismă pănglă toc. 17 Alu Isusuluj antins knjiga alu prorokuluj Izaija. Jel adiškis knjiga š angăsăt lok undje stă skris:

18 Suflijetu alu Domnuluj je p minje.

Madat snagă š autoritet

s rubjesk Bună vorbă alu săračilor.

Matrimjes s rubjesk alu lumjej karje zarobic

s puatje s pljače slobodni,

s tork vidu alu vorbilor;

s oslobodjesk p lumja dăla ălja karje lji mučaštje,

19 š s rubjesk k ăsta an ăn karje Domnu arată aluj binilje.*

20 Atunča Isusu ankis knjiga, untuarče alu pomoćnikuluj š šadje s rubjaskă. Tuată lumja ăn sinagogă sujăta ăn jel š jedva štipta s zăkă nješto. 21 Š ančiput ku aštja vorbje s lji zăk: “Astăz sa ispunit aštja vorbje d Svănta pismă karje akuma amčtitit.”

22 Š kănd Isusu azavršăt ku vorba, toc karje irja ăn sinagogă rubja d jel š s mira d binilje alu Dimizovuluj d karje jel rubja. Jej rubja: “Dali nuje ăsta bijatu alu Josip?”

23 A Isusu lji zăče: “Sigurno osă mi zăčec asta poslovică: ‘Doktorulje, likujaštje săngur p tinje!’ š: ‘Făj š aiča ăn trg undje ajkriskut aja čam auzăt če sa dogodit ăn trg Kafarnaum.’” 24 Š nastavit: “Asta poslovică je istinita: ‘Nimilja nu prihvatjaštje p proroku ăn lok undje jel akriskut’.

25 Kum š štjcek afost multje udovic ăn Izrael kănd proroku Ilija afost viuv. Atunča p trje (3) aj š šasă (6) lunj na fost pluaje š apostanit marje fuaenje p tot pămăntu. 26 Ali Dimizov na trimjes p Ilija alu ničuna udovică ăn Izrael. Njego jel la trimjes s ažitje alu udovicăj karje na fost Židovkă ăn trg Sarfata majuprapje d trg Sidon.* 27 Š isto aša kănd afost proroku Elizej viuv, ăn Izrael afost multje lumje karje avja gubă, zarazna buală p pjalje.† Ali ničunu dăla jej nu sa likujit osim Naaman d Širija.”*

28 Kănd auzăt, toc ăn sinagogă sa nikăžăt. 29 Jej sa skulat, la putirit d trg š la dus p rub d litică p karje sagrađit alor trgu s l runče ăn zos. 30 Ali jel atrikut ăntră jej š apljikat p drumu aluj.

*Isusu putirjaštje dăn om p suflijetu alu rov
(Mk 1,21–28)*

* 4:19 Iz 61,1–2 * 4:26 1 Car 17,8–16 * 4:26 Atunča Ilija apljikat ăn altu pămănt alu komšiuilor. P pămăntula atrijit una uduvică š bijatu alu je, š skoro arămas frzdă mănkarje d pluaje karje apostanit fuaenja. Međutim, jej sa pobrinit d Ilija š Dimizov sa pobrinit d jej aša če găvanu alor ku pjelmu š alor volba d zitin nikad nu sa spraznit. Tuată vrijamja atrajit fuaenja, jej avut mănkarje. Ilija ănklo arămas maj mult aj. † 4:27 gubă, zarazna buală p pjalje – Asta frază prevodjaštje grčka vorbă karje s koristja d označălă njeke različite vrstje d bualje p pjalje. Tradicionalno s podrazumjaštje k s odnosaštje p guba. Om karje avut una d aštja bualje p pjalje smatratit je ritualno rov. Omu atribja cănut odvojit d alci lumje kum alu alcilor na prenesja buală š kum nu vinja ăn kontakt ku altu om š afiča p omula ritualno rov (vjez Lev 13,45–46). * 4:27 2 Car 5,1–14

³¹ Isusu sa slubăzăt zos ăn Kafarnaum, karje je još unu trg ăn regija Galileja, undje ănvacă sămbătă ăn sinagogă. ³² Š lumja karje punja urjajke afost zadivic ku vāncalā aluj daja če rubja kašā ăla karje arje vlast.

³³ Afost ăn sinagoga omu ku sufljetu alu rov. Jel astrigat ăn tot glasu: ³⁴ “Hej, če aj tu ku noj, Isusulje dān Nazaret? Ajvinjit s uništejšť p noj p sufljeti alji rovj? Štiuv jo činje ješt tu: tu ješt Svāntu karje Dimizov atrimjes!”

³⁵ Isusu ja zapovjedit: “Tač š ješ dān jel!” P aja sufljetu alu rov p omu la dubărăt pānglā toc š aišăt d jel š nu ja naudit nimika.

³⁶ Lumja afost zadivic š ančiput s rubjaskā unji ku alc: “D karje aštja vorbje! Ku autoritetu š ku snaga zapovjedjaštje alu sufljeti alji rovj, š jej jašā!” ³⁷ Š toc ăn regijaja auzăt če Isusu afukut.

Isusu likujaštje p multă lumja (Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)

³⁸ Isusu aišăt d sinagogă š apljikat ăn kasā alu Šimun. A suakra alu Šimunuluj amučito marje fok š jej la rugat s ja žutje. ³⁹ Isusu astat pānglā ja, zapovjedit alu fokuluj s u lasje š foku alāsato. Š odma sa skulat š lja dus s mālāncje.

⁴⁰ Kānd akāzut nuaptja,† toc karje arje bolesnikurj lja dus la Isusu. A Isusu p tot ăla apus mānilje s lji likujaštje d tuatje bualje. ⁴¹ Isusu putirja sufljeti alji rovj dān multje lumje, š sufljeti alji rovj striga kānd iša: “Tu ješt Bijatu alu Dimizovoluj!” Atunča jel alor zapovjedit s nu rubjaskā daja če jej aštjūt k je jel Kristu p ăla karje Dimizov atrimjes.

Isusu pljakā ăn altje trgurj (Mk 1,35–39)

⁴² Kānd asvanit zuva, Isusu aišăt d trgula š apljikat ăn pustinje. Š multă lumje l katā. Kānd la gāsāt, jej l ruagā s rāmāje ku jej. ⁴³ A jel lji zāče: “Trjebje s māduk š ăn alturj trgurj s rubjesk Bunā vorbā d cara alu Dimizov. Daja Dimizov matrimjes.” ⁴⁴ Š Isusu rubja Bunā vorbā ăn sinagogje ăn pāmānt alu Židovilor.Š

5

Isusu kjamā p Šimun, p Jakov š p Ivan s l sljedjaskā (Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

¹ Una zuvā, kānd Isusu astat pānglā apā Galileja,* multă lumje s strānđa pānglā jel s audje vorba alu Dimizov. ² Majdatā d asta, njeki ribarji već aišăt dān čamacurj š ančiput s čistjaskā mrežilje. A Isusu avizut alor doj (2) čamacurj p obalā ³ š auntrat ăn unu čamac, karje irja alu Šimun. Š Isusu la rugat s puatje ucārā s l pinđe dāla obalā. Atunča šadje, š ănvāca p narodu d čamac.

⁴ Kānd aprestanit s rubjaskā, zāče alu Šimun: “Pinđe čamacu maj dāpartje undje maj adānkā apa, š arunkāc mrežilje d pukat.” ⁵ Šimunu zāče alu Isusuluj: “Gospodarulje, tuatā nuaptja njam potrudīt š nimika nam pukat. Ali kum tu

† **4:40** Kānd akāzut nuaptja – ăn grčki original skrije: “kānd kadje suarilje”. D Židovj alta zuvā ančiput kānd suarilje kadje. Daja če na kutizat s lukrjazā s l lukrjazā sāmbatā, štipta pānd sāmbatā nu završaštje, a atunča ančiput s adukā p lumja bulnavā la Isusu. § **4:44** ăn pāmānt alu Židovilor – ăn grčki original skrije: “ăn Judeja.” Međutim, š akā Luka asta vorbā koristjaštje d označalā regija alu rimulor Judeja, njekad (kašā kum je aiča š ăn 23,5) jel koristjaštje d označalā d tuatā domovina alu Židovilor. * **5:1** pānglā apā Galileja – ăn grčki original: “pānglā apā Genezaret”. Isto če š apa Galileja.

aša zač, osā arunk mreža.” ⁶ Kānd Šimun š ortači aluj afukut aja, jej apukat mult pjaštje, atāta d mrežilje ančiput s s rupā. ⁷ Ribarji afukut ku māna alu ortači alor ān altu čamac s vije s ažutā. Jej avinjit š atāta napunit p amiždoj čamacurj d pjaštje k jej ančiput s potunjaskā.

⁸ Kānd Šimun Petar aja avizut, akāzut la intja alu Isusuluj š začē: “Fuđ dāla minje, Domnulje, daja če nu sānt om bun!” ⁹ Š jel š toc karje afost ku jel ān čamac sa mirat kāt mult pjaštje apukat. ¹⁰ Š isto aša sa mirat Jakov š Ivan, fičorji alu Zebedej, ortači alu Šimun.

Isusu atunča začē alu Šimun: “Navja frikā. Dakuma osā puč p lumja†.” ¹¹ Kānd jej askos čamacurj p obalā, jej alāsat tot š apljikat dāpā Isusu.

Isusu likujaštje p omu karje arje bualā p pjalje
(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² Una zuvā Isusu avinjit ān unu trg undje afost unu om pljin d bualje p pjalje. Kānd jel avizut p Isusu, akāzut la intja alu Isusuluj ku fālči kātri pāmānt š sa rugat d jel: “Domnulje, akā vrjaj, poc s m likuješt.”

¹³ Isusu tinđje māna, la dotaknit š začē: “Vrjauv. Fi likujit!” Š guba odma sa povlačit. ¹⁴ Isusu ja naredit: “Nu zača alu nimilja, nu još, njego fuđ odma š pokazaštitje alu popāj kum aputja s t pregledjaskā. Prinisaštje žrtvā d čistjala ata, kum Mojsije azapovidit kum aputja toc s vjadā k ješt likujit.”*

¹⁵ Atunča glasu d Isusu tot maj mult sa proširit š mulc narod avinja s l audje š s likujaskā d buala alor. ¹⁶ A maj mult vorj jel s povlača ān pustinje š s ruagā.

Isusu likujaštje p omu karje nu puatje s umblje
(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ Kānd una zuvā Isusu ānvaca p narodu, ānklo šidja š farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije karje avinjit dān tot satu ān regija Galileja š regija Judeja š d trg Jeruzalem. A sāla alu Domnuluj irja ku Isusu s likujaskā p lumja. ¹⁸ Avinjit njeka lumje karje adučē p nosilje p om karje nu puatje s umblje, pa pokuša s l adukā š s položaskā pāglu Isusu. ¹⁹ Pāntruv narod jej na putut s l adukā ān kasā undje Isusu ānvāca. La dus p stipinic p krov š afukut rupā š p nosilā, la slubuzāt † ān mižlok d sobā pravo la intja alu Isusuluj.

²⁰ D aja Isusu ashvatit k krjadje ān jel, azās: “Ortakulje, sa oprostit grešala ata.”

²¹ P asta učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji agāndit: “Činje āsta karje gāndjaštje k rubjaštje kašā Dimizov? Činje, osim Dimizov, puatje s oprostjaskā grešala?”

²² Ali Isusu aštijut če gāndjaštje š lji začē: “Dāče aša gāndic? ²³ Dali nuje majušurje s zākā: ‘Sa oprostit grešala ata’, njego s zākā: ‘Skual š umblā’? ²⁴ Ali, s štijic k jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p pāmānt s oprostjesk grešala.” Atunča začē alu omuluj karje nu puatje s umblje: “Cije zāk: ‘Skual, ja nosilā š fuđ akasā!’ ”

† **5:10** Dakuma osā puč p lumja značaštje k Petar rubjaštje alu lumje d Dimizov š lji duče la Dimizov.

* **5:14** Lev 14,1–32 † **5:19** La dus p stipinic p krov š afukut rupā š p nosilā, la slubuzāt – Ān grčki original skrije: “Sa urkat p krov š slubāzāt p omu karje nu puatje s umblje...pisti pločic d glinā (crjep)”. Ān zuviljalja ān pāmāntula, fiča krovu d nāroj š d paje karje s punja p krāč š p grade. Njekad koristja pločic d glinā (crjep). Krovj irja ravni, a kāši avja stepinic ili basamač p karje lumja s urka p krov.

25 Š omu akuma sa skulat la vojki alor, alat aja p čaja azukut š apljikat akas, slavja p Dimizov p drum. 26 Š toc afost skroz zadivic š ančiput s slavjaskä p Dimizov. Afost pljin d frikä š rubja: “Astäz noj amvizut nješto če nuje d krizut!”

*Isusu kjamä p porezniku
(Mt 9,9–13; Mk 2,14–17)*

27 Isusu döpä aja aišät š avizut p cariniku Leviš kum šadje la carinā, š ja zäs: “Vinä döpä minje.” 28 Š Levi sa skulat, aläsat tot, š apljikat döpä jel.

29 Atunča Levi apriredit d Isusu marje veselije än kasa aluj. A ku jej amänkat mulc lumje š änthä jej irja mulc carinikurj. 30 Atunča njeiki farizeji, š njeiki učiteljurj d zakonu alu Mojsije karje irja d grupa alor š prigovorja alu učenikurje alu Isusuluj ku vorbilje: “Däče mänkäc š bjec ku carinikurlje š ku lumja karje grešaštje?”

31 A Isusu lja zäs: “Alu lumjej zdravänä nu trjebje doktorjamja, već alu lumjej karje bulnavä trjebje doktorjamja. 32 Nam vinjit s kjem p lumja karje gändjaštje k je pravedna, njego amvinjit s kjem p lumja karje grešaštje s s okrinjaskä la Dimizov.”

*Isusu änvacä k nov drumu aluj maj bun njego drumu alu bätärn
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)*

33 Njeka lumje ja zäs: “Učenikurlje alu Ivan maj mult vorj postjaštje š s ruagä, aša š učenikurlje alu farizeji, ali alji tje stalno mälänkä š bja.”

34 Lja antribat Isusu: “Dali kutizäc svatovi alu mladoženjej s natiric s postjaskä pänd mladoženja ku jej?” 35 Ali osä vinje vrijamja känd osä lji ja p mladoženja† š atunča s postjaskä.”

36 Atunča Isusu nastavit aša če lja spus asta verbä: “Numilja nu rupje pjatika dälä cualä nuavä s puatä s krpjaskä p cualä bätärnä. Akä aja fače, osä rupä cuala nuavä, a pjatika dälä nuavä cualä nu pristajaštje alu cualä bätärnä. 37 Š numilja nu tuarnä vinu alu nov† än bätärnä täšnj d pjalje. Š Akä aja fače, vinu alu nov osä rupä täšnjilje* š osä varsä, a täšnjilje osä propanjaskä.

38 Njego, vinu alu nov trjebje s s tuarnje än nuavje täšnj. 39 Š numilja činje bja bätärn vin nu vrja vinu dälä nov daja če zäče: ‘Bätärn je maj bun.’ ”†

6

*Isusu zäče k arje autoritet p sämbäta, sväntä zuvä alu židovilor
(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)*

Š 5:27 Levi isto s kima Matej. Vidjec (Matej 9,9). * 5:34 Postu je znaku d tugä. Svatovi nikad nu postjaštje pänd s slavjaštje. † 5:35 Isusu p jel usporidjaštje ku mladoženja, a p učenikurlje aluj ku svatovi. ‡ 5:37 vinu alu nov ili “sok d strugurj.” Asta s odnosaštje p vin karje još na kopt. § 5:37 täšnj – Asta afost saku karje afost fukud d pjalje alu živutinje. * 5:37 vinu alu nov osä rupä täšnjilje – Känd vinu alu nov akopt jel slubadje plinu karje proširjaštje tašna. Daja če tašna abätärnä piznjaštje daja če nu maj puatje s s raširjaskä kašä tašna anuavä. † 5:39 Asta metaforä s razlikujaštje dälä tradicija alu vodilor karje kašä vinu alu bätärnä š nov načinu d život karje je Isusu änväca karje je kašä vinu alu nov. Poanta alu asta ilustracija je k lumja karje zanjimja samo tradicija alor na vut voje s puje urjajke karje je Isusu änväca, š akä aja če jel änväca ispunja tot čije alor (židovsko) Sväntä pismä zapovidjaštje.

¹⁶ Juda, kupilu alu Jakov,
š Juda Iškarriot, karje maj änklo izdajit p Isusu.

*Isusu änvacä š likujaštje
(Mt 4,23–25; 5,1–12)*

¹⁷ Isusu sa dat äñ zos dápä djal ku apostoli š astat p ravnicä. Änklo aštiptat mulc alturj učenikurj aluj š mulc narod d trg Jeruzalem š d tot pämäntu alu Židovilor,† š d regija pänglä apä undje irja trgurj Tir š Sidon p sjever. ¹⁸ Avinjit toc s puje urjajke la Isusu š s lji likujaskä tuatä buala. S likuja š älja karje lja mučit sufljeti alji rovj. ¹⁹ Tuatä lumje la akätat s l dotaknjaskä daja činje l dotaknja snaga ajiša dän jel š lji likuja.

²⁰ Atunča Isusu sa ujtat p učenikurj š začë:

“Nurukošj ištjec voj karje ištjec särač
k voj ištjec uključic äñ cara alu Dimizov!

²¹ Nurukošj ištjec voj karje ištjec flämänž
k voj osä fic narinic!

Nurukošj ištjec voj karje akuma pländec
k voj osä vu radujic!

²² Nurukošj ištjec voj känd lumja vu mrzaštje
š känd p voj isključaštje š vu vridjaštje š vu začë k ištjec rovj
daja če ištjec učenikurlje alji mjey, alu Bijatu alu Omuluj!

²³ Raduicävä voj äñ zuvaja š säric d radost
k istina je nagrada avuasträ marje je p čerj,
k jej karje vu maltetirjaštje sämänca je alu älja karje d mult maltetirja p
prorokurlje!”

²⁴ “Ali grjev vuavä, lumja karje bugatä,
k već asprimit utjšala avuasträ!

²⁵ Grjev vuavä karje ištjec narinic,
k osä fic flämänž!

Grjev vuavä karje akuma vu radujic,
k osä tugujic š s pländec!

²⁶ Grjev vuavä känd p voj tuatä lumja uhvaljaštje,
k jej karje uhvalja p voj sämänca je alu älja karje uhvalja d mult d
prorokurlje alji mičinoš.”

*Isusu änvacä s vrjem p dušmanji alji noštri
(Mt 5,39–42)*

²⁷ “A jo vu zäk, vuavä karje punjec urjajke: Vrjec p dušmanji alji voštri. Binje fičec alu lumjej karje vu mrzaštje. ²⁸ Kätäc dälä Dimizov s fakä binje alu älja karje vu blastämä. Rugäcävä d älja karje p voj maltetirjaštje. ²⁹ Alu äla karje t luvjaštje p una falkä tindje š altä, š alu äla karje c ja ancuku dopustjaštje s c ja š kämäša. ³⁰ Ali däj alu tot äla karje dälä tinje katä, a dälä äla karje dälä tinje furä nu kätä s äntuarkä. ³¹ Fičec alu lumjej isto če vrjec jej vuavä s fakä.

³² Akä vrjec samo p älja karje p voj vrja, nu zaslužac nagradä. Š lumja karje rovj vrja p älja karje vrja p jej. ³³ Isto aša akä fičec binje samo alu älja

† **6:17** pämäntu alu Židovilor – Äñ grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosaskä p rimska regija äñ južna Palestina, ali äñ äšta stih s odnosaštje općenito p tot pämäntu äñ karje atrijit Židovi.

karje fače vuavä binje, nu zaslužäc nagradä. Š lumja karje rovj fače isto aja. ³⁴ Akä pozajmic samo alu älja karje puatje s vu äntuarkä ändrät, nu zaslužäc nagradä. Š lumja karje rovj pozajmjaštje alu lumjej karje rovj s s äntuarkä ändrät. ³⁵ Njego, vrjec isto p dušmani alji voštri. Fičec binje alor š pozajmic alu älja karje nu puatje s vu äntuarkä ändrät. Akä aja fičec, osä primic marje nagradä š osä fic kašä Maj marje Dimizov karje bun kättri lumje karje nu zahvaljaštje š karje je rovj. ³⁶ Fic bunj kättri tuatä lumje kum Tata alu vostru än čerj jaštje bun kättri tuatä lumje.”

Isusu änvacä s nu sudjaskä

(Mt 7,1–5)

³⁷ “Nu sudic š nusä fic sudic. Nu optužac š nusä fic optužac. Oprostit š osä vu fije oprostit. ³⁸ Däc š Dimizov osä vu dja. Jel osä vu tuarnä marje količinä än pualä, ka omu bun karje punjaštje gävanu aluj d gruv aša če nabijaštje š potresaštje gruvu pänd god nu s napunjaštje, š nastavjaštje s dodajaskä još maj mult pänd gruvu nu s prelijaštje. K kum miric alu alcilor, aša Dimizov osä mirjaskä š vuavä.”

³⁹ Isusu azäs alor š još una vorbä: “Dali puatje vorbu s adukä p vorbu? Nu puatje, k amiždoj osä kadä än rupä. ⁴⁰ Učeniku nuje maj marje d učitelju aluj. Ali tot učeniku p karje učitelju la änväcat tot če štije, osä fije kašä učitelju aluj. ⁴¹ Däče tujc la aškja än vojk alu altuluj, a nu vjez ljemnu än vojk alu tov? ⁴² Däče zäč alu altuluj: ‘Omulje, s c skot aškja dän vojku alu tov’, a sängur än vojk nu vjez ljemnu? Ku duavä licje! Skuatje majdatä ljemnu dän vojku alu tov pa atunčä osä vjez kum s skoc aškja dän vojku alu altuluj.”

Isusu änvacä d bunje š d ruavje vorbje

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ “Ljemnu alu bun nu puatje s rudjaskä plodu karje nuje bun, nič ljemnu karje nuje bun nu puatje s rudjaskä plodu alu bun. ⁴⁴ Tot ljemnu s kunaštje p plod. Dän märčinj nu sa dunä smokva nit strugurlje. ⁴⁵ Isto aša bun omu rubjaštje bunje vorbje k je inima aluj bunä, a omu rov rubjaštje ruavje vorbje k je inima aluj ruavä. Aja če omu rubjaštje aratä d karje jel inima arje.”

Omu karje je mudar fače aja če Isusu zäč

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “Če mikimäc, ‘Domnu, Domnu!’, a nu fičec aja če zäk? ⁴⁷ Äla karje vinje la minje š auzät vorbilje alji mjalje š fače aja če zäk ⁴⁸ je kašä omu karje fače kasa š surpa adänkä rupä š postavit temelju p buluvan. A känd avinja poplava, š känd apa navalit p kasä, nu puatje s miškä daja če binje fäkutä. ⁴⁹ Ali äla karje auzät vorbilje alji mjalje š nu fače aja če zäk je kašä omu karje fače kasa p pämänt frzdä temelj. Känd apa navalit p kasä majdatä sa duburät š irja skroz uništitä.”

7

Isusu likujaštje p argatu alu kapetanuluj alu rimuluj

¹ Däpä aja če tot azäs alu naroduluj, Isusu apljikat än trg Kafarnaum. ² Änklo afost njeki kapetan alu rimuluj karje avut argat karje avut d jel milä. Äla argat afost bulnav p muartje. ³ Känd kapetanu auzät d Isusu, atrimjes la jel vođe alu lumjaja karje irja Židovurj än trgula s l ruadje s vije š s likujaskä p argatu aluj. ⁴ Känd jej avinjit la Isusu, mult la rugat: “Zaslužät s ji fač aja ⁵ daja

če vrja p narodu alu nostru, frzdã jel noj nam putja s sagradim sinagoga anuastrã.”

⁶ Isusu apljikat ku jej. Š kãnd avinjit la upruapje la kasã, atrimjes kapetanu p ortači la Isusu. Jej azãs: “Kapetanu azãs asta: Domnulje, nu tu mučja. K nu sãnt vrjedan s uncar ãn kasa amja. ⁷ Nu sãnt vrjedan s viuv pãnla tinje. Njego samo zi dundje god ješt s s likujaskã argatu alu mjov. ⁸ Asta štiov k š jo mora s askult p kapetanu alu mjov. Am š jo vuastje dusu minje. Š zãk alu unu: ‘Fuđ!’ š jel pljakã. Š alu altuluj zãk: ‘Vinã aičã!’ š jel vinje. Š alu argatu alu mjov zãk: ‘Fãj aja!’ š jel fače.”

⁹ Kãnd auzãt aja, sa mirat Isusu š sa okrnit la mulc lumje karje apljikat dãpã jel š zãče: “Istina je, ãn Izrael na gãšãt p unu Židov karje krjadje kašã ásta karje nuje Židov karje aša krjadje.” ¹⁰ Kãnd sa tors akas álja p karje kapetanu atrimjes, angãšãt p argatu likujit.

Isusu uskrisnjaštje p bijatu alu udovicãj

¹¹ Dãpã aja Isusu apljikat ãn trg karje s kima Nain. La sljedit učenikurlje aluj š mulc lumje. ¹² Kãnd avinjit la upruapje la uša alu trguluj, baš atunča njeka lumje aduče p mort fãlkov dãn trg pãnla grupã s l ãngruapã. Fãlkovu karje amurit afost jedinac la mamã, karje afost udovicã, š mulc lumje dãn trg irja ku ja. ¹³ Kãnd Domnu Isusu avizuto ja fost žau d ja š ja zãs alu je: “Nu plãnda!” ¹⁴ Avinjit š adotaknit nosiljilje, a lumja karje la dučja astat. Isusu azãs: “Fãlkovulje, c zãk, skuall!” ¹⁵ Š fãlkovu sa drikat š arubit, a Isusu azãs alu mumusãj: “Jakãc kupilu alu tov”.

¹⁶ Toc sa mirat la sãla alu Dimizovuluj. L slavja š zãča: “Marje proroku trijaštje ãntrã noj! Dimizov avinjit s ažitã alu narodu aluj!” ¹⁷ Š toc ãntrã Židovj* š ãn altje lokurj auzãt aja će Isusu afukut.

Ivan karje Bãtjazã trimjatje p učenikurlje aluj s ãntrijabã jaštje Isusu Mesija (Mt 11,2–11)

¹⁸ Učenikurlje alu Ivan arubit alu Ivan d tot aja će Isusu afukut. Ivan akimat p doj (2) učenikurj aluj ¹⁹ š lja trimjes la Domnu Isusu s l ãntrjabje: “Ješt tu ãla karje Dimizov aobečit k osã vije† ili dal trjebje s štiptãm p altu s vije?”

²⁰ Kãnd jej avinjit la Isusu, azãs lumjaja: “Ivan karje bãtjazã atrimjes p noj la tinje s t ãntribãm: ‘Ješt tu ãla karje Dimizov aobečit k osã vije ili dal trjebje s štiptãm p altu s vije?’”

²¹ Pãnd jej afost ãnklo, Isusu alikujit p mulc d bualã, d patjalã š d sufljeti alji rovj. Š alikujit p multã lumje karje vorbj s puatje s vjadã. ²² Atunča aodgovorit alor: “Fuđic š javic alu Ivan čã vizut š auzãt: vorbi vjadje, lumja karje nu puatje s umblã akuma umblã, lumja karje avut bualã p pjalje,‡ akuma je likujic, surdi audje, morcã s skuallã, š alu sãračilor s rubjaštje Bunã vorbã d Dimizov. ²³ Blagoslovit ãla karje nu kadje ãn vjerã dãn minje.”

²⁴ Kãnd apljikat učenikurlje alu Ivan, Isusu ančiput s rubjaskã alu multã lumje d Ivan. Jel azãs: “Aspljikat ãn lok undje nuje nimika. D karje om aspljikat ãnklo s vidjec? Dal aspljikat s vidjec p njeko karje kašã trstika karje

* **7:17** toc ãntrã Židovj – ãn grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosask p trgu alu rimuluj ãn južna Palestina, ali ãn ásta stih s odnosaštje p općenito p tot pãmãntu ãn karje atrijit Židovi.

† **7:19** karje Dimizov aobečit k osã vije – ãn grčki original skrije: “ãla karje trjebje s vije.” Aša s rubja d Mesija. ‡ **7:22** bualã p pjalje – Vjez fusnota ãn 4,27.

vāntu uljigāna? Nu! Nas pljikat aja s vidjec. ²⁵ Ili aspljikat s vidjec p omu karje māndru ānbrākat? Nu! K lumja karje aduče māndrije cualje š trijaštje ān bugacije s nalazaštje ān palače alu caruluj. ²⁶ Aspljikat s vidjec p proroku? Da! Jel je maj marje prorok. ²⁷ Ivan je āla d karje je skris ān Svāntā pismā:

‘Jakā, trimjet p omu karje duče vorba amja
s pljače la intja ata s pripremjackā drum d tinje.’[☆]

²⁸ Punjec binje urjajke: d tuatā lumje karje ikad atrijit nimilja nuje maj marje d Ivan. A ipak, ān cara alu Dimizov, āla karje je maj mik je maj marje d jel.”[§]

*Isusu ukurjaštje p vođilje alu Židovilor daja ča odbit p Ivan š p jel
(Mt 11,12–19)*

²⁹ Tuatā lumja karje apus urjajke la Isusu, čak š carinikurlje, već askultat poruka alu Ivan š p jej jel lja bātizat. Atunča, kānd jej auzāt će Isusu azās, sa složāt k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskā.*
³⁰ Naprotiv, farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije aodbit planu alu Dimizov d jej daja ča odbit s lji bātjazā Ivan.

³¹ Isusu azās: “A ku činje s lji usporidjesk p lumja ān asta vrijamje?[†] P činje samānā? ³² Jej je kašā kupi karje šadje la tržnicā š unu p alt s strigā:

‘Noj amkāntat vuavā vjasāl kāntič
š voj na žukat!
Noj amkāntat vuavā tužne kāntič
a voj na plāns!’[‡]

³³ K, avinjit Ivan karje bātjazā na mānkāt māljaj nič vin na but,[§] a zāčec: ‘Ān jel je sufljetu alu rov!’ ³⁴ Jo, Bijatu alu Omuluj, avinjit karje amānkāt šambut, a zāčec: ‘Jakā, omu karje vrja mult s mālānče š s bja mult vin, ortaku alu carinikuluj š ku grešnikurlje!’ ³⁵ Toc karje prihvatjaštje mudrost alu Dimizov razumjaštje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan.”*

*Isusu ānvacā k āla alu činje mult s oprostjaštje, mult š surutā
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Iv 12,1–8)*

[☆] **7:27** Mal 3,1 **§ 7:28** maj marje d jel – Isusu nu zāče k je Ivan nuje marje prorok. Zāče k je lumja karje adoživit blagoslovurj alu carāj alu Dimizovuluj, kašā āštja lumje (vjez stihurlje 18-23), zaista blagoslovic. Uživjaštje ān stvarurj karje Ivan još na doživit. Lumja alu pāmāntusta smatrjaštje p njeka lumje k je nevažni. Ali ān cara alu Dimizov, Dimizov lji smatrjaštje k je važni. ^{*} **7:29** sa složāt k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskā – Ān grčki original skrije: “opravdja p Dimizov”. D āsta kontekst, aja značaštje k sa slažāt k je drumu alu Dimizov, karje Ivan š Isusu rubja, bun. [†] **7:31** lumja ān asta vrijamje – Ān grčki original skrije: “lumja d āsta naraštaj”. Aja Isusu maj mult kima p ālja karje aluj s protivja, posebno p vođilje alu Židovilor. [‡] **7:32** Isusu usporidjaštje p vođilje alu Židovilor ku kupi karje je nikāžāc p ortāci alor k nu fače aja će vrja. Kašā aša kupi, vođilje alu Židovilor uznemiric dān Ivan š Isusu k nu s ponašaštje kum alor s svidaštje ili prihvatjaštje. **§ 7:33** na mānkāt māljaj nič vin na but – Ivan trija grjev. Trija ān lok undje nuje nimika, mānka skakavacurj š med š s ānbra ān cualje neudobne (vjez Mt 3,4; Mk 1,6). ^{*} **7:35** Toc karje prihvatjaštje mudrost alu Dimizov razumjaštje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan – Ān grčki original skrije: “š mudrost opravdjaštje p tuatje kupi alu je”. Ān āsta kontekst, aja značaštje k je lumja mudra kānd prihvatjaštje drumu karje rubja Ivan š Isusu.

³⁶Unu farizej akimat p Isusu s mälänče ku jel. Jel auntrat än kasä alu farizej š alat loku la astal s mälänče.† ³⁷Afost njeka mujarje, kunuskutä än trgula p grešala alu je. Ja adoznajt k Isusu mälänkä la farizej än kasä. Š jakä, mujarja adus skumpä ulje karje miruasä än mändru bukal. ³⁸Š astat la pičuarje dāpā Isusu. Ančiput s plängä š lakrmilje kädja p pičuarje. Ku päru lja frikat, š lja surutat š lji uns ku skumpä ulje karje miruasä.

³⁹Känd avizut farizej karje akimat p Isusu, agändit: “Känd ästa om zaista arfi prorok, aštija činje je mujarasta karje l dotaknjaštje, k ja je marje grešnicä.”

⁴⁰P aja Isusu ja zäs: “Šimune, am s c zäk nješto.”

A jel azäs: “Učiteljulje, zi!”

⁴¹A Isusu azäs: “Doj (2) omurj duguja alu unu om banj. Unu om ja dugujit činč sutje (500) kovanic d arđint,‡ a altu om činzäč (50). ⁴²A kum jej na vut dundje s äntuarkä, alu amiždoj aoprosti datorija. Atunča karje d jej doj (2) maj mult osä l vrja?”

⁴³Šimun azäs: “Gändjesk alu äla karje maj mult oprostiti datorija.”

Azäs Isusu: “Binje azäs.” ⁴⁴Atunča Isusu sa okrinut la mujarje š zäče alu Šimun: “Vjez p asta mujarje? Jo auntrat än kasä ata, ali tu nu maj dat apä s späl pičuarilje, a ja apläns š lakrmilje alu je akäzut p pičuarje a ja lja asplat š ku päru mi lja frikat. ⁴⁵Nu maj dučukit ku poljubacu, a ja, d känd jo amuntrat na prestanit s m surutje pičuarilje. ⁴⁶Tu nu maj uns kapu ku ulja, a ja ku skumpä ulje karje miruasä auns pičuarilje.Š ⁴⁷Däče gändješt k ja apokazät atäta d marje ljubav? C zäk istinä: aja je daja če grešala alu je, š akä lja fost multä, afost oprostiti. Äla karje gändjaštje k trjebje aluj ucärä s s oprostjaskä, äla vrja ucärä.” ⁴⁸Atunča alu mujarje azäs: “Zaista, grešala ata cam oprostiti.”

⁴⁹Älja karje afost änklo ančiput äntri jej s rubjaskä: “Činje je ästa š grešala s oprostjaskä?”

⁵⁰A jel zäče alu mujarje: “Daja čaj krizut, tu ta spasät! S c dja Dimizov mir pänd plječ!”

8

Mujerilje karje sljedjaštje p Isusu

¹Majdatä d aja Isusu pljika p trgurj š p satunj s rubjaskä Bunä vorbä d cara alu Dimizov. Afost ku Isusu duaväsprjače (12) apostolurj ²š njeke mujerj karje Isusu lja likujit däla sufljeti alji rovj š däla bualä. Alja mujerj afost Marija karje afost d trg Magdala, dän karje Isusu aputirit šaptje (7) sufljeti alji rovj, ³Ivana, karje afost mujarja alu Kuza karje irja upravitelju än palače alu Herod,* Suzana š multje altje mujerj. Jalje ku banji alor ažutat alu Isusuluj š alu apostolilor.

† **7:36** alat loku la astal s mälänče – Afost običaju la posebna gozba kašä asta mänkarje k omurj mälänkä pänd zače udobno pänglä astal. ‡ **7:41** kovanic d arđint – Än grčki original skrije: “denari”. Denar afost kovanica d arđint alu rimulor. Vridja kašä una dnevnica d obični radnik. § **7:46** Gostjamja än kasä obično s nudja apa kum aputja s spalä pičuarilje, k većina lumje ili pljika däskulj ili duča sandalje š än kasä vinja ku pičuarilje pljinje d prašanä. Gostjamja isto s dočekujaštje ku poljubacu än falkä, a alu lumje posebne s undä kapu ku mirosu alu dulče ku ulja d maslinä. * **8:3** Herod – Vjez 3,1 ku fusnota änklo.

Isusu rubjaštje vorbã d om karje sijaštje sâmãnca

(Mt 13,1–17; Mk 4,1–12)

⁴ Kãnd pãnglã Isusu sa strãns mulc lumje dãn tot trgu, atunãa Isusu lji rubja asta vorbã: ⁵ “Una zuvã aišãt omu s posijaskã sâmãnca ãn polje. Kãnd aposijit, njeka sâmãnca akãzut p drum š lumja umbra p aja š puji lja amãnkãt. ⁶ Njeka sâmãnca akãzut p pãmãnt undje jaštje buluvan š tek ãa kriskut sa uskat daja ãe narje apã. ⁷ Njeka sâmãnca akãzut ãntrã mãrãin š mãrãinjlje akriskut una ku jej š ja sa ugušãt. ⁸ A njeka sâmãnca akãzut p bun pãmãnt š krjaštje š rudjaštje d usutã (100) d vorj.” Isusu azãs aja, š astrigat: “Toc ãinje arje urjekj s audã, trjebje s puje urjajke š s razumjaskã!”

Isusu ãnvacã kum alta lumje s ponašaštje kãnd audje vorba alu Dimizov

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–25)

⁹ Uãenikurlje alu Isusuluj la antribat ãe znaãaštje asta vorbã. ¹⁰ Isusu azãs: “Dopustit vuavã s razumic tajnilje d cara alu Dimizov. Ali koristjesk aša vorbje kãnd jo ãnvac p alcã s ispunjaskã Svãnta pismã:

‘S ujtã

a nu prepoznajaštje,

š s audã,

a nu razumjaštje’.*

¹¹ Jakã ãe znaãaštje asta vorbã: sâmãnca je vorba alu Dimizov. ¹² A sâmãnca karje akãzut p drum prestavjaštje p ãlja karje audje, ali vinje nikuratu š adus vorba alu Dimizov d inima alor aša s nu krjadje š nu s spasaskã. ¹³ A sâmãnca karje akãzut p buluvan prestavjaštje p ãlja karje audje, ku radost primjaštje vorba alu Dimizov, ali narje korjen. ãlja njeka vrijamje krjadje, a kãnd vinje iskušjala prestanjaštje s krjadje. ¹⁴ A sâmãnca karje akãzut ãn mãrãinj prestavjaštje p aštja karje punje urjajke la vorba alu Dimizov, ali kum vrijamja trjaãe, p jej lji ugušaštje brigilje, bugucija š tuatje užitkulje alu životuluj, daja jej nu duãe plodu kopt. ¹⁵ A sâmãnca karje akãzut p bun pãmãnt prestavjaštje p lumja karje ku bunã š ku poštена inimã pãzaštje vorba alu Dimizov karje audje, jej pljakã maj dãpartje kãnd je grjev, daja jej aduãe bun plod.”

¹⁶ “Nimilja nu prindje lampa s viljaskã ku posuda ili s uaskundje dusu pat, njego s upuje p postolje aša toc ãlja karje untrã s puatã s vjadã binje. ¹⁷ K tot ãije ãviljit osã fiãe dãzvlãjit š tot ãije skuns osã s štije š osã vije p luminã. ¹⁸ Daja punjec binje urjajke k ãla karje pãzaštje vorba amja osã razumjaskã mult, a p ãlja karje nu pãzaštje vorba amja osã s ja š aja ãe gãndjaštje k razumjaštje.”

Jej karje faãe voja alu Dimizov je ãlanurlje alu familija alu Isusuluj

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Atunãa muma š fracã alu Isusuluj avinjit s l vjadã, ali na putut s vije la jel k afost mulc lumje. ²⁰ Ajavit alu Isusuluj: “Mumuta š fracã alji tej stã afar š vrja s t vjadã.”

²¹ Kãnd Isusu auzãt aja, azãs alu lumjej: “ãlja karje punje urjajke š askultã vorba alu Dimizov mije je ka muma š ka frac.”

Isusu smirjaštje oluja la apã Galileja

(Mt 8,23–27; Mk 4,36–41)

22 Ān una zuvā azās Isusu alu učenikurlje aluj: “Tričem p alta partje la apā.” Jej auntrat ān čamac š aotplovit. 23 Pānd plovja, Isusu ančiput s kulčje. Š ančiput s suflje marje vānt. Vāntu ančiput s fakā marj valurj karje ančiput s napunjaskā čamacu d apā š jej sa gāsāt ān rov.

24 Jej avinjit la Isusu š la skulat š ja zās: “Gospodarulje, Gospodarulje, tonim!”

A Isusu sa skulat, azapovidit alu vāntuluj š alu valulor alji marj s stja š jej sa smirit š afost tišina. 25 Atunča Isusu azās alu učenikurlje aluj: “Dāče nas krizut ān minje?”

A učenikurlje sa spirjat š sa mirat. Azās unji alu alc: “Činje āsta s zapovidjaskā čak š alu vāntuluj š alu apāj, š punje urjajke la jel?”

Isusu putirjaštje mulc sufljeti alji rovj dān om

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

26 Avinjit ān regija Gerasa,† karje je p alta partje d apā d regija Galileja. 27 Čim Isusu aišāt d čamac p obalā, avinjit la intja alu Isusuluj njeiki om dān trg karje avut sufljeti alji rovj ān jel. Več d mult kum nu sa brkat nič atrijit ān kasā njego irja la mārmanc. 28–29 Multā vřijamje sufljeti alji rovj l cānja š akā lumja la lřigat p lanacurj š okove š l pāza, jel rupja lanacu š sufljeti alji rovj l natirja s pljače ān lok undje nuje nimika. Kānd omula avizut p Isusu, acāpat. Isusu azapovidit alu sufljeti alji rovj s jašā d omula. Akāzut la intja alu Isusuluj š astrigat: “Če vrjaj dāla minje, Isusulje, Bijatu alu Maj marje Dimizov? Mārōg d tinje, nu m mučja!”

30 Isusu la tribat: “Kum t kjem?” Jel zāče: “Mulc‡”, k afost ān jel mulc sufljeti alji rovj. 31 Š sufljeti alji rovj ančiput mult s s ruadje d Isusu s nu naridjaskā s pljače ān jamā frzdā kraj undje osā fije kaznic.

32 A ānklo p djal mult porč s ranja. Sufļjeti alji rovj sa rugat d Isusu s dopustjaskā s untrā ān porč š Isusu adopotit. 33 Atunča sufljeti alji rovj aišāt d om š auntrat ān porč. Toc porči adat fuga ān zos dāpā djal ān apā š sa nikat.

34 Kānd lumja karje pāza p porči avizut ča fost, afuđit š arazglasāt p trg š p saturj. 35 A lumja avinjit s vjadje ča fost. Kānd jej ažuns, avizut p Isusu ku omu dān karje aišāt sufljeti alji rovj. Avizut p omu karje šadje š punja urjajke la Isusu, ānbrkat š bun ān kap. Š lumja sa spirjat. 36 Jej karje avizut ča fost, arubit alu lumjaja kum Isusu likujit p omu ān karje afost sufljeti alji rovj. 37 Tuatā lumja d regija Gerasa lja pukat marje frikā, š arugat p Isusu s pljače dāla jej. Isusu auntrat ān čamac s pljače pisti apā āndrāt.

38 Majdatā njego čē Isusu š učenikurlje aluj aotplovit ān čamac, omu d karje sufljeti alji rovj aišāt sa rugat mult d Isusu s puatā s rāmāje ku jel. Ali Isusu ja zās: 39 “Āntuarčitje akas š zi alu toc čē Dimizov afukut d tinje.” Atunča jel apljikat š razglasāt p tot trgu čē ja fukut Isusu.

Isusu likujaštje p mujarja š adrikā p fata d morc

(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)

40 Multā lumje aštipta p Isusu s s āntuarkā dāpā alta partje d apā. Kānd Isusu ažuns, toc ku radostu la štiptat. 41 D dāturdatā avinjit omu karje sa kima Jair, karje irja vođa alu lumje karje s sastaja ān sinagogā. Akāzut la intja alu

† 8:26 regija Gerasa – Lumja karje atrijit ān trgula Gerasa š ān okolicā na fost Židovj. ‡ 8:30 Mulc – Ān grčki original skrije: “Legija”. Legija afost rimska vorba d vuastje karje s odnosa p skupinā dān 6.000 vuastje. Aiča s koristjaštje d označalā d marje skupinā sufljeti alji rovj.

Isusuluj š mult sa rugat s vije ǎn kasa aluj. ⁴² Jel avut jedinicǎ fatǎ karje avut duavǎsprjače (12) d aj karje irja p muartje.

Pǎnd Isusu pljika la Jair, mulc lumja l pinđja dǎpǎ pistot. ⁴³ ǎntrǎ lumje irja mujerj karje duavǎsprjače (12) d aj krvarja, š potrošǎt tot ča vut p doktorjamje, ali nimilja na putut s ju likujaskǎ. ⁴⁴ Avinjit d drǎt š apus mǎna p rubu alu cuala alu Isusuluj š odma aprestit s krvarjaskǎ.

⁴⁵ Antribat Isusu: “Činje apus mǎna p minje?”

Š pǎnd toc azǎs: “Nu jo”, Petar azǎs: “Gospodarulje, multǎ lumje t pinđje š t strǎnde!”

⁴⁶ A Isusu azǎs: “Njeko namjerno apus mǎna p minje. Amositit k sǎla aišǎt d minje.” ⁴⁷ Kǎnd mujaraja saznajit k nu puatje s askundǎ k ja apus mǎna p Isusu, atrimurat d frikǎ š akǎzut la intja alu Isusuluj š la intja alu tot narodu š lja zǎs dǎče apus mǎna p Isusu š kum odma sa likujit. ⁴⁸ A Isusu alu je azǎs: “Fata amja, tu ta likujit daja ča krizut. S c dja Dimizov mir pǎnd plječ!”

⁴⁹ Kǎnd Isusu još arubit alu mujaraja, avinjit njeko d kasǎ alu Jairš ku poruka: “Camurit fata. Nu maj muča učitelju više.”

⁵⁰ Auzǎt Isusu š azǎs alu Jair: “Na vja frikǎ! Samo krjadje š ja osǎ fije binje!”

⁵¹ Kǎnd Isusu avinjit ǎn kasǎ alu Jair, Isusu adopustit samo alu Petar, alu Ivan, š alu Jakov, š alu tatǎj š alu mamǎj alu fataja s utrje ku jel. ⁵² Š toc karje več irja ǎn kasǎ plǎnđja š tuguja dǎpǎ ja. Isusu lja zǎs: “Nu plǎnđec! Nuje muartǎ, njego s kulkǎ!”

⁵³ Atunča toc ančiput s s ljađe d jel daja ča štijut k je muartǎ. ⁵⁴ Isusu alato d mǎnǎ š astrigat: “Kupilulje, skual!” ⁵⁵ Š sufljetu sa tors š odma sa skulat. Isusu azǎs s ji dja s mǎlǎnče. ⁵⁶ Roditelji alu je irja začudic, a Isusu ja naredit s nu zǎkǎ alu nimilja če sa dogodit.

9

Isusu trimjatje p apostoli s rubjaskǎ Bunǎ vorbǎ š s likujaskǎ p bulnavi (Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ Isusu akimat la jel p duavǎsprjače (12) apostolurj š lja dat sǎla š autoritet s putirjaskǎ p sufljetu alji rovǎ š s puatǎ s likujaskǎ p bulnavi. ² Lja trimjes s rubjaskǎ Bunǎ vorbǎ d cara alu Dimizov š s likujaskǎ p bulnavi. ³ Isusu lja zǎs: “Nimika nu lǎc ku voj p drum: nič bǎcu, nič tašna, nič mǎlaju, nič banji, nič altje kǎmǎšj!” ⁴ ǎn tuatǎ kasa ǎn karje untrǎc s prenočic ǎnklo, rǎminjec ǎn ja pǎnd god nu pljikǎc ǎn altu trg. ⁵ Undje p voj nu vu primjaštje, pǎnd išǎc d trgula istrisǎc prašǎna dǎpǎ pičuarje s lji upozoric p kazna alu Dimizov.”*

⁶ Učenikurle apljikat š umbla p saturj. Rubja Bunǎ vorbǎ d Dimizov š likuja p lumja pistot.

Herod je zibunjit d Isusu (Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ Herod, karje irja vladaru d regija Galileja,[†] auzǎt tot če sa dogodit š afost zibunjen daja če njeka lumje rubja: “Isusu je Ivan karje bǎtjazǎ. Sa skulat dǎla

§ **8:49** Jair – ǎn grčki original skrije: “vođa alu sinagogǎj”. * **9:5** s lji upozoric p kazna alu Dimizov – ǎn grčki original skrije: “d svjedočala pǎntruv jej.” Aja afost znaku k apostoli lasǎ p lumjaja la sudbina alor. Alu lumjaja apririt rovu s lji odbacaskǎ Dimizov daja ča odbacǎt p glasnikurle alu Dimizovuluj. Apostol Pavao fače ista stvar (vidjec Ap 18,6). † **9:7** karje irja vladaru d regija Galileja – ǎn grčki original skrije: “tetraha”. Vjez fusnota d Herodu ǎn 3,1.

morc.”⁸ Altu rubja: “Isusu je Ilija karje trjebje s vije.”[†] Aldä trje (3) azäs: “Isusu je unu d prorokurj karje majdatä atriijit. Sa tors däla morc.”

⁹ A Herod azäs: “Jo amzäs s taje kapu alu Ivan karje bätjazä š nu puatje s fije k jel je mort. Činje atunča omusta d karje atäta aud?” Aša akätat prilikä s vjadä p Isusu.

Isusu ränjaštje maj mult d činč mij (5.000) d lumje

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Iv 6,1–13)

¹⁰ Känd apostoli sa tors ändrät undje irja Isusu, jej arubit aluj tot ča fukut. Atunča Isusu lja dus ku jel š apljikat s fije sāngur upruapje d trg karje sa kimat Betsaida. ¹¹ Mulc lumje asaznajit aja š apljikat dāpā Isusu. Isusu lja primit š rubja Bunā vorbā d cara alu Dimizov š likuja p toc karje trjebje s likujaskā. ¹² Pänd akāzut nuaptja, avinjit duavāsprjače (12) apostolurj la Isusu š ja zās: “Las p lumja s pljače p saturj š p okolicā s gāsaskā mānkarje š undje s s kulčje daja če ištjem aiča undje nuje nimika.”

¹³ A Isusu zāče: “Voj lji nahranic.”

A jej zāče: “Avjem samo činč (5) mālajur š doj (2) pještj. Dali s pljikām š s kumprām mānkarje d tot narodu?” ¹⁴ A lja fost njeđe činč mij (5.000) d vujniči.

Isusu p aja azās alu učenikurj aluj: “Zāčec alu lumjej s šagā ān grupje njeđe činžāč (50).” ¹⁵ Š učenikurlje afukut aša š lumja ašāžut. ¹⁶ Isusu alat činč (5) mālajurj š doj (2) pještj, sa ujtat ān čerj, š azahvaljit alu Dimizov d mānkarje š arupt mālaju š adat mālaju š pjaštje la učenikurj s podiljaskā alu lumjej. ¹⁷ Toc avut s mālānče kāt god aputut. Š još duavāsprjače (12) d korpje sa nakupit d ostatkurj d mālaj š d pještj.

Petar priznajaštje k je Isusu Mesija

(Mt 16,13–23; Mk 8,27–33)

¹⁸ Maj ānklo, Isusu apljikat dāpartje däla lumje s s ruadje š učenikurlje aluj apljikat ku jel. Känd Isusu aprestanit s s ruadje lja tribat: “Če rubjaštje lumja činje sānt jo?”

¹⁹ Jej aodgovorit: “Mulc inš zāče k ješt Ivan karje bätjazā, alcā zāče k ješt Ilija, š alcā njeki zāče jar k ješt unu d prorokurj karje majdatä atriijit š sa tors däla morc.”

²⁰ A atunča Isusu azās alu učenikurlje aluj: “A voj, če zāčec činje sānt jo?”

Petar zāče: “Tu ješt Kristu, spasitelju karje Dimizov atrimjes!”

²¹ A Isusu lja zapovjedit s nu zākā alu nimilja. ²² Azās: “Jo, Bijatu alu Omuluj, mora mult s patjesk. Vođilje alu židovilor, glavni popurlje, š učitelji d zakonu alu Mojsije mora s m odbacaskā. Mora s m umuarā š aldä trje (3) zälje jo mora s fiuv adrikat däla morc.”

Isusu zāče k ālja karje vrja s l sljedjaskā mora s fije spremen s patjaskā

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ Atunča Isusu azās alu lumjej: “Akā njeko vrja s fije učeniku alu mjov mora s s odriknjaskā sāngur d jel, š tuatā zuva s ja kruča aluj š s sljedjaskā p minje.* ²⁴ K činje god vrja životu aluj s spasaskā, osā l pjargā; a činje god

[†] 9:8 Ilija karje trjebje s vije – Ilija afost unu däla maj marje prorok d zavjetu alu Bätärn, karje Židovi očekuja s s āntuarkā (vjez Mal 3,23–24). Š 9:19 Ilija – Vjez fusnota ān 9,8. * 9:23 Ān cara alu Rimuluj toc aštijut k kruča afost kazna p muartje. Kriminalcu karje je osudit obično aduče ravna gredā pānla lok undje osā fije razapnjit. Känd akoristit asta slikā, Isusu avrut s zākā akā jej vrja s fije učenikurlje aluj, mora s lasā če jej vrja š s fije spremni s askultje p Isusu, čak š s fije spremni s muarā pāntruv jel.

izgubjaštje životu aluj d minje, osā l spasaskā. ²⁵ Če koristjaštje alu omuluj akā dobidjaštje tot pāmāntu, ali pjardje sāngur p jel? ²⁶ Činje god arje rušunje d minje š d vorbilje alji mjalje, jo, Bijatu alu Omuluj, isto aša š d jel osā am rušunje känd jo vinja ku slava amja š ku slava alu Tatimjov š ku slava alu anđelilor alu svānt. ²⁷ Punjec urjajke k istina je: njeki dāla voj karje aiča stāc nusā muarā pānd nu vjadje cara alu Dimizov.”

Petar, Ivan š Jakov vjadje slava alu Isusuluj

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ Otrillike opt (8) zālje dāpā aja če lja zās aja, adus Isusu ku jel p Petar, p Ivan š p Jakov š apljikat p djal s s ruadje. ²⁹ Š pānd Isusu s ruga, lica aluj sa promjenit, a cualjilje ja sjajit čisto albā. ³⁰ Dāturdatā, doj (2) omurj sa pojavit š arubit ku Isusu. Ālja afost Mojsije š proroku Ilija. ³¹ Sa pojavit ān marje sjaj š arubit ku Isusu d išjala aluj d pāmāntusta,[†] karje Isusu uskoro osā fakā ān Jeruzalem s ispunjaskā voja alu Dimizov.

³² Pānd Isusu s ruga, Petar š jej karje afost ku jel lja pukat somnu. Känd sa skulat, avizut marje luminā karje vinje dāla Isusu š doj (2) omurj karje astat pānglā jel. ³³ Pānd Mojsije š Ilija sa sprimit s pljače dāla Isusu, Petar azās alu Isusuluj, ali nič jel na štijut če rubjaštje: “Gospodarulje, binje je če ištjem aiča ku voj. Fičem trje (3) kolibje: una cije, una alu Mojsije, š una alu Ilije.” ³⁴ Pānd Petar aja arubit, sa pojavit oblaku, lja prekrijit š alor irja frikā.

³⁵ Dimizov lja rubit dān oblak: “Āsta je Bijatu alu mjov karje jo lam kuljes s fije caru! P jel skultac!” ³⁶ Š känd jej auzāt glasu, avizut samo p Isusu. Jej atikut ān zuviljalja š alu nimilja na rubit d aja če jej avizut.

Isusu putirjaštje p sufljet alu rov dān kupil

(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

³⁷ Känd alta zuvā sa dat ān zos dāpā djal, multje lumje karje irja ačija avinjit la Isusu. ³⁸ Dāturdatā, njeki om āntrā multje lumje astrigat š sa rugat mult d jel: “Učiteljulje, ujtijte la bijatu alu mjov, k jel je jedini kupil alu mjov. ³⁹ Jakā, sufljet alu rov mult vorj l pukā š dāturdatā jel ānčapje s cāpje. La runkā ān grčurj š ji pljika pjena p gurā. Š nu l lasā pānā god skroz nu l iscrpijaštje. ⁴⁰ Ma rugat d učenikurlje alji tjalje s l putirjaskā, ali na putut.”

⁴¹ Atunča Isusu azās: “Lumjo karje trijic ān vriamjasta, voj nu kridjec š ištjec strikac! Jo amfost ku voj atāta d mult š jar nu kridjec. M trjeb kāt mora s trpjesk p voj? Duj aiča p bijatu alu tov!” ⁴² Š pānd bijatu avinjit la Isusu, sufljetu alu rov la duburāt š jel ančiput s s grčaskā. A Isusu alu sufljetuluj alu rov azapovjedit s jašā š alikujit p bijatu š la dat la tatusov. ⁴³ Toc karje irja ačija sa mirat d moć alu Dimizov.

Isusu jar rubjaštje d muartja aluj

(Mt 17,22–23; Mk 9,30–32)

Pānd toc sa mirat la asta š la tot če Isusu fače, jel azās alu učenikurlje aluj: ⁴⁴ “Punjec binje urjajke če vu zāk: Još ucārā lumja osā predajaskā p minje, p Bijatu alu Omuluj, ān vlastu la dušmanji alji mje.” ⁴⁵ Ali jej na štijut če jel

[†] 9:31 d išjala aluj d pāmāntusta – Ān grčki original skrije: “d išjala aluj”. Asta frazā vjerovatno ukazaštje p muartja alu Isusuluj š uskrisnjala kašā marje djela d spasjalā karje uskoro osā fije ostvaritā. Arfi aja slično kašā išjala d zavjetu alu Bātārn, känd Dimizov aoslobodit p lumja aluj karje afost argac ān Egipat.

avrut s zăcă. Aja značală afost skuns dăla jej. Jej na putut s razumjaskă š lja fost frikă s l ăntrjabe d aja.

*Ponizni je maj marje ăn cara alu Dimizov
(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)*

⁴⁶ Učenikurlje ančiput s raspravljskă činje dăla jej maj marje. ⁴⁷ Aštijut d čaja raspravljaštje Isusu daja alat p kupilu, š la pus pānglă jel. ⁴⁸ Š Isusu lja zăs: “Činje ku drag primjaštje p kupilusta pāntruv minje, primjaštje š p minje. A činje p minje primjaštje, primjaštje š p Dimizov karje ma trimjes. Istina je: činje je maj mik ăntră voj toc, ăla je maj marje!”

*Činje nuje pāntruv voj, ăla je ku voj
(Mk 9,38–40)*

⁴⁹ Ivan p asta azăs alu Isusuluj: “Gospodarulje, noj avizut p njeko karje ăn lumilje alu tov zapovidjaštje alu sufljeti alji rovj s jašă d lumje. Noj amzăs aluj s nu fakă aja daja če nuje učeniku alu tov kašă če ištjem noj.”

⁵⁰ Isusu azăs: “Nu branic! Akă njeko nu lukrjază pāntruv voj, jel atunča lukrjază ku voj!”

Samarijanci nu prihvatjaštje p Isusu pând jel putujaštje ăn Jeruzalem

⁵¹ Kând s približa vrijamja s ja Dimizov p Isusu ăn čerj, Isusu aodlučit k avinjit vrijamja s pljače ăn Jeruzalem, ⁵² š atunča atrimjes p glasnici la intja aluj. Glasnici apljikat š auntrat ăn sat ăn regija Samarija s ji pripremjaskă če ji trjebje. ⁵³ A ănklo lumja na vurut s l primjaskă daja če pljika ăn Jeruzalem.† ⁵⁴ Kând učenikurlje Jakov š Ivan auzăt k lumja ăn Samarija na primit p Isusu, jej azăs: “Domnulje, vrjaj s zapovidim s lja pringă foku dăn čerj?”[§] ⁵⁵ A Isusu sa okrnit š lja ukorit p Jakov š p Ivan s nu fakă aja. ⁵⁶ Atunča Isusu š učenikurlje aluj apljikat ăn altu sat.

*Nusă fje ušurje alu ălja karje sljedjaštje p Isusu
(Mt 8,19–22)*

⁵⁷ Pând jej još pljika p drum, njeko azăs alu Isusuluj: “Pljek dăpă tinje undje god tu plječ.”

⁵⁸ Isusu ja zăs: “Lisica arje jamă š puji arje kujb, a jo, Bijatu alu Omuluj, nam lok alu mjov d kulkat.”

⁵⁹ Atunča Isusu azăs alu altuluj: “Vină dăpă minje!”

A jel azăs: “Domnulje, lasămă majdată s pljek s ănrop p tatimjov.”*

⁶⁰ Isusu ja zăs: “Las p morcă s grupje p alor morcă,† a tu fuđ š rubjaštje alu alcilor Bună vorbă d cara alu Dimizov.”

† **9:53** Židovi š Samarijanci s mrza š nu sa slaža pānglă aja undje trjebje s štujaskă p Dimizov (vjezIV 4,20). Samarijanci nu podrža p Židovi karje putuja ăn Jeruzalem s puată s s klanjaskă alu Dimizov ăn hramula. **§ 9:54** Ăn zavjetu alu Bătărn, njeki car rov d trg Samarije atrimjes vuastja s apukă p proroku Ilija. Ali p vorba alu Ilije, foku sa slubuzăt d čerj š lja uništiti (2 Car 1,10–12). Jakov š Ivan vjerovatno agânditi k je kašă proroku alu marje Ilija š agânditi k Dimizov vrja s fakă isto ăn asta situacije.

* **9:59** Nije jasno je li čovjekov otac umro pa će ga pokopati odmah ili čovjek želi ostati duže vremena dok njegov otac ne umre, pa da ga onda pokopa. Glavna poanta je ta da čovjek želi činiti nešto drugo prije nego što slijedi Isusa. † **9:60** Las p morcă s grupje p alor morcă – Isusu nu gāndjaštje doslovno k morci ăngrupă p morcă. Aja je metafora d ălja karje nu sljedjaštje p Isusu š ku sufljetu je morc. Poanta je ăn aja k učenikurlje nu kutjază s dopustjaskă alu nimilja s lji zadržaskă dăla pratjala alu Isusuluj.

⁶¹ Š još njeko začē: “Domnulje, viuv dāpā tinje, ali dopustjaštjem majdatā s m oprostijesk ku ukućanji mjei.”

⁶² Isusu ja zās: “Akā ānčepj s orještj ravno, a t ujc dāpā tinje, tu nu poc s služāštj ān cara alu Dimizov.”

10

Isusu trimjatje p šaptjezāč š doj (72) učēnikurj
(Mt 11,21–27; 13,16–17)

¹ Domnu Isusu dāpā aja akuljes āntrā jej šaptjezāč š doj (72) alcā učēnikurj* š atrimjes kātā doj (2) s pljače la intja aluj ān tot trgu š ān tot loku undje Isusu atribut s pljače. ² Kānd sa sprimit s pljače lja zās: “Berba je marje, ali radnič jaštje uncārā.† Berba pripadnjaštje alu Domnuluj, daja rugāčāvā la jel s trimjatā još maj mult radnič ān berbā. ³ Ānčipjec akuma, ali pāzāčāvā k trimjet p voj kašā p vojilje āntrā lumje karje kašā lupurj. ⁴ Nu dućec ku voj nič banj, nič tašna, nič altje sandalje. Nu stāc p drum ku lumja s nu pridjec vrijamja.

⁵ Ān tuatā kasa ān karje untrāc s prenočic ānklo, majdatā začec: ‘S dja Dimizov miru alu toc ān asta kasā!’ ⁶ Akā ān aja kasā jaštje omu karje vrja miru ku Dimizov, jel osā ajbje miru ku karje voj la blagoslovit. Akā ānklo nuje om karje vrja miru ku Dimizov, jel nusā primjaskā āla miru ku karje voj la blagoslovit. ⁷ Nu vu preselic d kasā ān kasā! Boravic ān aja kasā pānd fic ān trgula š nu fic rušānošj s mānkāc š s bjec aja če vu dā, k kum začem: Radniku azaslužāt plata aluj.

⁸ Ali ān tot trgu ān karje untrāc š ānklo vu primjaštje fic zadovoljni ku aja če god vu dā s mānkāc. ⁹ Likujic ānklo p lumja karje bulnavj š začec alor: ‘Asta aratā k cara alu Dimizov avinjit la voj!’ ¹⁰ Ali ān tot trgu ān karje untrāc š ānklo nu vu primjaštje, išāc la ulicilje aluj š začec: ¹¹ ‘Čak frikām š prašāna d trgu alu vostru karje sa ljipit p pićuarje alu anuaštje s vu upozorim p kazna alu Dimizov! Ali štijec k avinjit cara alu Dimizov!’ ¹² Vu zāk: Kānd vinja vrijamja d sud osā fije majušurje alu lumje ruavā dān trg Sodoma‡ njego alu lumje dān trgula!”

¹³ Isusu azās: “Grjev vuavā, lumjo ān trg Korozain! Grjev vuavā, lumjo ān trg Betsaida! Akā njeko afukut čudurj āntrā lumje poganā ān trg Tir š ān trg Sidon§ karje jo afukut āntrā voj, jej već d kānd s okrinja dāla rov. Adućja cualje hrapave š šidja ān činušā s pokazaskā žalostu.* ¹⁴ Daja osā fije majušurje ān zuvā d sud alu lumje ān Tir š ān Sidon njego vuavā ān Korozain š Betsaida! ¹⁵ A voj, lumjo ān trg Kafarnaum, voj sigurno nusā vu drikāc pānla čerj samo

* **10:1** šaptjezāč š doj (72) – Ān njeki grčki rukopisurj skrije k afost šaptjezāč (70) učēnikurj, aiča š ān 17. stih. † **10:2** Berba je marje, ali radnič jaštje uncārā – Isusu vrja s zākā k jaštje multā lumje karje sprimic s untrā ān cara alu Dimizov, ali nuje dosta učēnikurj s ānvacā š s ažutje alu lumje.

‡ **10:12** Sodoma – Sodoma afost trg karje Dimizov auništīt k lumja aluj afost atāta d rovj (vidjec Post 18,16–19,28). § **10:13** trg Tir š ān trg Sidon afost doj (2) važne trgovj ān Fenicija undje trija poganji. Sa smjestit la obalā Sredozemne apā sjevernozapadno dāla Galileja akuma ān južnom Libanonu.

* **10:13** Adućja cualje hrapave š šidja ān činušā s pokazaskā žalostu – Cualje hrapave irja grubje, njegru matrijalu karje afost fukut d pār alu krapāj ili devāj. Lumja adućja aja cualje hrapave š šidja ān činušā s puatā s pokazaskā žalostu š očaj. Maj mult fiča aja kānd s ruga d oprost š kātā s lja ažutā Dimizov.

daja če jo amfost antrā voj! Nu! Voj osā vu slubudjec ānklo undje loku d kaznit.†”‡

¹⁶ Atunča azās alu šaptjezāč š doj (72) učenikurj: “Kānd njeko punje urjajke la voj, aja je kašā kum punje urjajke la minje. Š kānd odbacaštje p voj aja je kašā kum odbacaštje p minje. A kānd njeko odbacaštje p minje aja je kašā kum odbacaštje p Dimizov karje ma trimjes.”

Šaptjezāč š doj (72) učenikurj s āntuarče š Isusu s zahvaljaštje alu Dimizov (Mt 11,25–27; 13,16–17)

¹⁷ Kānd sa tors šaptjezāč š doj (72) d učenikurj la Isusu, ku drag azās: “Domnulje, čak š sufljeti alji rovj askultā kānd lji zapovidim ān lumje alu tov.”

¹⁸ A Isusu lja zās: “Štiu, k amvizut p Sotona kum akāzut d čerj ka skipjala. Š ¹⁹ Vidjec, jo amdat vuavā tuatā sāla š autoritetu p Sotona, dušmanu alu Dimizov, s gazāč šārpj š škorpionurj.* Nimika vuavā nu puatje s naudjaskā. ²⁰ Ali nu vu radujic samo daja če p voj sufljeti alji rovj askultā, njego maj mult radujicāvā daja če Dimizov askris lumilje alji voštri p popis ān čerj.”†

²¹ Atunča Suflijetu alu Svāntuluj aispunit p Isusu ku radostu š Isusu azās alu Dimizov: “T slavjesk, Tato, tu karje vladješt ku čerju š ku pāmāntu, čaj skuns istina d cara ata dāla lumje karje gāndjaštje k je mudri š mintošj š če pokazāštj aja alu lumje karje kašā kupi karje vrjaj s ānvacā. Da, Tato, cijje s svidaštje s fač aja aša.”

²² Atunča Isusu azās: “Tata alu mjov ma dat tot če jel arje. Samo Tata binje kunuaštje činje sānt jo, Bijatu aluj, š samo jo, Bijatu aluj, š ālja alu činje jo odlučjesk s l otkrijesk, binje kunuaštje činje je Tata.”

²³ Maj ānklo, kānd afost sāngur ku učenikurle aluj, š ja azās: “Nurukošj ālja karje vjadje aja če vidjec voj. ²⁴ K istina je, mulc prorokurj š carurj avrut s vjadā aja če voj vidjec, ali na vizut; avrut s audā aja če voj audjec, ali na uzāt.”

Isusu rubjaštje vorbā d om karje trijaštje ān Samarije karje irja pljin d milā (Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Udatā kānd Isusu ānvacā, njeki učitelj alu zakonu alu Mojsije sa skulat š antribat p Isusu s l iskušaskā: “Učiteljulje, če trjebje s fak s primjesk vječni život ku Dimizov?”

²⁶ A Isusu ja zās: “Če skrije ān zakonu alu Mojsije? Če tu razumještj če zāče?” ²⁷ Omu azās: “Zakonu zāče: ‘Vrja p Domnu, Dimizov alu tov, ku tuatā inima

† **10:15** ānklo undje loku d kaznit – Ān grčki original skrije: “Had”. ‡ **10:15** Isusu aprovodit multā vrijeme ān trgu Kafarnaum š afukut mult čudurj. Daja multā lumje ān trgula agāndit k aja značāštje k je Dimizov zadovoljit ku jej. Međutim, nikad nu sa pokajit d grešala alor š akā avut privilegije š prednost če atāta vorj auzāt d Isusu. Umjesto s primjaskā maj marje častu, Dimizov osā kaznjaskā p ālja karje nu s pokajaštje. § **10:18** Isusu aiča rubjaštje kašā proroku karje vjadje uništjala alu Sotonej. Ān vlastita službā aluj, a akuma š ān služba alu učenikurle aluj, jel vjadje binje znaku k cara alu Dimizov vinje ku snaga š adučē porazu alu Sotonej (vjez 11,20; Iv 12,31; Rim 16,20; Otk 12,7–10; 20,1–3, 10). * **10:19** šārpj š škorpionurj – Isusu vjerovatno usporidjaštje šārpji š škorpionurle ku sufljeti alji rovj kašā ālja d karje učenikurle rubjaštje ān 17. stih. Suflijeti alji rovj je kašā šārpji š škorpionurle k je opasni š fače štetā alu lumje. † **10:20** Dimizov askris lumilje alji voštri p popis ān čerj – Doj trje odlomakurj ān Biblije rubjaštje d knjiga ān čerj ān karje je skris lumilje alu tot narodu alu Dimizov (Ps 69,28; Fil 4,3; Žid 12,23; Otk 3,5; 13,8; 17,8; 20,12, 15; 21,27). Aja knjigā njekad s kjamā knjiga d život. P načinula Dimizov potičāštje narodu aluj aša če lja zās s razumjaskā k jej pripadnjaštje aluj, a jel nikad nu lji mujtā.

ata š ku tot sufljetu alu tov š ku tuatā snaga ata š ku tuatje mincilje alji tjalje”[✠] š ‘vrja p bližnji alu tov kum vrjaj sāngur p tinje.’”[✠]

²⁸ Isusu ja zās: “Binje ajzās. Fāj aša š osā primješt vječni život.”

²⁹ Ali omu avrut s s spalje,[†] š aša jel āntrijabā p Isusu: “D činje rubjaštje känd zakonu začē ‘bližnji alu mšov’?”

³⁰ Isusu aodgovorit ku asta vorbā: “Njeki om putuja dān Jeruzalem ān trg Jerihon š la napadnit fārāčoši š alat tot dāpā jel, la butut š apljikat. Š p omula alāsāt s zakā skoro mort.

³¹ Trjače p drumula slučajno popa alu židovilor. Känd avizut p omu karje skoro mort, la zaobiđit š apljikat maj dāpartje. ³² Isto aša pānglā lokula avinjit atunča š levitu, pomoćniku ān Hram. Känd la vizut, š jel la zaobiđit š apljikat maj dāpartje.

³³ Atunča njeki omu d regija Samarija[§] trjače p drumula. Känd avizut p omula, ja fost žau d jel. ³⁴ Avinjit la upruapje d jel, ja spālat rāžnilje ku ulje š ku vinu^{*} š ja ānvilijat ku trijanca. La drikat atunča p magarac aluj š la dus ān gostijonā š ānklo anastavit s s pobrinjaskā d jel. ³⁵ Mānje zuvā jel adat duavā (2) kovanic d arđint[†] alu gazdāj alu gostijonāj, š ja zās: ‘Brinjaštite d jel š akā maj mult putrošāštj, c plātjesk känd m ānturča.’”

³⁶ A Isusu antribat p učitelju d zakon alu Mojsije: “Če gāndješt? Karje d āštja trje (3) alu omuluj sa pokazāt k je bližnji alu omula karje la napadnit fārāčoši?”

³⁷ Azās učitelju d zakon alu Mojsije: “Āla karje ja pokazāt milā.”

Isusu ja azās: “Binje ajzās. Fuđ š fāj kum š jel afukut.”

Isusu vinje ān posjetā la Marta š la Marija

³⁸ Pānd Isusu š učenikurlje aluj nastavja s putujaskā kātri Jeruzalem, auntrat ān unu sat. Ačija afost njeka mujarje karje s kima Marta. La primit ān kasa alu je. ³⁹ Avut sorā karje s kima Marija. Pānd Domnu Isusu ānvāca, Marija šidja š punja urjajke. ⁴⁰ A Marta afost mult zabrinutā k mora s pripremjaskā tuatā mānkarja, pa ja avinjit s s žaljaskā: “Domnulje, nu c brigā če sorimja ma lāsāt sāngurā s lukrjez tot lukru? Zi alu je s m ažitjel!”

⁴¹ Ali Domnu Isusu ja zās: “Draga Marta! Nu trjebje s t brinještj š t uznemirještj d aja če gāndješt k trjebje. ⁴² A una stvar karje trjebje s puj urjajke la vorba amja. Marija aja ashvatit, š aja nusā fije lat dāla ja.”

11

Isusu ānvacā d molitvā (Mt 6,9–13; 7,7–11)

[✠] **10:27** ZakPon 6,5 [✠] **10:27** Lev 19,18 [†] **10:29** avrut s s spalje – Ān grčki original skrije: “avrut s s opravdjaskā”. Ān kontekstula, asta izjavā najverovatnije značaštje k āsta učitelju d zakonu alu Mojsije avrut jar s iskušaskā p Isusu, s pokazaskā kum Isusu zapravo na razumit kum pravilno s tumačaštje zakonu. Alta mogućnost je k avrut s pokazaskā k askultā zakonu alu Dimizov, š akā nu sa ponašāt binje kātri tuatā lumje. Ān āla slučaj aja puatje s s prevodjaskā kašā “Avrut s opravdjaskā ponašala aluj”. **§ 10:33** Židovi š Samarijanci afost marj dušmanj (vjez “Samarijanci” ān rječnik). Židovi mrza p Samarijanci š prepostavlja k jej je lumja ruavā karje azasluzāt s lji kaznjaskā Dimizov. ^{*} **10:34** ku ulje š ku vinu – Jej s koristja kašā ljaku ān āla pāmānt. Ulja alu maslinej s koristja d smirjalā d bolurj š zaštita d pjalje uskatā (vjez Iz 1,6). Vinu s koristja kašā dezinficijens. [†] **10:35** kovanic d arđint – Ān grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji alu rimulor d arđint. Vridja kašā dnevnica d obični radnik.

¹ Udată Isusu sa rugat la njeiki lok. Kănd azavršat ku rugala, avinjit la jel unu d učenikurj š azăs: “Domnulje, ânvacă p noj s nji rugăm kum Ivan karje bătjază anvăcat p učenikurlje aluj.”

² Isusu lja zăs: “Kănd rugăc, zăcec: ‘Tato ân čerj, s s štujaskă lumilje alu tov asvânt. Aduj cara ata p tot pământu. ³ Adă nuavă mănkarje karje trjebje tuată zuva ⁴ š oprostjašte anuastră grešala, k š noj oprostim alu âlja karje grešašte pântruv noj. Nu da s kidjem ân kušnje.’ ”

⁵ Atunča Isusu azăs alu učenikurlje aluj: “Akă plječ ân ponoč la ortaku alu tov š ji zăc: ‘Adăm trje (3) mălajurj, ⁶ k ma vinjit ortaku ân gostjamje, a nam s idauv nimik d mănkat!’, če osă zăkă ortaku? ⁷ Dali nusă zăkă: ‘Nu m uznemirja! Uša je već ân kisă, a kupi je ân pat k nu pot akuma s m skol s c dau!’ ⁸ Ali vu zăk: čak š akă omula nu s skuală daja če ješt ortak aluj, š nu c dă nimika, osă skuală daja če mult l rođ frzdă rušanje. Š osă zdja atăta kăt cije trjebje.

⁹ Š daja vu zăk: Nu odustanic! Rugăc p Dimizov š osă dobidic! Kătăc š osă găsăc! Bitjec la ušă š osă s vu dăškidje! ¹⁰ Činje god ruagă p Dimizov, primjašte. Činje god kată, găsăšte. Činje god batje, uša s ji dăškidje.

¹¹ Voj karje ištjec tatje, če afiča voj kănd bijatu alu vostru kată pjašte? Dal voj ja da šarpe? Nu! ¹² Ili akă bijatu alu vostru kată vu dăla voj, dal voj ja da škorpion? Nu! ¹³ Akă voj, karje ištjec rovj, štijec s dăc alu kupi alu voštri bunje darurj, atunča kăt maj mult alu vostru Tata ân čerj osă darujaskă p Sufljetu alu Svântuluj alu âlja karje l ruagă?”

Isusu putirjašte p sufljetu alu rov ku săla alu Dimizovuluj, a nu ku săla alu Sotonăj

(Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ Isusu una zuvă aputirit p sufljetu alu rov karje nu ja dat alu omuluj s rubjaskă. Kănd sufljetu alu rov aišat, omu arubit š mulc lumje sa mirat. ¹⁵ Ali njeiki dăla jej azăs: “Jel putirjašte sufljeti alji rovj daja če ji žută Beelzebul,* karje je vladaru alu toc sufljeti alji rovj.” ¹⁶ A alcı avrut s la puče ân zamkă š akătat s idja njeiki znak kašă dokazu k Dimizov la trimjes.

¹⁷ A Isusu aštijut če găndjašte, pa lja zăs: “Akă lumja ân ista cară s burjašte ântră jej, osă propanjaskă cara alor. Akă familija ân ista kasă s burjašte ântră jej, osă s raspadnjaskă familija alor. ¹⁸ Voj zăcec k jo ku săla alu Beelzebul putirjesk p sufljeti alji rovj. Aja atunča značašte k š âlja karje je ân cara alu Sotonăj s burjašte ântră jej. Kum atunča cara aluj s rămăje? ¹⁹ A čije ku učenikurlje alji voštri karje putirjašte p sufljeti alji rovj? Akă, kašă kum zăcec, jo putirjesk p sufljeti alji rovj ku săla alu Beelzebul, atunča mora aja s fakă š učenikurlje alji voštri ku săla alu Beelzebul. Sigurno nusă slažašte. Učenikurlje alji voštri osă zăkă k Beelzebul nu s burjašte sângur pântruv jel. ²⁰ Ali daja če jo p sufljeti alji rovj putirjesk ku săla alu Dimizov, atunča aja arată k la voj avinjit cara alu Dimizov. ²¹ Kănd capăn omu karje arje bună oružije păzašte palača aluj, tot če arje je sigurno. ²² Ali kănd l napadnjašte maj capăn d jel, l savladjašte š ija tuată oružija ân karje sa uzdit dušmanu aluj. Alat tot če omula avut š apodiljit ku lumja aluj.†

* **11:15** Beelzebul afost lumilje d dimizov pogan karje lumja pogană l štuja d mult. Ân vrijamja alu Isusuluj, Židovi l koristja ka altu lumilje d Sotonă. † **11:22** Asta rubjašte d Isusu karje pobidjašte p Sotona š p aluj sufljeti alji rovj kašă kum Isusu maj capăn om karje ja aja če pripadnjašte alu om capăn.

²³ Āla karje nuje ān partja amja, jel je pāntruv minje; āla karje ku minje nu strānde vojilje, jel lji putirjaštje.”

*Isusu rubjaštje vorbā d om alu karje ja fost maj rov njego maj datā
(Mt 12,43–45)*

²⁴ Atunča Isusu azās asta vorbā: “Kānd sufļjetu alu rov jašā d om, lutjaštje p pustinje š katā lok s odmorijaskā. Kānd nu l gāsaštje, azās sāngur aluj: ‘M tork ān om ān karje maj datā atrijit dān karje aišāt.’ ²⁵ Kānd sa tors, gāsaštje k je omula kašā kasa karje je čistitā š uredna, ali gualā. ²⁶ Atunča sa dus s adukā p alcā šaptje (7) sufļjeti alji rovj još maj rov d jel, š toc untrā ān om š ān jel trijaštje. Š na kraju postanjaštje alu omuluj maj rov njego če irja maj datā njego ča pljikat sufļjetu alu rov.”

Nurukošj ālja karje punje urjajke la Dimizov

²⁷ Pānd Isusu rubja d aštja stvarurj, njeka mujarje d multā lumje astrigat: “Kum je binje alu mujarje karje ta dus š ca dat s suđ p tjeptu alu je!”

²⁸ Isusu azās: “Još je maj binje alor karje audje vorba alu Dimizov š askultā.”

*Isusu je maj marje d caru Salomon š d proroku Jona, ali lumja nu vrja s krjadā
(Mt 12,38–42; Mk 8,12)*

²⁹ Maj mult š maj mult lumje vinja la Isusu. Atunča Isusu lja zās: “Lumja ān asta vrijamje† je rovj. Vrija s fak znak kašā dokazu k Dimizov ma trimjes, ali nusā dobidjaštje ničunu znak osim znaku karje Dimizov adat d mult alu lumje ān vrijamja alu prorokuluj Jonej§ kānd Dimizov la spasāt dāla muartje. ³⁰ Baš kašā kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumje karje atrijit ān trg Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osā dogudjaskā ku minje, Bijatu alu Omuluj, osā fije znaku alu lumje ān asta vrijamje.*

³¹ La zuvā kānd Dimizov osā sudjaskā alu pāmāntuluj, carica karje d mult avladit p pāmānt alu Jugu† osā skualā š osā svjedočaskā pāntruv lumje ān asta vrijamje daja če ja avinjit d dāpartje s audā p caru Salomon karje avut mult mudrost, a jakā, ku voj je aiča njeko maj marje d Salomon. ³² La zuvā kānd Dimizov osā sudjaskā alu pāmāntuluj, lumja karje atrijit ān trg Niniva osā skualā š osā svjedočaskā pāntruv lumja ān asta vrijamje daja če jej sa okrinīt dāla rov alor kānd Jona alor arubit, a jakā, ku voj je aiča njeko maj marje d Jona!”

*Ānvācala alu Isusuluj je kašā lumina karje dā alu lumje s vjadā
(Mt 6,22–23)*

† **11:29** Lumja ān asta vrijamje – Vjez fusnota ān 7,31. § **11:29** znaku...alu prorokuluj Jonej – P Jona angicāt marje pjaštje, atunča Dimizov la skos d burta alu marje pjaštje (vjez Jon 2,1, 11). Isusu d događajula rubja kašā k je slika karje prestavljaštje muartja aluj š uskrisnjala (vjez Mt 12,39–40).

* **11:30** kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumje karje atrijit ān trg Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osā dogudjaskā ku minje, Bijatu alu Omuluj, osā fije znaku alu lumje ān asta vrijamje – Ān grčki original skrije: “kum Jona afost znaku alu lumje ān Ninivlja, aša Bijatu alu Omuluj osā fije alu āsta naraštaju”. † **11:31** carica karje d mult avladit p pāmānt alu Jugu – Asta afost carica alu Seba (vjez 1 Car 10,1–10) karje na fost židovkā.

³³ Isusu azäs: “Nimilja nu prindje lampa s uaskundä ili s upuje dusu košarä, već daja s upuje p loku alu je aša kum toc karje uträ s puatä s vjadä binje.†
³⁴ Vojku alu tov je ka lampa d tjelä. Akä vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akä vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika.Š ³⁵ Daja päzaštje s nu gändještj k poc binje s vjez, već zapravo nu poc nimika s vjez. ³⁶ Daja, akä poc binje s vjez š akä nuje nimika d tinje skuns, tot poc s vjez. Osä fije kašä če ješt äñ sobä ku lampa karje c dä s vjez.”

*Isusu opominjaštje p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije
 (Mt 23,1–36)*

³⁷ Känd Isusu azavršät vorba aluj, njeki farizej la kimat la jel akas s mälänče. Isusu auntrat š alat loku la astal. ³⁸ Isusu na spälät mänilje majdatä njego če s mälänče. Farizeju sa mirat daja če jej äñvacä k omu trjebje aša s fakä s fije čist la intja alu Dimizov.* ³⁹ Aša Domnu Isusu ja zäs: “Voj farizeji ištjec kašä lumja karje spalä paru š gävanu samo da far, ali nu čistjaštje prljavština dän nontru, k spaläc mänilje, ali inimilje alji avuaštrije zaista pljinje d pohlepä š d rov. ⁴⁰ Voj lumje karje na vjec fir äñ kap! Dimizov karje astvorit p omu da far je isto aša la stvorit dän nontru. ⁴¹ Nu fic lakumj, već däc däla inimä alu lumje karje narje. Akä ištjec aša, osä fic čist la intja alu Dimizov dän nontru š da far.

⁴² Grjev vuavä, farizeji! Voj däc alu Dimizov zjače (10) posto čak š d začinurj š d biljke alji voštrije, ali nu vu ponašäc pravedno nit vrjec p Dimizov. Asta atribut s fičec, ali s nu zanemaruje alte stvarurj karje Dimizov azapovjedit.

⁴³ Grjev vuavä, farizeji! Vrjec s šidjec p počasne lokurj äñ sinagogje š vrjec k p voj lumja pozdravjaštje ku marje poštujašä p ulic. ⁴⁴ Grjev vuavä! Voj ištjec kašä pämäntu karje narje spomenik karje nu aratä k äñzos s nalazaštje märmäntje.† Pa lumja umblä p äštja märmäntje, ali nu štije, š atunča je nečisti la intja alu Dimizov.”

⁴⁵ Atunča unu učitelj alu zakonu alu Mojsije ja zäs: “Učiteljulje, kum aša rubješt š p noj ku aja nji uvridještj!”

⁴⁶ Isusu ja zäs: “Grjev š vuavä, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj punjec teretu p lumje karje je grjev š jej nu puatje s la dukä, a nič đajštju nu vrjec s l pomaknic s jažutac s adukä äla teret. ⁴⁷ Grjev vuavä! Voj adrikäc spomenikurlje alu prorokulor, a voj ištjec isti kašä sämäñca avuasträ karje

† **11:33** Lampa š lumina je slike karje prestavljaštje p Isusu š äñvacala aluj. Dimizov aotkrijit alu lumje životu alu Isusuluj š poruka aluj. Aja če Isusu afukut š äñvacä na fost skuns däla lumje. Atrijit š äñvacä äñklo undje putja lumja s l vjadä š s la udä. Nu lji tribja s lji dja još unu znak kašä dokazu k la trimjes Dimizov. Š **11:34** Akä vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akä vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika – Äñ grčki original skrije: “Daja akä vojku cije zdravän tuatä tjela osä fije objasät ku lumina p vojk, ali akä vojku nuje zdravän tuatä tjela osä fije äñ tamä.” * **11:38** Isusu na spälät mänilje majdatä njego če s mälänče. Farizeju sa mirat daja če jej äñvacä k omu trjebje aša s fakä s fije čist la intja alu Dimizov – Äñ grčki original skrije: “A farizeju sa mirat känd avizut k Isusu nu sa spälät maj datä d mänkarje.” Asta spälät na fost d higijena s s rišaskä d priljavštinaš d d klicje, već aja afost vjerski ritual karje farizeji äñvacä kum s čistja svečano. † **11:44** märmäntje – Kätri zakonu alu Dimizov, akä omu dotaknjaštje märmäntilje, aja l fače ritualno nečisti la intja alu Dimizov (vjez Br 19,16). D razlogula Židovi majbinje obiljižaštje märmäncilje kum lumja na putja slučajno s stja p jej. Farizeji je kašä äštja märmäntilje karje nuje obiljižät. Sa usredotočit da far, ritualno čistoče, ali azanemaruju s trijskä pravedno, pa äñ vojki alu Dimizov irja nečisti. Lumja karje pratja äñvacala alor š fiča aja če je zäca, postanja nečisti la intja alu Dimizov š nu štija aja.

d mult lja umurät. ⁴⁸ Aša k umjesto s lji osudic, voj aja potvrdic š slažac ku sãmãnca avuasträ. Jej lja umurät, a voj lji drikac spomenikurlje!† ⁴⁹ Voj ištjec kašä pra tatilje alji voštri. Dimizov än mudrostu aluj majdatä aštijut k osä fičec iste stvarurj. Jel azäs: ‘Osä trimjet la jej p prorokurlje š p apostoli, a jej p njeki d jej osä muarje, a p alcä osä putirjaskä.’ ⁵⁰ Daja Dimizov ku prava aluj osä smatrjaskä kje dävinä lumja än asta vrijamje d tuatä muartje alu prorokurluj karje lumja lja umurät d känd je pämäntu. ⁵¹ Dimizov osä lji osudjaskä d muartje alu tot proroku, däla Abel pänlä Zaharija, p karje la umurät än Hram änrä svetište š žrtvenik. § Istina je, Dimizov osä lji kaznjaskä p lumja än asta vrijamje! ⁵² Grjev vuavä, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj ištjec kašä omu karje askuns ključu alu ušäj d cara alu Dimizov.* Sängurj nu untrac än cara alu Dimizov š nu dac nič alu älja karje katä s untrje.”

⁵³ Känd Isusu apljikat dän kašä alu farizej, učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji ančiput ku nikižala s navaljaskä p jel š zahtjevit s odgovorjaskä p multä vorbje. ⁵⁴ Jej pokuša s la pučje än zamkä än nješto če aputja s zäkä s l puatä s l optužaskä.

12

Isusu začē alu učenikurlje aluj k mora ku tuatä inima s vrja p Dimizov š samo d jel s ajbje frikä

(Mt 10,26–33; 10,19–20; 12,31–32; Mk 3,28–29)

¹ Maj mult š maj mult lumje anastavit s vije la Isusu. Lja fost atäta k gaza unij pisti alc. Maj datä njego čē osä rubjaskä alu lumjej, Isusu arubit alu učenikurlje aluj: “Pázacävä d farizeji. Ku duavje trje fälč jaštje š utjecaju alor s proširjaštje änrä lumje kašä germa karje s proširjaštje än mälaaj. Pázacävä s nu fic kašä jej ku trje fälč. ² Vinje vrijamja känd tot čije skuns osä fije otkrivit š tot čije tajna osä sa audä pänglä toc.* ³ Da, än zuvaja čē god njeko azäs än tamä osä saudä la luminä š tot čē njeko ašaptit än sobä kisä osä razglašaštje p krov† s audä toc!

⁴ Ortači ajmje, punjec binje urjajke. Na vjec frikä d lumje. Jej puatje s umarä samo tjela, ali däpä aja vuavä nu puatje nimika maj rov s fakä! ⁵ Njego osä vu pokazaskä d činje trjebje sa vjec frikä: avjec frikä d Dimizov karje p voj puatje s vu muarje, š atunča p voj s arunče än pakao. Da, d jel avjec frikä!

⁶ Voj štijic k činč (5) vrabacurj s vindje samo d doj (2) novčičurj. Ali Dimizov nu mujtä p ničumu d jej. ⁷ Voj štijec k aluj vridic maj mult njego multje vrabacurj. Dimizov štijē čak š kät avjec päp p kap. Daja na vjec frikä!

† **11:48** Učitelji alu zakonu alu Mojsije afukut aštja grupje k avrut lumja s gändjaskä k jej častjaštje p prorokurlje. Ali učitelji alu zakonu alu Mojsije nu sa pokorit alu aja čē prorokurlje änväca, čē dokazät k nuje maj bunj däla pra tatilje alor karje amurät p prorokurlje. § **11:51** Än povijesti alu Židovilor majdatä d vrijamju alu Isusuluj, Abel afost prvi karje umurät däla argacä alu Dimizov (Post 4,8), a Zaharija, popa amarje, afost zadnji umurät (2 Dnev 24,20). * **11:52** Voj ištjec kašä omu karje askuns ključu alu ušäj d cara alu Dimizov – Än grčki original skrije: “Voj aoduzmit ključu d znanje”. Isusu rubjaštje d istina alu Dimizov kašä k je än kasä än karje učitelji alu zakon alu Mojsije odbijaštje s uträ, š nič dopustjaštje alu alcilor s ajbje ključu s uträ. Asta značaštje k učitelji nu poznajaštje zaista p Dimizov, š sprječaštje p alcä s l upoznajaskä. * **12:2** Dimizov osä otkrijaskä istina d lumje karje je ku duavä trje fälč kašä farizeji. Farizeji apokušät s askundä stvarne motive alor, ali Dimizov una zuvä osä fakä s štijē toc d čija jej zapravo gändjaštje. † **12:3** p krov – Käši än Izrael avut ravne krovurj, pa lumja aputja s urče š stja p krov. Lumja aputut s stja p ravne krovurj š s obavjaskä važne poruke alu alcilor än zajednicä karje sa sträns än zos än uličä.

⁸ Istina je, tot äla karje aiča p pämänt la intja alu lumje priznajaštje k mije pripadnjaštje, š d jel jo, Bijatu alu Omuluj, la intja alu anđelilor alu Dimizov osä priznajesk k jel pripadnjaštje mije. ⁹ Tot äla karje aiča p pämänt la intja alu lumje s odriknještje k mije pripadnjaštje, osä m odriknjesk la intja alu anđelilor alu Dimizov k jel pripadnjaštje mije. ¹⁰ Ipak tot äla karje rubjaštje päntruv minje, Bijatu alu Omuluj, puatje s oprostjaskä. A alu äla karje uvridjaštje p Suflijetu alu Svântuluj† nusä oprostjaštje.

¹¹ Känd jej adučē p voj la sud än sinagogä, la intja alu vladaruluj š la vlast, nu vu sikiric če s zäčec vuavä än obranä ¹² daja če p voj Suflijetu alu Svântuluj än äla tren osä änvacä če s zäčec.”

Isusu änvacä k nu trjebje s t uzdještj än bugacije

¹³ Unu om dän atäta lumje azäs alu Isusuluj: “Učiteljulje, zi alu fratimjov s podiljaskä ku minje imanja karje adobidit če tatimjov nja läsat.”

¹⁴ Isusu ja zäs: “Omulje, činje p minje ma pus s sudjesk š s podiljesk änträ voj?” ¹⁵ Atunča azäs alu toc: “Pžáčävä š nu dopustic alu bilo d karje lakumije s uträ än inima avuasträ, k život nu s sastajaštje än aja če posjeduještj.”

¹⁶ Atunča Isusu arubit asta vorbä: “Alu unu bogataš binje arodit pämäntu. ¹⁷ Bogatašu agändit: ‘Nu štjuv če s fak daja če nam nič u lok atäta d marje s sprimjesk tot če ma rodit.’ ¹⁸ Atunča azäs: ‘Štjuv! Dubor p skladištije abätrnje š osä fak maj marje š änklo osä puj š gruvu š tuatä imovina amja.’ ¹⁹ Atunča osä zäk sängur mije: ‘Jakä, am än skladištje zalihe d još multje aj. Akuma m odmurjesk, mälanč, bjav š m veseljesk!’

²⁰ Ali Dimizov ja zäs: ‘Omulje tu karje naj mincä! Još d sarä osä c jav suflijetu alu tov. Atunča alu činje s pripadnjaskä tot aja čaj sträns d tinje?’

²¹ Omu karje narje mincä je äla karje strände bugacija p pämänt, a nuje bugat än vojki alu Dimizov.”

Nu brinicävä (Mt 6,25–34)

²² Atunča Isusu azäs alu učenicurle aluj: “Daja vu zäk: Nu brinicävä š na vjec frikä kum s preživic, če s mänčac, nič kum s änvilic tjala avuasträ, če s änbrkäc! ²³ K životu maj važniji d mänkarje, š tjela d cualje.

²⁴ Ujtacävä la gavranurj! Nit sijaštje, nit adunä, nit arje skladištje nit kolibä. A Dimizov ipak s pobrinjaštije d jej. A voj vridic maj mult alu Dimizov d pujurj! ²⁵ Puatje njeko d voj aša če s brinjaštje s produžaskä životu čak š unu sat? ²⁶ Daja če nu putjec s fičec nič aša mikä stvar, däche vu brinic d bilo čaja?

²⁷ Ujtacävä la frorj än polje kum krjaštje! Nu s mučajtje aša s fakä cualje. A ipak nič caru Salomon karje afost maj bugat š maj capän caru än Izrael na fost änbrkat aša mändru kašä unu d fruarjasta. ²⁸ Atunča akä Dimizov aša änbrakä frorji karje krjaštje än polje karje jaštje astäz, a već minje s arunkä än fok, dali s nu vrja još maj mult s pobrinjaskä d voj? Voj lumjo karje aša d pucän kridjec!

²⁹ Nu kätac če osä mänčac š če osä bjec š nu vu uznemiric d aja. ³⁰ K Tata alu vostru än čerj štije k tot asta vuavä trjebje. Nu fic kašä lumja alu pämäntusta karje samo aja katä. ³¹ Njego prvo kätac cara alu Dimizov š Dimizov osä vu dja aja če vuavä trjebje.

† **12:10** äla karje uvridjaštje p Suflijetu alu Svântuluj – Aja rubjaštje d om karje odbijaštje s krjadje än istinä d Dimizov š d Isusu karje Suflijetu alu Svântuluj ji otkrijaštje.

³² Navja frikã, amikã stada, § k Tata alu vostru ãn ãerj vrja s vu dja bugucija alu cara aluj. ³³ Vinjdjec aja ãe avjec § banj dãc alu lumje karje narje nimik! Akã aja fiãec, osã avjec pravo bugucije p ãerj karje nikad nusã fije purdut. Aja je kašã k avjec saku ku banji karje nikad nusã ajbje rupã ãn ja. P ãerj nuje lupovj karje vuavã afura stvarurlje § nuje gãgj karje amãnka cualjilje avuaštrje. ³⁴ Inima avuaštrã uvijek osã fije ãnklo undje je bugucija avuaštrã.”

Isusu ãnvacã p uãenikurlje k trjebje s fije spremic d vinjala aluj la kraju alu pãmãntuluj

(Mt 24,45–51)

³⁵ Isusu azãs: “Uvijek fic spremic, kašã argatu karje ãnbrkat ãn radne cualje aluj § alu ãinje je lumina prinsã tuatã nuaptja. ³⁶ Da, fic kašã argatu karje štjaptã p gospodaru aluj karje apljikat ãn svatovj § kãnd gospodaru aždndje akasã § batje la ušã, odma diškidje ušã. ³⁷ Blago alu ãlja argac karje je spremic § aštjaptã ãntruãala alu gospodaruluj k jel osã lji nagradjaskã. Istina je zãk vuavã, gospodaru osã ãnbraãje cualjilje alu argatuluj, osã lji zããe s šagã la astal § sãngur osã lji poslužaskã. ³⁸ Blago alu ãlja argac karje je spremic § aštjaptã ãntruãala alu gospodaruluj, ãak § akã jel vinje ãn ponoã ili maj ãnklo.

³⁹ ãn asta putjec s fic sigurni: Akã gazda alu kasãj štija kãnd vinje lupovu, na dopustja alu lopovoluj s provaljaskã ãn kasa aluj. ⁴⁰ Fic § voj stalno pripremit daja ãe jo, Bijatu alu Omuluj, osã viuv kãnd voj numã oãekujic.”

⁴¹ Petar antribat: “Domnulje, arubit tu asta vorbã nuavã alu uãenikolor ili alu toc?”

⁴² Domnu Isusu ja zãs: “P ãinje gãndic k gospodaru osã puje s upravljaskã ku altje argac ãn kasa aluj § s lji nahranjaskã ãn bunã vrijamje? Aja je argatu p karje gospodaru smatnjaštje k je vjeran § mudar, dali nuje? ⁴³ Blago alu argatula p karje gospodaru, kãnd s ãnturã akas, s gãsaskã k vjerno § mudro upravljit ku altje argac, k gospodaru osã nagradjaskã p jel! ⁴⁴ Da, istina je k postavljãštje p argatu s upravljaskã ku tuatã imanja aluj. ⁴⁵ Ali ãe osã fije akã argatula gãndjaštje: ‘Gospodaru sa zadržãt p drum § nusã ãntuarãje d mult’, § anãiput s batã p argacã § p argatilje, mult mãlãnkã § bja § s ãmbatã? ⁴⁶ Atunã gospodaru alu argatula osã vije ãn zuvã ãn karje jel nu l oãekuja § ãn vrijamje karje jel nu štije. Gospodaru osã l taje p komadurj § osã l trimjatje ãnklo undje mora s pljaãe toc karje nu krjadje.

⁴⁷ Argatula karje aštijut ãa ãirut gospodaru, ali nu sa pripremit d vinjala aluj § na fukut aja ãe gospodaru azãs, osã fije luvit ku multje udaracurj. ⁴⁸ A argatula, karje na štijut aja ãe gospodaru avrut, a afukut nještã d ãja azaslužãt bãtaje osã fije luvit ku pucãn udaracurj. Dãla tot ãla alu ãinje Dimizov mult adat, Dimizov dãla jel osã katã mult. Dãla tot ãla alu ãinje Dimizov mult apovjerit, Dimizov dãla jel osã ãarje mult.”

Isusu ãnvacã k familija osã fije podjeljitã dãn jel
(Mt 10,34–36)

§ **12:32** amikã stada – Stado je grupa d voj ili d krapje d karje pastiru s brinjaštje. Kašã ãe pastiru s brinjaštje d vojilje aluj, Dimizov s brinjaštje d ãlja karje s uzdjaštje ãn jel.

49 Atunča Isusu azās: “Avinjit s aduk sudu alu Dimizov p pāmānt, kašā foku.* Mult vrjauv s fije već aprinsā. 50 Mora s trjek vrijamja d marje patjalā š nimika nu m spričaštje pānd god nu završa asta vrijamje d patjalā! 51 Voj gāndic k amvinjit s aduk miru p pāmānt? Nipošto! Njego, istina je amvinjit s aduk podjelā āntrā lumje. 52 Pānd akuma, akā ān una kasā jaštje činč (5) lumje, osā podiljaskā unu pāntruv altu. Doj (2) osā fije ku minje, a trje (3) osā fije pāntruv minje. 53 Članurlje alu familjije osā podiljaskā unji pāntruv alc. Tata osā fije pāntruv bijat š bijatu osā fije pāntruv tatā, mama pāntruv fatā š fata pāntruv mamā, suakra pāntruv norā š nora pāntruv suakra.”

*Isusu ānvacā p narodu k trjebje s kunaskā znakurlje alu vrijamje
(Mt 16,2–3; 5,25–26)*

54 Atunča Isusu arubit alu mulc lumje: “Kānd opazāc k d zapad dāla more s nakupjaštje njegri oblakurj, odma zāčec: ‘Osā fije nevrijeme’, š jaštje. 55 A kānd suflā vāntu dāla jug voj zāčec: ‘Osā fije zāpuk!’ š jaštje zāpuk. 56 Lumjo ku duavā licje! Putjec s ujtac pānglā voj če s dogodjaštje p pāmānt š p čerj š s protumačic znakurlje karje ānklo s vjadje. Dāče atunča nu putjec s protumačic dogadžurlje karje promatric aštja zuvje kānd sānt jo ku voj?†

57 Š dāče nu putjec s prepoznajic čije binje d fukut? 58 Pānd ku omu karje pāntruv tinje plječ la sud, pokušaštje, majdatā njego če s fije kasno, s t dogovorješt ku jel. Akā aja nu fač, jel osā vu prisiljaskā s stāc la intja alu sudaculuj, sudacu osā t sudjaskā š t predajaštje la izvršitelj, a jel osā ta runče ān kisuarje. 59 Istina je: nusā ješ d ānklo pānd god nu isplatja tuatā datorija ata, pānla zadnja kovanica.”‡

13

Isusu ānvacā k toc mora s okrinjaskā dāla grešalā

1 Ān vrijamjaja avinjit la Isusu njeiki om karje ja rubit k rimski upravitelju Pilat anaredit p njeka lumje d regija Galileja s lji muarā pānd duča žrtvā ān Hram ān Jeruzalem. 2 A Isusu lja zās: “Dal gāndic k lumja d regija Galileja aša afost umurāc daja ča fost grešni maj mult d toc alcā lumje ān regija Galileja? 3 Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic! 4 Š če gāndic d aštja optsprjače (18) p karje sa duburāt kula ān Siloam ān Jeruzalem š lja murāt? Dal gāndic k afost grešni maj mult d toc alcā lumja ān Jeruzalem? 5 Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic!”

Isusu rubjaštje vorbā d ljemnu frzdā plod

6 Atunča Isusu lji rubjaštje asta vorbā: “Njeiki om avut smokvā karje asadit ān vinograd aluj. Vinja ān tot anu s vjadje dal arodit, ali na gāsāt p ja ničuna smokvā. 7 Azās atunča alu omu karje s pobrinjaštje d vinograd: ‘Jakā već trje

* **12:49** foku – Foku ān Biblije obično je metafora d sud ili d čistjalā (vzej Lk 3,9, 16–17; 9,54; 17,29). Ān amiždoj slučajurj rubjaštje d odvajalā d aja čije rov dāla binje. Muartja alu Isusuluj p kruče apobjedit sāla alu Sotonāj ruavā š aosigurit konačni sudu alu toc dušmani alu Dimizov. Čak š akuma aja če Isusu afukut uzrukujāštje odvajalā āntrā ālja karje p Isusu sljedjaštje š p ālja karje je dušmanji aluj. † **12:56** Afost dosta mintošj s prepoznajaskā znakurlje k vinje pluaje ili kald. Ali aodbit s prepoznajaskā k čuda š znakurlje alu Isusuluj aratā k je Isusu āla karje Dimizov atrimjes s spasaskā pāmāntu. ‡ **12:59** Isusu azās asta vorbā vjerovatno kašā usporedbā s upozorjaskā p lumja k trjebje s s pomirjaskā ku Dimizov maj datā njego če vinje vrijamja s lji sudjaskā jel.

(3) aj viuv s vjed dal jaštje plod p smokvasta, ali nu l gäsask. Tajoj. Däče s iscrpjaskä pämantu?”

⁸ A omula azäs: ‘Gospodarulje, las još u an. Osä surp š osä puj pängl ja gnoju.

⁹ Akä aja fiča la anu, možda osä rudjaskä smokva. Akä nu, atunča osä utaj d tinje.’”

Isusu likujaštje p mujarje än sämbätä, svätä zuvä alu židovilor

¹⁰ Isusu una sämbätä änväca än sinagogä. ¹¹ Jakä, afost änklo una mujarje än karje afost optsprjače (18) aj sufljetu alu rov karje ufiča bulnavä. Afost grbavä š nikako na putut s s ispravljaskä. ¹² Känd Isusu avizut p ja, akimato la jel š ja zäs: “Mujarje, osloboditä ješt d bualasta!” ¹³ Atunča apus mänilje aluj p ja. Mujarja däturdatä sa ispravit š ančiput s slavjaskä p Dimizov.

¹⁴ Omu karje vudjaštje sinagoga sa nikäžät. Agändit k Isusu prekršaštje zakonu alu Mojsije daja če likuja än sämbätä. Š azäs alu naroduluj: “Šasä (6) zälje än duminikä zakonu alu nostru dopustjaštje s lukrizäm. Än zuviljalja vinjic s likujic, a nu sämbätä!”*

¹⁵ Domnu Isusu ja zäs: “Voj lumjo karje avjec duavä licje! Š voj lukrizäc sämbätä. Toc voj dizljigäc än sämbätä p volu ili p magaracu š l skutjec dän štalä la apä s bja, dal nu?” ¹⁶ Asta mujarje karje je sämänca alu Abraham karje Sotona acänäto ljigatä optsprjače (18) d aj. Dal stvarno gändic k na atribut s fije dizljigatä än sämbätä däla asta bualä ku karje irja ljigatä?” ¹⁷ P vorbilje alu Isusuluj, sa posramit toc dušmani aluj, a toc alcä sa radujit d čudurj karje afukut Isusu.

Cara alu Dimizov kašä sämänca mikä karje krjaštje š germa karje s širjaštje (Mt 13,31–33; Mk 4,30–32)

¹⁸ Isusu azäs: “Kum izglidjaštje cara alu Dimizov? Ku čaja s ju usporidjesk?”

¹⁹ Cara alu Dimizov je kašä sämänca mikä alu gorušice† karje omu asadit än baštjava aluj. Aja krjaštje marje kašä ljemnu š puji vinje s gnizdjaštje än kräči aluj.”

²⁰ Jar antribat: “Ku čaja s ju usporidjesk cara alu Dimizov? ²¹ Aja je kašä germa karje mujarja alato š amišäto än marje količinä‡ d pjelm pänd tot zolu nu sa drikä.”

Isusu änväcä k je grjev s untrje än cara alu Dimizov (Mt 7,13–14, 22–23; 8,11–12)

²² Isusu putuja än Jeruzalem. Pänd triča p trgurj š p saturj š p drum änväca, ²³ njeko la antribat: “Domnulje, dal Dimizov samo osä spasaskä pucän lumje däla sud?”

Isusu azäs: ²⁴ “Cara alu Dimizov je kašä kasa karje arje ušä strämtä. Trudicävä s unträc p ja. Istina je, mult lumje vrja s untrje, ali nusä puatä.

²⁵ Känd toc ažuns š gospodaru sa skulat š anks ušä, nusä kutizäc s unträc. Atunča osä stäc afar š osä bätjec la ušä. Osä zäčec: ‘Domnulje, diškidje nuavä!’ A jel osä zäkä: ‘Nu štiov činje ištjec š dundje vinjic.’

²⁶ Atunča osä rubic: ‘Noj ku tinje amänkat š abut, š tu nji änväcaj p trgurje alji noštri!’

* **13:14** Vjez fusnota än 6.7. † **13:19** sämänca mikä alu gorušice – Känd Židovi avrut s opisaskä nješto jako mik, obično koristja asta poslovicä karje rubjaštje k je aja kašä sämänca alu gorušica. Obično krjaštje än marje grm pisti unu metar, ili nejkad čak š pisti trje (3) mitjarje. ‡ **13:21** marje količinä – Än grčki original skrije: “trje (3) mjerje” (otprilike duaväzäč š činč [25] kilje).

²⁷ A jel vuavä osä zäkä: ‘Nu štivu činje ištjec š dundje vinjic. Fuđic dāla minje, toc voj lumjo karje fićec rov!’

²⁸ Ānklo osä plāndec š osä škrcijic d dinc ān tugā kānd vidjec p Abraham, p Izak š p Jakov š p toc prorokurlje la gozbā ān cara alu Dimizov, k voj sāngurj afost putiric. ²⁹ Š osä vije lumja d tuatje pärc alu pāmāntuluj, čak š ālja karje nuje Židovj, š osä mālānce la gozbā ān cara alu Dimizov. ³⁰ Jakā njeki karje akuma s smatraštje k je maj mič osä fije atunča maj marje, a njeki karje akuma s smatraštje k je maj marje osä fije atunča maj mič.”

Isusu plānde p Jeruzalem (Mt 23,37–39)

³¹ Ān vřijamaja, kānd Isusu azavršāt ku vorba, avinjit la jel njeki farizeji š azās alu Isusuluj: “Fuđ da iča daja če Herodš vřja s t muarje!”

³² A Isusu lja zās: “Fuđic š začec alu aja lukavāj liscāj: ‘Jakā, jo osä putirjesk p suflijeti alji rovj š likujaskā astāz š mājne š aldā trje (3) zālje osä dovršāsk lukru alu mjov.’ ³³ Da, astāz, mājne š dāpā mājne mora s nastavjesk p drum. Dali nuje aja ān Jeruzalem undje umuarā p tot proroku? Kum aputja s mor bilo undje altu?”

³⁴ O Jeruzaleme, o Jeruzaleme, tu karje umorj p prorokurlje š umorj ku buluvānji p ālja karje Dimizov atrimjes la tinje! Kāt vorj avrut s strāng p lumja ata kum kloca sakupljaštje p puji š punje dusu ja, ali tu nu ma dat!

³⁵ Dimizov osä napustjaskā p tinje. * Istina je, nu maj m vjez više tot pānd nu vinje vřijamja pānd god nu začec: ‘Blagoslovit āla p karje Domnu atrimjes!’ ”[✠]

14

Isusu likujaštje ān sāmbātā, svāntā zuvā alu Židovilor

¹ Ān una sāmbātā Isusu avinjit ān kasa la unu vođe alu farizejulo s mālānce. Toc karje afost ān kasā s ujta s vjadā če Isusu osä fakā. ² Jakā, la intja alu Isusuluj irja njeki om karje avut apā ān jel. ³ Isusu antribat p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije: “Dopustjaštje zakonu s s likujaskā ān sāmbātā ili nu?”* ⁴ Jej atikut. Š Isusu apus māna p omu karje bulnav, la likujit š ja zās: “Poc s plječ.” ⁵ A alor azās: “Akā bijatu alu vostru ili volu kadje ān puc ān sāmbātā, dal nusā l skutjec? Sigurno odma osā l skutjec, š akā je sāmbātā!” ⁶ Jej na vut p aja če s zākā.

Isusu ānvačā k trjebje s s ponizaštje š s dja alu ālja karje nu puatje s āntuarkā

⁷ Pānd Isusu afost ačija, avizut k gostjamja d jej avrut s kuljadje maj bunj lokurj la domačin. Daja Isusu lja spus asta vorbā: ⁸ “Kānd njeko t kjamā la nutā, nu la maj bun lok la gozbā. Če akā je kimat njeko maj važniji d tinje? ⁹ Āla karje ta kimat p tinje š p jel osā vije s c zākā: ‘Skual š las loku alu omusta!’ Atunča mora s t skolj š s plječ la zadnji lok š osā fi sramotit.

¹⁰ Kānd t njeko kjamā nu la maj bun lok la gozbā, njego ja zadnji lok. Atunča kānd āla karje ta kimat t vidja, osā vije s c zākā cije: ‘Ortakulje, vinā š šāz la maj bun lok.’ Aša osā primještj čast la tuatā lumja karje je la gozbā. ¹¹ Činje

Š **13:31** Herod – Vjez fusnota ān 3,1. * **13:35** p tinje – Ān grčki original skrije: “kasa avuastrā”. Aja rubjaštje d trg Jeruzalem, a možda posebno d Hramu, karje Rimljani p amiždoj auništj šaptježč (70). aj majdatā d Krist. ✠ **13:35** Ps 118,26 * **14:3** Vjez fusnota ān 6,7.

p jel sāngur adrikā, osā fije ponizāt, a āla karje sāngur p jel ponizaštje osā fije adrikat.”

¹² Atunča Isusu azās alu farizeju p karje la kimat: “Kānd kjem p gostjamja la ručak ili la vičera, nu kima samo p ortači alji tej, p fracā, p familija nič komšiji alji bugac, k š jej p tinje osā kjamā š aša c āntuarče zajamu. ¹³ Njego kānd fač gozbā kjamā š p lumja karje je sārač, invalidj, p ālja karje nu puatje s umblje š p lumja vuarbā ¹⁴ karje nu puatje s t kjamje la gozbā s c āntuarkā zajamu. Atunča osā fi zaista blagoslovit, k Dimizov osā c āntuarkā zajamu, la zuvā karje vinje s uskrisnjaskā toc pravedni lumje dāla morc.”

Isusu rubjaštje d gozbā ān cara alu Dimizov

(Mt 22,1–14)

¹⁵ Kānd unu dāla alcā gostjamje karje afost la astal ku Isusu auzāt kum Isusu asta arubit, jel azās: “Blago alu tot āla karje osā mālāncj la gozbā ān cara alu Dimizov!”

¹⁶ Isusu ja zās: “Njeki om afukut marje gozbā š akimat p mulc lumje.

¹⁷ Kānd vičera afost sprimitā, atrimjes p argatu aluj s zākā alu gostjamje p karje akimat: ‘Tot je gata. Vinjic!’ ¹⁸ Ali tot āla ančiput s zākā k nu puatje s vije. Unu azās alu argatuluj: ‘Amkumprat njeka njivā š mora s pljek jar s m ujt. Mārog d tinje, oprostjaštjem.’ ¹⁹ Altu azās alu argatuluj: ‘Amkumprat činč (5) parurj d volurj š pljek s vjed kum orjaštje. Mārog d tinje, oprostjaštjem.’

²⁰ Aldā trje (3) azās alu argatuluj: ‘Akuma ma surat, š daja nu pot s viuv.’

²¹ Argatu sa tors š arubit alu gospodaru aluj aja če jej azās. Gospodaru p aja sa nikāžāt š azās alu argatuluj: ‘Fuđ odma p larđj š p uskje ulic ān tot trgu š duj aiča p sārači š p invalidj, p lumja vuarbā, š p ālja karje nu puatje s umblje.’

²² Kānd aša afukut, argatu azās: ‘Gospodarulje, amfukut aja če zapovjedit tu š jaštje još lok.’ ²³ Azās gospodaru alu argatu aluj: ‘Fuđ afar dān trg š katā p drumurj š p stazje š natirjaštije s vije s m napunjaskā kasa. ²⁴ Istina je ničunu d ālja prvi p karje akimat nusā mālānk nimika d gozba amja!’ ”

Isusu upozorjaštje k nu s fije ušurje s fije učniku aluj

(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Pānd Isusu anastavit drumu aluj ān Jeruzalem, la sljedit jako multā lumje. Isusu sa okrinīt š azās alor: ²⁶ “Akā njeko vrja s m sljedjaskā, nu puatje s fije učniku alu mjov akā vrja bilo p činje maj mult njego p minje. Ān usporedbā ku ljubavu aluj kātri minje, jel mora s mrzaskā š p tatusov, p mumusa, p mujarja, p kupi, š p fracā, p surorilje, čak š p životu aluj. ²⁷ Činje nu ja kruča aluj š nu pljakā dāpā minje, nu puatje s fije učniku alu mjov.†

²⁸ Akā njeko dāla voj vrja s sagradještj kulā, nusā šāz prvo š s procinještj kāt kuštjaštje s vjadā arje dāstul banj s u završaskā? ²⁹ Inače možda osā c nistanjaskā banj dāpā aja če završāštj samo temelju, a atunča toc karje aja vjadje osā rādā d tinje. ³⁰ Osā zākā: ‘Āsta om ančiput s gradjaskā, a na putut s završaskā!’

³¹ Isto aša, dal vrja bilo karje car s krinjaskā ān rat ku altu car, akā na gāndit dal puatje s pobidjaskā? Dal prvo nusā s sastajaskā ku savjetnici aluj š s rubjaskā ku jel dal puatje ku aluj zjače mij (10.000) d vuastje s savladjaskā p āla karje p jel vinje ku duavāžāč mij (20.000) d vuastje? ³² A akā shvatjaštje k nusā puatā s pobidjaskā p altu car, osā trimjatā p poslanikurlje la dušmanu

† 14:27 Vjez fusnota ān 9,23.

aluj pãnd je još maj dãpartje. Osã ãntrjabje p altu car ãe vrja dãla jel s puatã s fije miru ãntrã jej.

³³ Isto aša, gãndic d cjenã s m sljedic. Nimilja dãla voj nu puatje s fije uãeniku alu mjov, akã nu lasã tot ãe arje. ³⁴ Ålja karje je uistinu uãenikurlje alji mjej je kašã sarja. Sarja je bunã, ali akã apurdut okusu, ãe osã faã jar s fije bunã? ³⁵ Sarja karje apurdut okusu aluj s izbacaštje. Aja nuje bun d pãmãnt, a nuje bun ãak š d hrpã d biljigarj. Toc ãinje arje urjekj s audã, trjebje s puje urjajke š s razumjaskã!”

15

Isusu rubjaštje vorbã d vuaje karje sa purdut (Mt 18,12–14)

¹ Zuviljaštja mulc carinikurj š alcã grešnikurj vinje la Isusu kum apunja urjajke la ãnvãcala aluj. ² Daja farizeji š uãitelji d zakonu alu Mojsije prigovorja: “Isusu s družaštje ku grešnikurlje! ãak š mãlãnkã ku jej!”

³ Isusu d aja arubit asta vorbã: ⁴ “Akã njeko dãla voj arje usutã (100) d voj š pjardje una dãla vuaje, ãe osã fakã? Dal nu lasã nuavãzãã š nuavã (99) p pijanã š s pljaãe s ukatje š p aja una karje apurduto pãnd nu ugãsaštje? ⁵ Sigurno! Š kãnd ugãsaštje, upunje p umirje tot vjasã! ⁶ š aduã akas. Atunã kjamã p ortaãì š p komšiji š lji zããe: ‘Veseljãvã ku minje! Angãsat p vuaja karje sa purdut!’ ⁷ Istina je k p ãerj isto s fije maj mult radost d unu grešnik karje s okrinjaštje dãla grešalã njego d nuavãzãã š nuavã (99) lumje karje je pravedni š veã sa okrinìt la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbã d banj karje sa purdut

⁸ Atunã Isusu azãš: “Takodër, akã njeka mujarje arje zjaãe (10) kovanic d arđint* š una pjardje, ãe osã fakã? Dal nu prindje lampa, s mãtãrã kasa š s ukatje binje? ⁹ Sigurno! Š kãnd ugãsaštje, kjamã p prijateljicilje š p komšinicilje š zããe: ‘Veseljãvã ku minje! Angãsat banjì karje apurdut!’ ¹⁰ Istina je, isto aša, Dimizov š anđelurlje aluj s radujaštje d unu grešnik karje s okrinjaštje la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbã d bijat karje sa purdut

¹¹ Atunã Isusu arubit asta vorbã: “Afost unu om karje avut doj (2) fiãorj. ¹² Fiãoru alu tãnãr azãš alu tatusov: ‘Tato, vrjauv talu alu mjov d imanja ata akuma majdatã ãe osã morj.’ Aša tata apodjelit imanja, a alu maj tãnãr fiãor adat talu aluj.

¹³ Kãnd atrikut duavã trje zãlje fiãoru alu tãnãr avindut tot, apljikat dãn kasã, š apljikat dãpartje ãn alta državã š ãnklo atrijit frzdã minc š rasipja tuatje banjì p jel. ¹⁴ Kãnd apotrošãt tuatje banjì aluj, ãn pãmãntula karje irja afost marje fuamje š na vut ãe s mãlãnãje. ¹⁵ Aša apljikat š sa zaposlit la unu om karje afost stanovniku alu pãmãntula p karje atrimjes ãn pijanã s pãzaskã porãì.† ¹⁶ Jel afost atãta flãmãnd k avrut ãak s mãlãnãje mãnkarja ku karje s rãnjaštje porãì, ali nimilja nu ja dat.

* **15:8** zjaãe (10) kovanic d arđint – Ån grãki original: “zjaãe (10) drahmi”. Drahma irja kovanica d arđint karje vridja una dnevnicã. † **15:15** D židovj porãì irja neãisti pa na putut s mãlãnãje karnja d pork (vjez ZakPon 14,8). Židovi na putut s zamisljaskã maj marje rušãnje s ranjaskã p porãì.

¹⁷ Känd fičoru alu tănăr napokon ashvatit ča fukut, agăndit: Toc radniči karje lukrjază d tatimjov arje mănkarje maj mult njejo čije dosta d mănkat, a jo aiča mor d fuamje! ¹⁸ Măduk da iča, pljek la tatimjov š osă ji zăk: ‘Tato, ampogrešăt păntruv Dimizov š păntruv tinje. ¹⁹ Nu sânt više vrjedan s mikjem bijatu alu tov. Mărog d tinje, primjaštımă s lukrjez la tinje ka radniku alu tov.’

²⁰ Apljikat d lokula š sa dus la tatusov. Känd još irja d partje, tatusov la vizut sa žalostit, adat fuga la jel, la zagrlit š la surutat. ²¹ Azăs bijatu: ‘Tato, ampogrešăt păntruv Dimizov š păntruv tinje! Nu sânt više vrjedan s mikjem bijatu alu tov.’

²² Ali tata azăs alu argacă aluj: ‘Majdată dučec aljina, † aja karje maj mândră, š l brkăcălej! Punjec aluj injelu p mănă š sandaljilje p pičuarje! ²³ Š dučec maj bun mjel. Tăjecălăj s priredim gozbă š s nji veselim. ²⁴ Daja če ăsta bijatu alu mjov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je găsăt!’ Š ančiput s s veseljaskă.

²⁵ D vrijamaja fičoru maj bătărn alukrizat ăn polje. Känd sa tors dăn polje š avinjit aupruapje la kasă, auzăt k nontru kăntă š ŷuakă. ²⁶ Akimat la jel p unu d argat s ăntrjabje če s dogodjaštje aja. ²⁷ Argatu ja zăs: ‘C sa tors fratutov. Tatutov adat s tijem maj bun mjel s proslavjaskă če nuavă sa tors bijatu viuv š zdravăn.’

²⁸ Ali maj bătărn fičor sa nikăžăt š aodbit s untrje ăn kasă. Aša tatusov aišăt afar s s ruadje mult d jel s utră ăn kasă. ²⁹ A fičoru ja zăs: ‘Jakă, jo atăta aj c služăsk š nikad na odbit s fak aja če maj zăs, ali mije nikad nu madat čak š krapă d gozba amikă ku ortači alji mjej. ³⁰ Ali känd sa tors ăsta bijatu alu tov karje ku prostitutkilje arasipit imanja ata, a tu adat s taje maj bun mjel š apriridit gozba d jel!’

³¹ Tatusov ja zăs: ‘Fičoru alu mjov, tu ješt stalno ku minje. Tot če am pripadnjaštje cije. ³² Ali trjebje s proslavim š s nji radujim daja če ăsta fratutov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je găsăt!’ ”

16

Isusu rubjaštje vorbă d upravitelju karje je nepošten

¹ Isusu arubit alu učenikolor asta vorbă: “Afost unu om karje irja bugat š avut om karje upravlja ku bugucija aluj. Una zuvă njeko azăs alu bogatašuluj kum upravitelju rasipjaštje imanja aluj. ² Bogatašu akimat la jel p omula karje upravljaštje ku imanja aluj š ja zăs: ‘Kum aputut aja s mi fač? Nu poc više s upravlještj ku bugacija amja. Pripremjaštje papirulje ăn karje skrij tuată imanja amja š činje če dugujaštje.’

³ Upravitelju p aja azăs sângur aluj: ‘Gospodaru osă m lasă. Kum akuma osă priživjesk? Nu sânt capăn s surp, š m rušănje s prosăsk.’ ⁴ Štiuv če osă fak känd gospodaru m lăsa, osă fak aša k lumja osă m primjaskă ăn kasă alor š s pobrinjaskă d minje.

⁵ Atunča akimat unu kăti unu p dužnikurlje alu gospodaruluj. P prvi antribat: ‘Kăt ješt datorj alu gospodaru alu mjov?’ ⁶ Dužniku ja zăs: ‘Usută (100) d bătjurj d ulje.’ Upravitelju ja zăs: ‘Jakă računu p karje skrije k ajzăs

† 15:22 aljina – Asta afost lung ogrtač karje s duča pisti altje cualje ăn važne dogadajurj.

k osā platještj usutā (100). Šāz š majdatā skrije još unu račun. Prominjaštje iznosu karje duguještj p činžāč (50).*

⁷ Atunča upravitelju p altu antribat: ‘Kāt ješt tu datorj?’ Dužniku ja zās: ‘Usutā (100) d košarje d gruv.’ Upravitelju ja zās: ‘Jakā računū p karje skrije k ajzās k osā platještj usutā (100). Šāz š majdatā skrije još unu račun. Prominjaštje iznosu karje duguještj p optžāč (80).’[†] ⁸ Kānd gospodarū auzāt aja ča fukut nepošteni upravitelju, la pohvalit ča fost aša d snalažljiv.

Istina je k lumja p pāmāntusta jaštje mult snalažljivi pānd s pripremjaštje d životu alor ān pāmāntusta. Jej jaštje maj mult snalažljivi dāla lumje karje trijaštje ān luminā pānd s pripremjaštje d životu alor p pāmānt karje vinje.[‡] ⁹ Aša punjec binje urjajke: Koristic bugacija alu pāmāntusta s ažutāc alu alcilor š steknic ortačj ān čerj. Atunča kānd osā fic morc š lāsāc bugacija alu pāmāntusta, osā primjaskā p voj ān vječna kasā. ¹⁰ Činje god je vjeran ān mič stvarurj, osā fije vjeran š ān maj marj stvarurj, a činje god je nepošten ān mič stvarurj, osā fije nepošten š ān maj marj stvarurj. ¹¹ Akā nu ištjec vjerni ān bugacija alu pāmāntusta, činje osā vu dja bugacije p čerj. ¹² Š akā vuavā nu puatje s povirjaskā aja če pripadnjaštje alu njeko altuluj, činje osā vu dja aja če vuavā osā pripadnjaskā? ¹³ Ničunu argat nu puatje s služaskā p doj (2) gospodarurj. P unu osā mrzaskā, a p altu osā vrja, ili alu unu osā fije vjeran, a p altu osā prezirjaskā. Nu putjec s služāč š alu Dimizov š alu bugacije.”

¹⁴ Farizeji, karje avrut banji, la tot asta apus urjajke š sa ljigat d Isusu. ¹⁵ Atunča Isusu lja zās: “Voj la intja alu lumjej fičec k ištjec pravedni, ali Dimizov kunaštje inimilje alji vuaštrije. Aja če lumja smatnjaštje k je bun, aja Dimizov smatnjaštje k nu vridjaštje nimika.”

Zakonu š cara alu Dimizov

(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

¹⁶ “Pānla vřijamjaja kānd avinjit Ivan karje bātjazā, Dimizov arātat planu aluj pisti Zakonu alu Mojsije š knjigilje karje prorokurlje askris. Da tunča noj rubim Bunā vorbā d cara alu Dimizov š nagovorim tuatā lumje s untrje ān jel. ¹⁷ Tot čije skris ān Zakon osā s ispunjaskā. Maj ušurje osā nistanjaskā čerju š pāmāntu njego s nu s ispunjaskā š maj mikā slovā d Zakon. ¹⁸ Na primjer: činje god s rastavjaštje d mujarje š s suarā dāpā alta fače preljub, š činje god s suarā dāpā mujarje karje irja rastavitā fače preljub.”

Isusu rubjaštje vorbā d bogataš š d sārak

¹⁹ Isusu arubit asta vorbā: “Afost unu bogataš karje s ānbrka ān skumpje cualje, š tuatā zuva amānkat maj bunā mānkarje. ²⁰ A pānglā uša aluj azukut sāraku karje sa kimat Lazar, karje afost pljin d čirurj. ²¹ Lazar afost atāta flāmānd k avrut s mālānčje čak š puškāji karje kādja dāpā astal alu bogatašuluj.

* **16:6** Usutā (100) d bātojuri ... činžāč (50) – Asta je njeđe 3.000 d litjarje š njeđe 1.500 d litjarje. † **16:7** Usutā (100) d košarje ... optžāč (80) – Asta je njeđe 20.000 d kilje š njeđe 16.000 d kilje. ‡ **16:8** Istina je k lumja p pāmāntusta jaštje mult snalažljivi pānd s pripremjaštje d životu alor ān pāmāntusta. Jej jaštje maj mult snalažljivi dāla lumje karje trijaštje ān luminā pānd s pripremjaštje d životu alor p pāmānt karje vinje – Ān grčki original skrije: “k kupi d vřijamjasta maj mudri kātri naraštaju alor njego kupi d luminā.” “Kupi d vřijamjasta” rubjaštje d lumje karje nu krjadje. Maj mult je mudri d lumje karje krjadje (“kupi d luminā”) k pāzaštje p jej āntrā narodu alor. Lumja karje krjadje trjebje s ānvacā dāla jej k trjebje s s pripremjaškā d budučnost alor p čerj. Mulc inš aja fače akā mudro koristaštje bugucija karje arje ān životu alor p pāmānt.

Još maj rov, vinja kånji š lindĵa ċirurlje aluj. ²² Una zuvã amurit sãraku š andeli la dus pãnla lok d ċast pãnglã Abraham. Š Maj ånklo amurit š bogatašu š la ångrupat. ²³ Š bogatašu aplikat ånklo undje loku d kaznit.* Pãnd s muċa, sa ujtat ån sus, š avizut d dãpartje p Lazar ku Abraham.

²⁴ Bogatašu astrigat: ‘Tato Abraham, smilujaštje mitje š trimjatje p Lazar s umuċaskã vrhu alu dãjštiluj ån apã š s vije aiċa s m riċaskã ljimba daja ċe mult patjesk ån fokusta!’

²⁵ A Abraham ja zãs: ‘Bijatu alu mjov, dãtje d gãnd k tu ajdobidit bunje stvarurj pãnd atrijit p pãmãnt, a Lazar rov. Akuma jel aiċa utješãt, a tu t muċeštj. ²⁶ Osim d aja, åntrã noj jaštje marje provalije. Ålja karje avrja da iċa s trjakã la voj nu puatje s fakã aja, a niċ d partja avuastrã karje avrja s vije la noj nu puatje s trjakã aiċa.’

²⁷⁻²⁸ Bogatašu ja zãs p aja: ‘Tato Abraham, am ċinċ (5) frac. Mãrog d tinje, trimjatãlãj atunċa p Lazar ån kasa alu tatimjov s lji opominjaskã s nu vije jej ån lokusta undje trpjesk marje mukã.’

²⁹ Ali azãš Abraham alu bogatašuluj: ‘Nu vrjauv. Fracã alji tej arje p zakonu alu Mojsije š knjigilje karje prorokurlje d mult askris s lji opominjaskã. Trjebje alor s krjadã š s okrinjaskã dãla rov!’

³⁰ A bogatašu ja zãs: ‘Nu vrja, tato Abraham! Ali akã lji vinja njeko dãla morc, osã okrinjaštje dãla rov.’

³¹ Ali Abraham azãš alu bogatašuluj: ‘Akã nu krjadje alu Mojsije š alu prorokurj, nusã s uvirjaskã ċak š akã njeko s skualã dãla morc.’ ”

17

Isusu ånvacã p uċenikurlje aluj s nu navadjaskã p alcã s grešaskã š s oprost-jaskã alu alcilor karje grešaštje pãntruv jej

(Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ Atunċa Isusu azãš alu uċenikurlje aluj: ‘Lumja sigurno osã fakã stvarurj d karje p alcã navadjãštje p grešalã. Ali grjev alu toc karje natirjaštje p njeko altu s grešaskã. ² Alu omula arfi majbinje njeko s la runċe ån apã ku marje buluvan* pãnglã gãt, njego s navadjaskã p grešalã p una dãla maj mik om. ³ Pa pãzãcãvã ċe fiċec. Akã grešaštje još unu dãla uċeniku alu mjov, zi k aja ċa fukut k nuje binje š jartãj akã s okrinja dãla grešalã aluj. ⁴ Ćak š akã d šãptje (7) vorj p zuvã grešaštje pãntruv tinje š šãptje (7) vorj s åntuarċje š priznajaštje aja ċa fukut k nuje binje, jartãj!’

Isusu ånvacã p uċenikurlje aluj d snagã alu vjerej š jej trjebje s ji služaskã ponizno

⁵ Atunċa apostoli azãš alu Domnuluj Isusuluj: ‘Ažutãnje s kridjem maj mult!’

Š **16:22** pãnla lok d ċast pãnglã Abraham – Ån grċki original skrrije: ‘P tjeptu alu Abraham’. Grċka ljimbã koristjaštje izrazesta karje znaċãštje k Lazar s naslonaštje p tjeptu alu Abraham. Aja aratã k Lazar afost bliski ån zajedništvo ku Abraham, ku sãmãnca amarje alu tot narodu alu Dimizov š la lok la marje ċast. Lumja karje auzãt asta vorbã vjerovatno arazumit k je Lazar pãnglã Abraham la marje gozbã p ċerj, kãnd tot narodu osã slavjaskã vinjala alu cara alu Dimizov (vjez 13,28-29). * **16:23** ånklo undje loku d kaznit – Ån grċki original skrrije: ‘Had’. Vjez rjeċniku, ‘loku d kaznit, Had, Šeol’.

* **17:2** marje buluvan – Ån grċki original skrrije: ‘mlinski buluvan’, karje afost d sus dãla doj (2) marje ravne buluvanjanj karje mãċinja gruvu ån pjelm. Buluvan u sus afost obiċno okrugli ku rupã ån mižlok ån karje s turna gruvu.

⁶ A Domnu Isusu lja zäs: “Akä avjec vjera ätata pucän kašä sämänca alu goruščičä, aputja s zäčec alu dudusta: ‘Skuatitje ku korijenu d pämänt š posadjaštije än apä’, š apunja urjajke la voj.

⁷ Zäčem k njeko däla voj arje argat karje lukrjazä än polje ili s brinjaštje d voj. Känd argatu s äntuarče d polje, dali gospodaru iziča: ‘Vinä akuma, šaz š mälnäkä?’ Nu ji zäče! ⁸ Umjesto aja, osä zäkä gospodaru aša: ‘Priedjaštjem vičera! Däzbrakitje š poslužastje p minje ku mänkarja š ku bjarja! A känd jo završa, poc tu s mälnäč š s bjaj.’ ⁹ Dali gospodaru dugujaštje alu argatuluj s ji zahvaljaskä daja ča fukut aja če irja azapovjedit aluj? Nu! ¹⁰ Aša š voj, känd fičec aja tot če vuavä Dimizov azapovjedit, zäčec: ‘Noj ištjem samo argac š nu zaslužäm pohvalje k samo fičem dužnost alu nostru.’”

Isusu likujaštje p zjače (10) lumje karje arje bualä p pjalje

¹¹ Pänd Isusu još uvijek pljika kätri Jeruzalem š putuja pänglä granicä alu regije Samarije š alu regije Galileje, ¹² avinjit pämla njeki sat. Pänd untra än sat, la vizut zjače (10) lumje karje avja gubä, zarazna bualä p pjalje.† Jej astat majdäpartje ¹³ š ančiput s striđe dän tot glasu: “Isusulje, gospodarulje, smilujaštije p noj!”

¹⁴ Känd Isusu lja vizut, lja zäs: “Fuđic š pokazäčävä la popje s puatje jej s vu pregledjaskä!”‡ Pänd aplikat kätri popje, sa likujit d gubä.

¹⁵ Känd unu d jej avizut k je likujit, sa tors š aslavit p Dimizov p tot glasu.

¹⁶ Akäzut la intja alu Isusuluj ku fälči kätri pämänt š ja zahvaljit. Afost omula d Samarija.Š

¹⁷ P aja Isusu antribat p älja karje afost ku jel: “Dali Dimizov na likujit p zjače (10) lumje? Undje älja alanc nuavä (9)? ¹⁸ Kum puatje s fije k omusta karje nuje Židov jedini karje sa tors mije š azahvaljit alu Dimizov?” ¹⁹ A alu omula atunča Isusu azäs: “Skual š fuđ. Tu taj likujit daja čaj krizut.”

Isusu zäče alu učenikurlje aluj k cara alu Dimizov osä vije känd jej nu očekuja (Mt 24,23–51)

²⁰ Än una zuvä farizeji antribat p Isusu: “Känd vinje cara alu Dimizov?”

Isusu lja zäs: “Omu nu puatje s predvidjaskä känd vinja cara än znakurj karje promatnjaštje. ²¹ Lumja nusä puatä s zäkä: ‘Jakäläj aiča je!’, ili: ‘Jatäläj änklo je!’ Jakä cara alu Dimizov akuma änrä voj.”

²² Atunča alu učenikurlje aluj azäs: “Vinje vrijamja känd s fic žalnič s vidjec zuva känd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk,* ali nusä putjec. ²³ A lumja s vu zäkä: ‘Jatäläj änklo je’, š: ‘Jakäläj aiča je!’, ali nu däc fuga däpä jej s m kätäc. ²⁴ K kum š toc vjadje munja känd s pojavjaštje aša s fije än zuvaja känd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk. ²⁵ Ali majdatä trjebje mult s trpjesk š lumja än asta vrijamje trjebje s m odbacaskä.”

²⁶ Š isto aša, kum afost än zuvilje känd Noa afost viuv š aša osä fije än zuvilje majdatä känd jo, Bijatu alu Omuluj, osä m pojavjesk: ²⁷ Kašä uvijek nastavja s mälnäčce š s bja, s s änsuarje š s miritje, tot pämla zuvä känd Noa auntrat än

† **17:12** gubä, zarazna bualä p pjalje – Vjez fusnota än 4,27. ‡ **17:14** Zapovjedu alu Isusuluj afost kašä obečala k osä s likujaskä, a aja ča skultat, apokazät k akrizut alu Isusuluj. Popilje lji priglijdja s potvidjaskä kjej više narje gubä, pa lja zapovjedit s fakä aja če zakonu alu Mojsije ačrut (Lev 14,1–32; Lk 5,12–14). § **17:16** Samarija – Židovi mrza p lumja d Samarija. D maj mult informacije, vjez

“Samarija” än rječnik. * **17:22** s vidjec zuva känd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk – Än grčki original skrije: “s vidjec š una zuvä p Bijatu alu Omuluj”.

marje brod. ✨ A atunča avinjit potopu š p toc lja uništit karje na fost än marje brod.

²⁸ Š isto aša kum afost än zivilje känd Lot afost viuv: ✨ lumja än asta regija kašä uvjek nastavja s mälänče š s bja, s kumprje š s vindä, s obradjaskä pämantu š s gradjaskä. ²⁹ Ali än zuvaja känd Lot aišät dän trg Sodoma än karje atriijit, atunča dän čerj foku ku buluvanji karje ardje akäzut ka pluaja p jej š aumurät p tuatä lumja än aja regija. ³⁰ Isto aša osä fije š än zuvä känd osä m pojavjesk jo, Bijatu alu Omuluj. ³¹ Činje god än zuvaja p krovu alu kasä, † a stvarulje alor je än nontru, s nu s dja än zos än kasä la stvarurj aluj! Činje god s gäsaštje än pijanä, s nu s äntuarkä ändrät s ja stvarulje aluj! ³² Däcävä d gänd če sa dogodit känd mujarja alu Lot sa ujtat ändrät än Sodoma š apoginjiti! † ✨ ³³ Činje god pokušaštje s päzaskä životu aluj, osä l pjargä, a činje god spreman s lasä životu aluj, osä l päzaskä. ³⁴ Istina je, än nuaptaja känd osä m pojavjesk, doj (2) lumje karje s skulkä än isti pat, p unu osä ja, a p altu osä l lasä. ³⁵ Däla duävä (2) mujerj karje zajedno än mlin mačinä, p una osä ja, a p alta osä l lasä.

³⁶⁻³⁷ Šučenikurlje aluj l änrjabä: “Domnulje, undje asta osä fije?”

Isusu lji začē: “Undje začē lumja muartä, änklo s sakupjaštje lešinari.” * † ✨

18

Vorba d udovicä karje irja uporna än molitvä

¹ Isusu rubja alu učenikurlje aluj asta vorbä s lji änvacä kum trjebje uvjek s s rugä š nikad s nu odustanjaskä: ² “Irja än njeki trg unu sudac. Nič k irja aluj frikä d Dimizov nič ka marit d lumje. ³ A än trgula irja š njeka udovicä karje stalno vinja la jel š s ruga d jel: ‘Adäm pravdä päntruv dušmanu alu mjov!’ ⁴ Sudacu d mult na marit d aja, ali napokon agändit: ‘Š akä numi frikä d Dimizov š nu marjesk d lumje, ⁵ osä dauv pravdä alu asta udovicä daja če m stalno zmitjaštje, s nu vije stalno s m dosadjaskä!’ ”

⁶ Zäče Domnu Isusu: “Ästa sudac irja nepravedan, ali obratic pažnja p aja če jel ipak aodlučit! ⁷ Dali nusä dja Dimizov pravdä alu lumja aluj karje akuljes š karje zuvä š nuaptja pländē la jel? Dali Dimizov osä odgodjaskä s lja žutä? ⁸ Istina je, änpripä Dimizov osä lji dja pravdä. Ali känd jo, Bijatu alu Omuluj, mätorj p pämant, dal osä gäsäsk p lumje karje aša krjadje än Dimizov?”

Vorba d farizej š d poreznik

⁹ Isusu rubja asta vorbä alu lumjej karje s uzdja än jej k je pravedni, š gändja k je maj bunj d alcä: ¹⁰ “Doj (2) lumje avinjit än Hram s s ruađje. Unu afost farizej karje lumja l poštuja, a altu om irja carinik karje lumja l mräza. ¹¹ Farizeju atast š sa rugat d jel: ‘Dimizovulje, fala cije če nu sänt kašä alcä lumje: lopovj, äštja karje nuje pravedni kättri lumje, preljubnikurj ili kašä

✨ **17:27** Post 7,6–24 ✨ **17:28** Post 19,1–29 † **17:31** Lumja än dobaja često s odmurja š s družja p krov karje je ravan, a posebno nuaptja känd irja maj ričälä. † **17:32** Ja sa ujtat ändrät kättri

Sodomä š Dimizov akaznito una ku lumja d Sodomä. ✨ **17:32** Post 19,16 § **17:36-37** Njeki grčki rukopisurj arje ästa odlomaku kašä än 36. stih “Doj (2) inš osä fije än polje, p unu osä ja, a p altu osä l lasä.” * **17:36-37** lešinari je marj puji karje mälänkä karnja d životinj karje amurit. Puatje s vjadä kum kružaštje p čerj undje god jaštje muartje životinje. † **17:36-37** Känd lumja vjadje p lešinari kum s s strändē, štje k änklo tjela muartä. Isto aša, känd s dogudja äštja stvarurj, toc osä štje k avinjit kraju. ✨ **17:36-37** Job 39,30

carinikusta. ¹² Dadavorj än duminikä pustjesk š d tot če stiknjesk zdauv cije unu tal.*

¹³ A cariniku astat maj d partje š nu sa osudit s s ujtje än čerj. Jel tuguja š s bätja än tjept š rubja: ‘Dimizovulje, smilujaštje mije karje sänt om rov!’

¹⁴ Istina je, Dimizov afost zadovoljan ku rugala alu poreznikuluj š da tunča Dimizov la smatrit k je bun om. Ali p farizeju, Dimizov la smatrit k nuje bun om. K činje p jel sängur adrikä, Dimizov osä l ponizaskä, a činje p jel sängur ponizaštje, Dimizov osä l adrikä.”

Isusu blagoslovjaštje p kupi

(Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ Jej duča alu Isusuluj š maj mič kupi s puje mäna p jej š sa rugat s lji blagoslovjaskä Dimizov. Känd učenikurlje aja opazät, jej lja zabranit s adukä kupi. ¹⁶ Ali Isusu avrut s vije kupi š začē: “Läsac kupi s vije la minje š nu lji putiric k cara alu Dimizovuluj pripadnjaštje alu älja karje kašä kupištja! ¹⁷ Istina je zäk vuavä, akä njeko vrja s primjaskä cara alu Dimizovuluj jel mora s postanjaskä kašä kupilu. Inače nikad nusä untrje än jel!”†

Grjev alu bogatašuluj s utrje än cara alu Dimizovuluj

(Mt 19,16–30; Mk 10,17–31)

¹⁸ Njeki poglavar äntrijabä p Isusu: “Učiteljulje alu bun, če mora s fakä s primjesk vječni život ku Dimizov?”

¹⁹ Isusu l äntrijabä: “Däče m kjem k sänt bun?‡ Bun je samo Dimizov. ²⁰ Zakonu alu Mojsije šti: ‘Nu fiča preljub’, ‘Nu umura’, ‘Nu fura’, ‘Nu optužuja ku minčunurlje’, š ‘Poštujastje p tatutov š p mumuta!’”✧

²¹ Omu azäs: “Poštujesk tuatje aštja zapovjedi alu Mojsije još känd irjam tänar.”

²² Isusu začē alu omuluj: “Još nješto c faljaštje. Fuč š vindje tot če aj, a banji podiljaštje alu lumje karje särač š osä aj blago p čerj. A atunča vinä š pratjaštima!” ²³ Äla om irja mult bogat š mult sa žalostit känd auzät aja če ja zäs Isusu.

²⁴ Känd Isusu la vizut kät je žalostit, jel azäs: “Kum je grjev alu bogatašilor s unträ än cara alu Dimizov! ²⁵ Maj ušurje arfi alu deväj s s provučaskä p rupä alu akuluj njego alu bogatašuluj s unträ än cara alu Dimizov!”

²⁶ Älja karje aja auzät antribat: “Pa činje atunča puatje s spasaskä?”§

²⁷ Isusu lja zäs: “Aja če lumje nu puatje s fakä, Dimizov puatje.”

²⁸ Petar začē: “Jakä, noj tot alu nostru aläsät š t sljedim.”

²⁹ A Isusu lja zäs: “Istina je zäk vuavä, tot äla karje aläsät kasa aluj, ili p mujarja, ili p fracä, ili p roditelji, ili p kupi d cara alu Dimizov ³⁰ već akuma p ästa pämänt osä primjaskä maj mult njego ča läsat, a p äla pämänt karje vinje osä primjaskä vječni život.”

* **18:12** unu tal – Än grčki original skrije: “desetina” (vjez Lev 27,30–32). † **18:17** Dimizov katä däla lumje s prihvatjaskä vlastu aluj p jej ku pouzdjala š ku ponizala. Ku altje vorbje: “Činje god vrja s utrje än cara alu Dimizovuluj mora s l primjaskä ku pouzdjala š ku ponizala kašä kupilu.” ‡ **18:19** bun – Isusu postavljastje pitanje s vjadä dali omu binje razumjaštje k Isusu je Dimizov. Š akä omu p Isusu prihvatjaštje k je Dimizov, jel atunča prihvatjaštje pozivu alu Isusuluj š vindä tot če arje š s l sljedjaskä.

✧ **18:20** Iš 20,12–16; ZakPon 5,16–20 § **18:26** Än vrijamjaja mulc Židovj gändja akä je omu bugat, aja značastje k je Dimizov zadovoljan ku jel d aja čije äla om posebno bun. Pa känd äštja lumje auzät p Isusu kum začē k je alu om bugat nemoguće s utrje än cara alu Dimizov, agändit k aja značastje k nimilja nu puatje s s nadjaskä s utrje än vara alu Dimizov.

Isusu jar rubjaštje d muartja aluj š d uskrisnjala

(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)

³¹ Isusu astrāns p duavāsprjače (12) apostolurj š lja zās: “Jakā untrām ān trg Jeruzalem. Ānklo osā s ispunjaskā tot če prorokurlje askris ān Svāntā pismā d minje, d Bijatu alu Omuluj. ³² Osā m predajaskā alu lumjej karje narje frikā d Dimizov,* osā sprdujaskā d minje, osā m zlostavljaskā š osā škupje p minje. ³³ Š jej osā m batā ku biču š osā m umuarā, ali d trje (3) zālje jo osā m skuālā dāla morc.”

³⁴ Ali učenikurlje na štijut d čaja Isusu rubjaštje. Na aputut s razumjaskā k aštja stvarurj osā ispunjaskā vorbilje alu prorokuluj. Daja jej na putut s shvatjaskā če Isusu alor azās.

Isusu āntuarče vidu alu omuluj karje nu vidja

(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)

³⁵ Kānd Isusu avinjit la uprapje d trg Jerihon, pānglā drum šadje njeki om karje nu vidja š prusa. ³⁶ Kānd vorbu auzāt p mulc lumje karje vinja kātri jel, āntriba činje aja. ³⁷ Jej ja zās: “Jakā vinje Isusu dān Nazaret.” ³⁸ Jel p aja astrigat: “Isusulje, Bijatu alu David,† smilujaštītje mije!” ³⁹ Lumja karje afost la intje ja zās s takā, ali jel samo još maj tarje strigā: “Bijatu alu David, smilujaštītje mije!”

⁴⁰ Kānd Isusu auzāt, astat š zapovjedit alu lumjej s dukā omu la jel. Kānd vorbu avinjit maj uprapje, Isusu la tribat: ⁴¹ “Če vrjaj s fak d tinje?” Omu karje je vorb ja zās: “Vrjauv s m torč vidu, Domnulje!”

⁴² A Isusu ja zās: “Vjez! Tu ta likujit daja ča krizut.”

⁴³ Omu karje nu vidja dāturdātā avizut š apljikat p drum dāpā Isusu š slavja p Dimizov. Š tot narodu karje avizut aja zahvaljit alu Dimizovoluj.

19

Isusu š Zakej

¹ Isusu auntrat ān Jerihon. Pānd jel atrikut p trgula, ² afost ānklo unu om karje sa kimat Zakej. Jel irja glavni porezniku ān aja regija d Rim š mult bogat om. ³ Apokušāt s vjadā p Isusu činje je jel, ali afost mik š nu putja s l vjadā pisti multā lumje. ⁴ Jel daja adat fuga la intje s s urče p smokvā pānglā karje atribja Isusu s trjače s puatā p ja s l vjadā.

⁵ Kānd Isusu ažuns pānla smokvā, sa ujtat ān sus š ja zās aluj: “Zakeju, majdatā dātje ān zos! Āstāz mora s viuv la tinje ān gostjamje.”

⁶ Zakej majdatā sa dat ān zos š la primit p Isusu ān gostjamje, tot bukurat.

⁷ Ali tuatā lumja karje avizut aja ančiput s čakaljaskā: “Nu trjebje s pljače ān gostjamje la omu rov!”*

⁸ A maj ānklo Zakej saskulat š zāče alu Domnuluj Isusuluj: “Jakā pola d imanja amja dau alu lumjej karje je sarakā, a p tot āla p karje la šālat s ji tork d patru (4) vorj kāta amlat dāla jel.”

* **18:32** alu lumjej karje narje frikā d Dimizov – Ān grčiki original skrije: “Lumja karje nuje Židovj”. Njekad asta s koristjaštje d lumja rovā karje na vut frikā d Dimizov. Aiča Isusu rubja d Rimljanulor.

† **18:38** Isusu irja Bijatu alu David. David afost maj preči caru ān Izrael. Ān vrijamaja lumja koristja “Bijatu alu David” kānd rubja d Mesija. * **19:7** Ān āsta pāmānt poreznikurlje irja Židovj karje lukriža d vlada alu rimuluj. Njeki poreznikurj alat maj mult porez njego ča tribut, a viška d porez cānja d jej. D aja lumja lji mrza š lji smatnja k je izdajice d vjera š d narod alor.

⁹ Isusu azās p aja: “Astāz ān kasasta avinjit spasjala† k š omusta je prava sāmānca alu Abraham!‡ ¹⁰ Jo, Bijatu alu Omuluj, amvinjit s kat š s spasāsk p lumja karje je purdutā.”§

Caru š argacā aluj
(Mt 25,14–30)

¹¹ Pānd lumje apus urjajke la Isusu, daja če irja la upruapje d Jeruzalem š jej agāndit k s cara alu Dimizov akuma s pojavjašte,* Isusu lja spus asta vorbā: ¹² “Njeki om dān familije bunā sa sprimit s putujaskā p dāpartje pāmānt. Jel atribut s pljače ānklo s dobidjaskā vlastu dāla caru marje. Atunča s āntuarče ān pāmāntu aluj s puatā s vladjaskā ka caru.† ¹³ Majdatā njego ča pljikat akimat p zjače (10) argac aluj, adat alu tot usutā (100) kovanic d arđint‡ š lja zās: ‘Trgugij pānā god jo nu vinja.’ ¹⁴ Ali lumja d pāmāntula aluj l mrza š atrimjes la caru alu marje p poslanikurlje s zākā: ‘Nu vřjem jel s carujaskā p noj.’

¹⁵ Ali jel adobidit vlastu s fije car. Š kānd sa tors akasā, azapovidit s kjamje p argacā alu karje jel adat banji. Avrut s štije kāt tot āla zaradit d jel. ¹⁶ Prvi argat avinjit š zāče: ‘Gospodarulje amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradā d zjače (10) vorj maj mult.’ ¹⁷ Zāče caru: ‘Bun lukru! Bun ješt argat. Daja ča fost vřeran ān maj mikā, c dau s vladješt p zjače (10) trgurj.’

¹⁸ Altu argat avinjit š zāče: ‘Gospodarulje, amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradā d još činč (5) vorj maj mult.’ ¹⁹ Š p aja caru zāče: ‘Tu osā vladjašte p činč (5) trgurj.’

²⁰ Ali aldā trje (3) argat avinjit frzdā zaradā š ji zāče: ‘Gospodarulje, jakāc arđintu. Lam cānut skuns ān maramicā. ²¹ Ma fost frikā d tinje daja če ješt strog om. Jaj tuatā zaradā dāla āla če alcā uložāt d tinje š cāj tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d tinje.’§

²² Caru ja zās: ‘Argatulje alu rov! C sudjesk p aja ča zās tu. Tu zāč k sānt strog. Tu zāč jo jav tuatā zarada dāla āla če alcā auložāt d minje š jo cāv tuatā

† **19:9** ān kasasta avinjit spasjala – Ku altje vorbje: “Dimizov aspasāt p lumja karje trijašte ān kasasta”

‡ **19:9** omusta je prava sāmānca alu Abraham – Zakej irja Židov š daja irja potomaku alu Abraham. Ali Isusu aiča avrut s zākā k Zakej irja bun Židov kašā Abraham. Abraham irja predek amarje alu Židovilor, karje afost konuskut p vjera aluj ān Dimizov š daja če trija kum azās Dimizov. § **19:10** lumja karje je purdutā – Asta značašte lumja karje nu kridja ān Dimizov š na vurut s puje urjajke alu vorbilje aluj. Aša lumje maj mult lji opisjašte kašā ālja karje odlutit š više nuje p bun drum. Tot āla karje narje odnos ku Dimizov ku vjera ān Isusu Kristu purdut je (Iv 14,6). * **19:11** cara alu Dimizov akuma s pojavjašte – Židovi kridja k Mesija una zuvā osā vije š osā fakā cara alu Dimizov p pāmāntusta kum jel apuļa s vladjaskā p pāmāntusta d trg Jeruzalem. Multā lumje agāndit k Isusu kašā Mesija akuma pljakā ān Jeruzalem s fakā upravo aja. † **19:12** Ān vřijamaja afost doj trje Židovj d različitā familije karje je bogatā karje pljika ān Rim s katā pravo s vladjaskā narodu aluj ān pāmāntu aluj. Caru alu Rimuluj lja dat pravo, ali atribut s rāmāje vřerni š snaga alor afost ograničitje. Daja situacije karje Isusu opisašte ān asta vorbā binje irja konuskutā alu Židovilor. ‡ **19:13** usutā (100) kovanic d arđint – Ān grčki original skrije: “mina” (š ān aštja stihurj: 16, 18, 20, 24, 25). Una minā ān vřijamaja afost isto če omu aputut s zaradjaskā akā lukrjazā usutā (100) d zālje. § **19:21** Jaj tuatā zaradā dāla āla če alcā uložāt d tinje š cāj tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d tinje – Ān grčki original skrije: “Jaj aja če naj ulužāt š pokupješt aja če na sadit.” Asta je poslovičā karje opisašte p omu karje irja lakum š nu podiljašte dobit aluj d ulaganja š d lukru aluj ku ālja karje lukrjazā d jej. Ān vorbasta āsta argat ja fost frikā d načinula p karje s ujta p car. Vřerovatno gāndja k akā pjarde banji, mora sāntuarkā banji alu carula, a akā zaradjašte maj mult banj, caru osā l zadržaskā d jel. Daja če, na fukut nimika.

bugacija dāla jej karje lukrizat d minje!* ²³ Dāče atunča na pus banji alji mje p bankā?† Aša barem adobidja kamatje.’ ²⁴ Atunča caru začē alu lumje karje afost aiča upruapje: ‘Lācāj dāla jel usutā (100) kovanic d arđint š dācāj alu āla karje zaradit zjače (10) vorj maj mult!’

²⁵ Jej azās: ‘Ali, gospodarulje, jel arje mij (1.000) kovanic d arđint!’

²⁶ Caru azās, ‘Istina je tot āla karje koristjašte binilje aja ča dobidit, osā dobidjaskā još maj mult, a toc karje nu koristjašte binilje aja ča dobidit, osā s s ja š aja če arje. ²⁷ Ali ālja dušmani alji mje, karje na vurut s lji fiuv caru, dučecālje aiča š lji umurāc la intja amja.’ ”

Isusu untrā ān Jeruzalem ka caru

(Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Iv 12,12–19)

²⁸ Dāpā aja če Isusu azās, nastavit s pljače la intja alor kātri Jeruzalem.

²⁹ Kānd avinjit la upruapje d saturj Betfaga š Betanija maj upruapje p djal Maslina, atrimjes la intje p doj (2) učenikurj. ³⁰ Lja zās: “Fuđic ān satula la intja avuastrā. ‡ Š čim untrāc, osā vidjec p magaracu alu tār karje je ljigat karje nimilja nu la jahit. § Dizljigācālāj š dučecālāj aiča. ³¹ Akā āntrijabā njeko p voj: ‘Dāče dizljigāc p magaracu alu tār?’ Zāčec samo: ‘Trjebje alu Domnuluj.’ ”

³² Jej apljikat š angāsāt toto kum lja zās Isusu. ³³ Pānd jej adizljigat, lumja alu činje magaracu lja tribat: “Dāče dizljigāc p magaracu alu tār?”

³⁴ Jej lja zās: “Alu Domnuluj āntrjabje.” ³⁵ Jej adus p magaracu alu tār la Isusu š prebacāt pisti jel ogrtači alor š apus p Isusu p magarac s šagā.

³⁶ Pānd Isusu pljika mulc lumje raširit alor ogrtačurlje p drum la intja alu Isusuluj s ji pokazaskā častu. ³⁷ Kānd Isusu sa približāt undje drumu s slubadje dāpā djal Maslina, učenikurj š mulcā lumje karje kridja ān Isusu ančiput p tot glasu s s radujaskā š s slavjaskā p Dimizov d tuatā čuda karje avizut če Isusu majdatā afukut. ³⁸ Jej rubja:

“Blagoslovit p caru

p karje Domnu atrimjes!

Hvaljic p Dimizov karje dā miru!

Slava alu Dimizov karje vladjašte p čerj!”*†

³⁹ Ali njeki farizeji karje irja ānklo azās: “Učiteljulje, zapovidjašte alu učenikurlje alji tej s takā!”

⁴⁰ Isusu začē: “Akā jej osā takā, istina je, š buluvanji p tot glasu osā s radujaskā!”

Isusu plānde p Jeruzalem

⁴¹ Kānd Isusu avinjit la upruapje la Jeruzalem š avizut trgu, plāndja dāpā lumjaja ān trgula ⁴² š azās: “Kānd barem samo s štijec če vuavā osā adukā miru!† Ali akuma je vuavā skuns. ⁴³ K vinje vrijamja kānd dušmani alji voštri s gradjaskā kulje pānglā zidu alu trguluj s vu napadjaskā d tuatje pārca, vuastja

* **19:22** jo cāv tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d minje – Ān grčki original skrije: “jauv aja če nam ulužāt š pokupjesk aja če na sadit.” † **19:23** bankā – Ān grčki original rubjašte d om karje alu alcilor posudjašte banj. Ān aja dobā na vut bankje, ali lumjaja lukriza kašā bankilje. ‡ **19:30** satula la intja

avuastrā – Vjerovatno Betfaga. § **19:30** karje nimilja nu la jahit – Židovi smatrja k životinilje karje nikad na fost zajašāte ili koristitje d lukru majbinje d služalā alu Dimizov ili caru alu lor (na primjer, vidjec Br 19,2; ZakPon 21,3; 1. Sam 6,7). * **19:38** Hvaljic p Dimizov karje dā miru! Slava alu Dimizov karje vladjašte p čerj – Ān grčki original skrije: “Miru p čerj š slava p visina!” † **19:38** Ps 118,25–26;

Ps 148,1 † **19:42** Isusu aratā tuga, daja narodu d Jeruzalem maj ānklo osā l odbacaskā kašā caru karje Dimizov akuljes š daja jej osā najbje mir ku Dimizov, već sudu.

alor osă vu okuljaskă š nu putjec s fuđić. ⁴⁴ Nusă s lasă ăn trgu alu vostru nič unu buluvan p buluvan. Jej osă uništjaskă tot trgu alu vostru š tot čije ăn jel voj daja če na prepoznajit asta vřijamje kănd Dimizov p voj avinjit s vu spasaskă.”†

Isusu putirjaštje p lumja karje vindje ăn Hram

(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Iv 2,13–22)

⁴⁵ Kănd auntrat ăn dvorištja alu Hramuluj, Isusu ančiput dăn jel s putirjaskă p tuată lumja karje ănklo vindje. ⁴⁶ Isusu lja zăs: “Skris je ăn Svăntă pismă: ‘Alu mšov Hramu s fije loku d rugală’,* a voj pretvorit ăn lok undje s strănde lopovi!”[†]*

⁴⁷ Dăpă aja Isusu tuată zuva ănvăca ăn dvorištja alu Hramuluj. Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije š alcă vođe alu židovilor s ujta kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskă p muartje. ⁴⁸ Ali jej nu ja putut nimika s ji fakă daja če tot narodu upija tuată vorba karje Isusu rubja.

20

Vođilje alu židovilor izazivjaštje p Isusu činje aluj ja dat vlast

(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ Ăn una zuvă kănd Isusu ănvăca ăn dvorištja alu Hramuluj š rubja alu lumjej Bună vorbă d Dimizov avinjit upruapje la jel glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije š vođilje. ² Š jej la antribat: “Zi nuavă, dundjec pravo s fač aštja stvarurj? Činje ca dat vlast d asta?”

³ A Isusu lja zăs alor: “Š jo osă ăntrijeb p voj. Zăčec mije ⁴ činje adat vlast alu Ivan karje bătjază s rubjaskă š s fakă aja ča fukut, Dimizov ili lumja?”

⁵ Jej raspravlja ăntră jej če s zăkă alu Isusuluj. Jej azăs: “Akă zăčec: ‘Dimizov’, osă nji ăntrjabă: ‘Dăče atunča nu ja krizut?’ ⁶ A akă zăčec: ‘Lumja’, tuată lumja osă arunče buluvanji š osă nji muară daja če je uvjeric k je Ivan proroku.” ⁷ Atunča jej zăče alu Isusuluj k jej nu štije činje adat vlast alu Ivan.

⁸ A Isusu lja zăs: “Kum voj mije nu zăčec činje alu Ivan adat vlast, š jo nu zăk vuavă činje mije adat vlast!”

Vorba d om karje aiznajmit vinogradu aluj alu lumje rovj

(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Atunča Isusu lji spunje asta vorbă alu lumjej: “Njeki om asadit vinograd š adat ăn zajam alu omuluj karje lukrjază ku vinogradu. Atunča omula apljikat š na vinjit mult lunj. ¹⁰ Kănd avinjit vřijamja d strugurj s lja dună, atrimjes gazda alu vinograduluj p argatu aluj s ja talu aluj d berbă. Ali lumja karje lukrjază ăn vinograd je la butut p argatu š la trimjes ăndrăt ku mănilje gualje. ¹¹ Atrimjes omu p altu argat, ali š p jel la butut š la dat d rušunje š la

† **19:44** Aštja stihurj (43–44) opisjaštje p opsada, undje vuastje okružjaštje trgu karje arje zidurj pănglă jel. A fače kulje kum apuđa s piznjaskă pisti zidurj š kulje kum apuđa s s urče pisti zidurj. Kănd vuastja opkuljaštje trgu, lumja nu puatje s jašă d jel š nimilja nu lji puatje s lja žutje. Isusu avizut k osă dogodjaskă ăn Jeruzalem ăn budučnosti, š sa dogodit. Ăn 70 d aj. maj ănklo d Kristu, vuastja alu rimuluj okolit Jeruzalem š ănklo amurăt multă lumje. **Š 19:45** lumja karje ănklo vindje – Aja s odnosaštje p židovj karje vindja živutinj š altje stvarurj karje lumja atribja s poštujuj p Dimizov s ji prinsaskă žrtvă.

Lumja vindje iskorištja p lumja š ji naplatja mult banji d stvaruštja. Majđapartje, lumja karje vindă afar p dvorištja alu Hramuluj, karje irja jedini lok p karje alu lumjej karje nuje židovj afost dopustic s utrije, a aja lji spriča s s ruadje š s poštujskă p Dimizov. **† 19:46** Iz 56,7 **† 19:46** Jr 7,11

trimjes āndrāt ku mānilje gualje. ¹² Gazda alu vinograduluj atrimjes aldā trje (3) argat, ali jej p jel la ranit š la putirit.

¹³ Atunča gazda alu vinograduluj začē: ‘Čē s fakā? Osā trimjet p bijatu mjov karje jo vrjauv. Vjerovatno p jel osā l poštujaskā.’

¹⁴ Ali känd lumja dān vinograd avizut p bijatu, sa dogovorit š azās: ‘Āsta osā nasljedjaskā imanja. L umurām š atunča imanja osā fije nostru!’ ¹⁵ La putirit dān vinograd š la umurāt.

Čē gāndic k osā fakā gazda alu vinograduluj känd osā audā ča fost? ¹⁶ Osā vije š osā umuarā p lumja dān vinograd, a vinogradu osā dja ān najam alu alcilor.”

Lumja karje punje urjajke la Isusu, ja zās: “Nikad nu fičem nješto aša rov!”

¹⁷ Atunča Isusu binje s ujtā p jej š začē: “A čē značasjtje atunča aja čije skrisā ān Svāntā pismā:

‘Buluvan karje graditelji arunkat
postanit glavni buluvan alu zgradej’?*

¹⁸ Toc karje kadje p buluvanula osā spardje kašā gāvanu d glinā, š akā kadje āla buluvanu p njeko osā fije māčinat.”

¹⁹ Učitelji d zakonu alu Mojsije š glavni popurlje avrut odma s la puče p Isusu d aja k jej binje aštijut k Isusu rubjasjtje aja vorbā d jej. Ali na fukut aja k lji irja frikā k lumja osā okrunjaskā pāntruv jej.

Popurlje pokušaštje s ānšalā p Isusu s zākā nješto čē nuje binje

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

²⁰ Učitelji d zakonu alu Mojsije š glavni popurlje la sljedit p Isusu š atrimjes dāpā jel špijunurj karje sa fukut k je iskreni. Avrut s apučē p Isusu k azās nješto rov kum s l predajaskā alu upravitelj alu rimuluj ān asta regija kum aputja s kaznjaskā p Isusu. ²¹ Špijunurje azās alu Isusuluj, “Učiteljulje, štijem k rubješt š ānvāc istinā š k nu ješt naklon alu unu om maj mult d altu, već ispravno ānvāc p lumja s trijaskā aša kum Dimizov vrja s jej trijaskā. ²² Spunje nuavā dali je dopustit s platim porezu alu caru alu Rimuluj ili nuje.”*

²³ Ali Isusu avizut k pokuša s l puče ān zamkā š lja zās: ²⁴ “Rātācām kovanica d arđint† ku karje s platjasjtje porezu. Alu činje je slikaja š alu činje lumje p ja?”

Jej aodgovorit: “Alu caruluj.”

²⁵ Isusu lji začā: “Atunča dāc alu caru čije alu caruluj, ali alu Dimizov dāc čije alu Dimizovuluj.” ²⁶ Daja na putut p Isusu pānglā toc s l optužaskā k azās nješto čē nuje binje, već atikut š sa mirat la vorbaja.

Saduceji pokušaštje s ānšalā p Isusu s zākā nješto čē nuje binje

(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

²⁷ Atunča avinjīt la Isusu njeki saduceji.‡ Saduceji nu kridja k lumja s skuālā dāla morc, daja jej azās alu Isusu: ²⁸ “Učiteljulje, Mojsije askris ān

* **20:17** Ps 118,22 * **20:22** Jej sa nadit k Isusu osā zākā ili “da” ili “nu”. Akā začē “da”, atunča židovi arfi nikāžāc p jel čē lja rubit k mora s platjaskā porezu alu altā vlast. Akā začē “nu”, atunča vođilje aputja s zākā alu Rimljanilor k Isusu ānvācā p lumja s prekršaskā zakonu alu rimuluj. † **20:24** kovanica d arđint – Ān grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji d arđint alu rimulor. Vridja kašā dnevnica d obični radnik. ‡ **20:27** saduceji – Saduceji afost važne grupā alu židovilor ān bātārñ pāmānt Palestina. D razlikā d farizeji, jej nu prihvatja usmena vāncalā, već samo čije skris ān knjige alu Mojsije. Također nu kridja ān uskrisnjalā (vjez “Saduceji” ān rječnik).

zakonu alu nostru k akã njeke om amurit š alãsat dãpã jel mujarja ali na vut kupi, fratilje aluj mora s ãnsuarje p mujarja alu fratusov kum ja aputja s fakã bijat. Åla bijat osã fije nasljedniku alu pãmãntuluj alu omula karje amurit š s adukã lumje aluj. § 29 Udatã afost šaptje (7) frac. Prvi fratje sa ãnsurat š amurit frzdã kupi. 30 Atunãa altu fratje sa ãnsurat ku mujarja alu fratusov karje amurit, ali š jel amurit. 31 Isto aša aldã trje (3) fratje sa ãnsurat š amurit. Š toc fracã karje arãmas sa ãnsurat ku ja š toc d šaptje (7) frac amurit frzdã kupi. 32 Maj ãnklo amurit š mujarja. 33 Akã una zuvã toc morcã osã skualje, alu ãinje ja osã fije mujarja ãn zuvaja kãnd irja mãrtatã dãpã toc šaptje (7) frac?”

34 Isusu lja zãs: “Lumja p pãmãntusta s suarã š s mãritã. 35 Ali lumja karje s skualã dãla morc trijaštje p pãmãntu alu nov. Š p ãlja karje Dimizov smatraštje k je dostojni s trijaskã p pãmãntula, nusã ãnsuarã niã s miritje. 36 Osã fije kašã andeli daja ãe nikad nusã muarã. Jej jaštje kupi alu Dimizov daja ãe Dimizov lja tors dãla morc. 37 Ali akuma, dal morcã osã skualje dãla muartje? Čak š Mojsije apokazãt k morcã osã skualje. Mojsije aja apokazãt ãn odlomaku d grmu karje ardje undje Mojsije azãs k Domnu jaštje ‘Dimizov alu Abraham š alu Izak š alu Jakov.’” A jej amurit mult aj majdatã Mojsije azãs aja. 38 A Dimizov nuje Dimizov alu ãlja karje rãmãnje morc, veã Dimizov alu lumje karje vije! Dimizov p tuatã lumja smatrjaštje k jej vij.”†

39 Atunãa azãs njeke uãitelji d zakonu alu Mojsije: “Uãiteljulje, binje ajzãs!” ‡
40 Dãpã aja nu sa osudit s ãntrijabã p Isusu aša pitanja.

Mesija je bijatu alu David
(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

41 Atunãa Isusu lja tribat p lumja: “Dããe uãitelji zããe k je Kristu bijatu alu Caru David? 42 K David sãngur zããe ãn knjigã alu Psalam undje askris:

‘Domnu azãs alu Domnuluj alu mjov:

Šãz p dirjaptã amja, s vladješt ku minje

43 pãnd nu puj p dušmanji alji tej kašã klupa dusu piãuarje alji tijalje.”✧

44 Jasno je k David p Mesija akimat ‘Domnu alu mjov’. Kum atunãa Mesija puatje s fije samo potomaku alu David?” §

§ 20:28 kum ja aputja s fakã bijat. Åla bijat osã fije nasljedniku alu pãmãntuluj alu omula karje amurit š s adukã lumje aluj – Ån grãki original skrije: “adrikã porodu alu fratusov.” ✧ 20:28 ZakPon 25,5 ✧ 20:37 IŠ 3,6 * 20:37 Ån rjeãnik, vjez “Abraham”, “Izak” š “Jakov”. † 20:38 Abraham, Izak š Jakov amurit, ali na prestanit s postojaskã. Još afost vij š ašiptat zuva kãnd Dimizov osã lji dja nuavã tjela karje trijaštje frzdã muartje. ‡ 20:39 Veãina uãiteljurj d zakon alu Mojsije afost farizeji. D razlikã dãla saduceji karje nu kridja k Dimizov una zuvã osã uskrisnjaskã p morcã, farizeji ãn aja akrizut pa sa složãt ku odgovoru alu Isusuluj. ✧ 20:43 Ps 110,1 § 20:44 Ån zavjetu alu Bãtãrn arje proroãanstva d sãmãnca alu caru David karje una zuvã osã spasaskã p narodu Izrael dãla dušmanji aluj š uspustavjaštje pravdã p pãmãnt zauvjek (na primjer, vjez Iz 9,6–7; 11,1–5; 42,1–4; Jr 23,5–6). Maj ãnklo Židovi ãla izbavitelj karje obeãt akimat “Mesija” š “bijatu alu David”. Pãnd pãmãntu alor afost alu rimuluj, mulc inš Židovi agãndit k Mesija osã fije vladaru p pãmãntusta karje osã lji oslobodjaskã patjalã dãla abandã š ãn jej jar osã stvorjaskã capãn narod d karje afost ãn vrijeme alu caru David š alu bijatu alu Salomon. Isusu ispravljaštje aja ãe jej pogrešno ashtvatit d Mesija. Dokazaštje k je Mesija njeko maj marje dãla David, maj marje ãn bilo karje vladar p pãmãntusta. Aja lumja još na razumit.

Isusu upozorjašnje p učenikurlje aluj s s pažaskā d učiteljurj d zakonu alu Mojsije

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Pänd narodu apus urjajke, Isusu azās alu učenikurlje aluj: ⁴⁶ “Pžáčāvā d učitelji d zakonu alu Mojsije! Jej vrja s umblje okolo ku aljinilje alji marj š lumja s lji pozdravjaskā ku marje poštujašā p ulic. Jej vrja s šagā p počasne lokurj ān sinagogje š la nutje. ⁴⁷ P prjevarā ja imanja alu udovicilor; a s ruagā mult s puatā lumja s lji vjadā. Jej osā fije kaznic maj rov d alcā lumje.”

21

Udovica dā alu Dimizov tot če arje

(Mk 12,41–44)

¹ Isusu ān Hram avizut p bogataši kum ubacāt banji ān blagajnā alu hramuluj. ² Atunča avizut š p njeka udovicā kum arunkā samo duavā (2) maj mič kovanic. ³ Isusu azās alu učenikolor: “Punjec urjajke, k istina je, asta sārakā udovicā apus maj mult njego jej toc zajedno! ⁴ K toc jej adat ča vut viška, a ja, aša d sārakā, adat tot če arje.”

Isusu rubjašnje d uništjala alu Hramuluj š d altje rovrurj karje osā vije

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Känd neki učenikurlje alu Isusuluj arubit kum je Hramu sagradit d maj mändru buluvan š ukrasāt ku maj mändri darurj karje lumja adat alu Dimizov, Isusu začē: ⁶ “Osā vije vrijamja känd nusā rāmije nič unu buluvan p buluvan d Hramusta če vu ujtac. Tot s fije duburāt.”

⁷ Š daja jej la antribat: “Učiteljulje, känd tot aja osā dogodjašnje? D karje znak osā najavljašā d tot aja če vinje?”

⁸ Ja zās Isusu: “Pžáčāvā s nu vu ānšalje! Mulc osā vije š osā zākā: ‘Jo sânt Mesija’* š osā zākā avinjit kraju! Nu lji kridjec. ⁹ Känd audjec d raturj š d pobunā, na vjec frikā. Tot aja mora s dogodjaskā, ali kraju alu pāmāntuluj nusā vije još.” ¹⁰ Zāče još: “Narodu osā zaratjaskā pāntruv narod š cara pāntruv carā. ¹¹ Osā fije marj potresurj. Osā fije fuamja š kuga p altje lokurj. Osā fije dogadžajurj d karje lumja osā fije frikā š znakurj p čerj k vinje nješto rov.

¹² Ali majdatā d aja če s fije, osā vu apukā š osā vu maltetirjaskā. Osā vu dja ān sinagogā la sud š p voj osā trimjatā ān kisuarje. Osā vu dukā la intja alu carurj š la upraviteljurj daja če sljadic p minje. ¹³ Osā vu zadisaskā p voj s putjec s rubic svjedočala avuastrā d minje. ¹⁴ Nu vu brinic akuma če s zāčec d minje ān obranā ¹⁵ k jo osā vu dav vorbilje š mudrost karje ničunu alu voštri protivnikurj nusā puatā s odoljaskā nič s āntuarkā vorba. ¹⁶ Čak š roditelji, fracā, familija, š ortači osā vu predajaskā. Osā vu umuarā p njeko d voj. ¹⁷ Toc osā vu zamrzaskā daja če sljadic p minje. ¹⁸ Ali ničuna d āštja

* **21:8** Mulc osā vije š osā zākā: ‘Jo sânt Mesija’ – Ān grčki original skrije: “Mulc osā vije ān lumilje alu mjov š osā zākā: ‘Jo sânt.’” Aja puatje s značaskā k jej tvrdjašnje k je sāngurj Isusu ili k arje autoritetu alu Isusuluj.

stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu našitjaskä.† 19 Osä dobidic život akä mije räminjec vjerni.”

Isusu rubjaštje d uništjajala alu Jeruzalem

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

20 “Känd vidjec k vuastja opkoljaštje Jeruzalemu, osä štijic k avinjit vřijamja d uništjajala alu Jeruzalem. 21 Älja karje sa trefit än Judeja atunča s fugä än djal. Činje je än trg atunča s fugä dän jel, a älja karje s gäsaštje än okolicä atunča s nu unträ än trg. 22 K aja osä fije zäljilje alu Dimizovuluj d kaznjälä ku karje osä ispunjaskä tot če skrije än Sväntä pismä d asta vřijamje. 23 Grjev alu trudnicilor š alu mujerj karje dä s sugä än vřijamjaja daja če osä vije marje rovu än pämäntusta š marje gnjev osä kadä p narodusta. 24 Vuastja osä umuarje p njeka lumja š p alci osä lja dukä kašä p ratne zarobljenikurlje än tot pämäntu. Nežidovi osä gazaskä p Jeruzalemu pänä god nu triča vřijamja alor.”

Isusu rubjaštje d änučala aluj p pämänt

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

25 “Osä pojavjaskä čudne znakurj p suarje, p lunä š p stjalje. A p pämänt osä fije marje zburjalä, ka valurlje alu apä änučä marje oluje. Pänuřv aja tot narodu osä fije mult zabrinic š ispunic ku frikä. 26 Čak š stjaljilje p čerj osä skutirje. Lumja osä muarje d frikä š d marje užas karje osä vije p pämänt. 27 Atunča tuatä lumja osä vjadä p minje, Bijatu alu Omuluj, kum viuv p oblak† än marje moč š än slavä. 28 Känd aja tot änučapje s dogodjaskä, avjec inimä š fic plinj d nadä k Dimizov osä vu oslobodjaskä ändatä.”

Isusu rubjaštje d smokvä

(Mt 24,32; Mk 13,28)

29 Atunča Isusu lja rubit asta vorbä: “Ujtačävä la smokvä ili bilo d karje ljemn. 30 Känd vidjec pupu alu smokväj atunča š sängurj štijec k je vara apruapje. 31 Isto aša känd vidjec k vinje aja d čaja amrubit, atunča putjec s fic sigurni k je cara alu Dimizovuluj apruapje. 32 Istina je zäk vuavä, asta generacija nusä trjakä pänd tot asta nu s dogudja.Š 33 Čerju š pämäntu osä trjakä, ali vorba amja s rämäje zauvjek!”

Isusu änvacä p učenikurlje aluj s fije uvjek spremic d vinjala aluj

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

† 21:18 Ali ničuna d äštja stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu našitjaskä – Än grčki original skrije: “Ali nusä kadä nič fir dän kapu alu vostru”. Isusu rubjaštje d unu maj mik dio dän tjelä alu omuluj. P načinula naglašäštje k nu lji trjebje s lji brinjaskä sigurnost alor. Š akä njeko däla jej osä muarje daja če sljedbenikurlje aluj, tjela alor sigurno osä uskrisnjaskä än vječni život p altu pämänt. Daja če sljedbenikurlje aluj čak š muartja nuje nješto d čaja trjebje s arje frikä. † 21:27 viuv p oblak – Vjez Dn 7,13. Š 21:32 Jaštje altje načinurj s razumjaskä ästa stih: 1. “asta generacija” rubjaštje d älja karje afost vij än vřijamjaja pänd Isusu arubit, a aja značaštje k uništjajala alu Jeruzalem š altje znakurj karje osä fije pänlä vinjala alu Kristuluj osä änučapje s fije aja pänd jej d vij; 2. “asta generacija” rubjaštje d alta lumje karje je rov š s protivijaštje alu Isusuluj, a aja značaštje k uvjek osä vije lumja karje nu krjadje š s suprostavjaštje alu Isusuluj tot pänlä vřijamje känd jel s änturčja p pämänt; 3. “asta generacija” značaštje “asta rasä” š rubjaštje d Židovj, a aja značaštje k rasa alu židovilor osä trijaskä š känd Isusu osä äntuarkä p pämänt; ili 4. “asta generacija” rubjaštje d lumja karje osä trijaskä än vřijamje känd vinja kraju, š aja značaštje k osä s dogodjaskä dogadžurlje karje s spominjaštje än stihurj 25–26, a aja značaštje k Isusu osä äntuarkä p pämänt d život alu aja generacije.

³⁴ Isusu azās: “Pázáčävā š nu fic kašā lumja karje je tupavj d mamurluk š d bjarje ili briga alu životusta. Inače, aja zuvā ruavā p voj osā iznenadjaskā ³⁵ kašā zamka. K osā vije p tuatā lumje karje stanujušnje p pāmānt. ³⁶ Ān tuatā vřijamja pázáčävā š rugacävā s putjec s avjec snagā s izdržic aštja stvarurj če vinje š fic spremic s stāc la intja amja, la intja alu Bijatu alu Omuluj.”

³⁷ Isusu tuatā zuvā ānvāca ān Hram, š sara pljika š provodja nuaptja p djal Masline. ³⁸ A tot narodu s skula dānzorja š pljika ān Hram s puje urjajke la Isusu.

22

Juda pristanjašnje s izdajaskā p Isusu

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Iv 11,45–53)

¹ S približa Prazniku d mālaj frzdā germā. Āsta praznik s kima š Pasha.* ² Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije kāta kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskā p muartje, ali lja fost frikā d lumje s nusā bunjaskā.

³ Ān vřijamaja Sotona auntrat ān Juda Iškariot karje je unu dān jej du-avāsprače (12) apostolurj. ⁴ Jel apljikat š sa dogovorit ku glavni popurlje š ku zapovidnikurlje alu stražāj d Hram kum s lja ažutje s apuče p Isusu. ⁵ Jej s raduja š ja obečit k ji dā banj. ⁶ Juda apristanit. Aša jel kāta bunā vřijamja s lji dja p Isusu kānd lumje nusā fije upruapje.

Isusu trimjatje p doj (2) učenikurj s pripřemjaskā vičera alu Pasha

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Avinjit zuva s ānčapje Prazniku d mālaj frzdā germā, kānd s žrtvujašnje vuaje d vičera alu Pasha. ⁸ Isusu atrimjes p Petar š p Ivan: “Fuđic š pripřemic vičera alu Pasha s mānkām una.”

⁹ Učenikurlje antribat p Isusu: “Undje vrjaj s mānkām?”

¹⁰ Lji začē aša: “Čim untrāc ān trg Jeruzalem, osā vu sretnjaskā unu om karje adučē apā ān bukal. Fuđic dāpā jel ān kašā karje untrā ¹¹ š začec alu domačimuluj: ‘Učitelju āntrijabā ān karje sobā puatje s mālānče vičera alu Pasha ku učenikurlje aluj.’ ¹² Jel osā vu ratje marje sobā p kat, karje spremitā. Ačija pripřemic vičera.” ¹³ Petar š Ivan sa dus ān trg š jej angāsāt tot kum Isusu lja zās š ačija apripřimit vičera alu Pasha.

Isusu š učenikurlje mālānkā vičera alu Pasha

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Iv 13,21–30; 1 Kor 11,23–25)

¹⁴ Kānd avinjit vřijamja d vičera alu Pasha, Isusu alat loku la astal ku apostoli.† ¹⁵ Jel azās: “Amčeznit ku tot sufljetu s mālānk ku voj asta vičera alu Pasha majdatā d muka amja. ¹⁶ Vu zāk k nu maj mālānk vičera alu Pasha pānd nu vinja zuva s s mālānče ān cara alu Dimizov.”‡

* **22:1** Pasha je prazniku karje Židovi slavja ān tot anu p zuvā majdatā s ānčapje prazniku d mālajurj frzdā germje. Vorba Pasha maj mult s koristja d označalā d tuatje opt (8) zālje karje uključuja š zuva d Pasha š šaptje (7) zālje d praznik d mālajurj frzdā germje. † **22:14** apostoli – Āštja je duavāsprače (12) d apostolurj maj upruapje d učenikurj karje Isusu akuljes (Vjez Lk 6,13). ‡ **22:16** pānd nu vinja zuva s s mālānče ān cara alu Dimizov – Ān grčki original skrije: “pānd god nusā ispunjašnje ān cara alu Dimizovuluj”. Pasha lji da d gānd p narodu alu Izrael p aja kum Dimizov lja izbavit d Egipat undje afost roburj kānd žrtvujit mjelu š apus sāndilje aluj p ušilje alu kāšilje alor. Isto aša, Isusu je mjelu alu Dimizovuluj š sāndilje alu Isusuluj oslobodjašnje p narodu aluj d grešalā. Isusu jar osā vije š s vladjaskā kašā caru, a atunča lumja karje krjadje osā fakā nuntā š s slavjaskā k Dimizov lja izbavit.

17 Atunča alat paru ku vinu, azahvaljit alu Dimizov š začē: “Láč š podjeljic vinu āntrā voj. 18 Vu zāk d akuša nu maj bjav vin pānd nu vinje cara alu Dimizovuluj.”

19 Atunča alat mālaju š zahvaljit alu Dimizov, la frānt š la dat alu učenikulor, š azās: “Asta je tjela amja karje s predajaštje d voj. Mānkac asta mije d spomen.” 20 Dāpā vičērā, aša alat š paru ku vinu š azās: “Asta je sāndilje alu mjov karje s varsā kašā žrtva d voj. Ku sāndilje alu mjov Dimizov fače novi savez ku narodu aluj.

21 Pānglā tot jakā, izdajniku alu mjov šadje ku minje la astal. 22 Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s mor kum je odredit, ali grjev alu āla karje izdajaštje p minje!”

23 Učenikurlje ānčapje āntrā jej s āntrjabā činje dān jej putja s fakā aša rov.

Činje maj marje ān cara alu Dimizov

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

24 Učenikurlje ančiput s s prepirjaskā d aja činje dān jej arfi maj marje. 25 Isusu azās: “Carulje alu pāmāntusta vladjaštje p narodu alor š provodjaštje vlastu p jej. Š ālja carurj vrja s lji faljaskā narodu k je maj bunj. 26 Ali voj nu fičec kašā jej! Naprotiv, maj marje āntrā voj s fije kašā āla maj mik, a vođa kašā argatu. 27 Mi zāčec, činje je maj marje, āla karje šadje la astal ili āla karje l služaštje? Āla la astal, dānā? Ali nu āntrā voj, k, jakā, jo sānt āntrā voj kašā argatu.

28 Voj afost pānglā minje ān kušnjilje alji mjalje. 29 Vu dauv s vladic ān cara alu Dimizov, kašā Tatimjov ān čerj če ma dat mije. 30 Voj osā mānkāč š osā bijec la astalu mjov ān cara amja. Osā šidjec p prijestolje š osā vladic p duavāsprjače (12) sāmāncje alu Izrael.”

Isusu zāče alu apostolurj osā lji vije kušnje š problemurj

(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Iv 13,36–38)

31 Isusu azās: “Šimune, Šimune, Sotona ačirut s puatā s iskušaskā vjera avuastrā kašā omu karje prosijaštje gruvu. Š 32 Ali mam rugat d tinje vjera ata s c nu nistanjaskā. Aša, kānd t torč mije, učvrstjaštje vjera alu alc učenikurlje!”

33 Petar azās: “Domnulje, jo sānt spremit s pljek ku tinje ān tamnicā š ān muartje!”

34 Isusu azās: “C zāk, Petre, majdatā če kukošu mājnje diminjacā kāntā, d trje (3) vorj osā t odriknještj k uopče m kunoštj.”

35 Isusu lji āntrjabā: “Kānd p voj atrimjes p drum frzdā banj, frzdā tašnā š sandalje, dali vuavā čiva afaljit?”

Jej odgovorit: “Na faljit.”

36 Isusu azās: “Ali akuša, činje arje banj, sāla dukā! Tašna isto! Činje narje mač, s vindā cualjilje š s kumprā d jel.* 37 Kvu zāk, mora s ispunjaskā aja če

Š 22:31 Gruvu s razdvaja ān čur kum bobu s odvaja dāla pljavā karje afost mistikatā ku jel. Daja če, asta metaforā rubjaštje d ispitujalā vjera alu učenikulor kum s pokaza dal š majdāpartje kridja ān Kristu ili osā s udaljaskā dāla jel. * 22:36 Kānd učenikurlje majdatā ančiput s pripovidjaskā, na tribut nimika s adukā dāpā jej, k aputut s očekujaskā k njeka lumje dočekujaštje š s lji oskrbljaskā. Stvarulje sa prominjit učenikurlje nu trjebje s očekujaskā binje s lji primjaskā. Osā fije kašā omu karje pljakā p drum rov obično ku jel aduče banjji, tašna š maču. Isusu d aja rubja figurativno kum zāča k š jel š učenikurlje aluj osā trjakā vrijamja d testiranje. Ali učenikurlje na razumit k Isusu rubjaštje figurativno š afost spremic d borbā (vjez22,38, 49–51).

d minje skrije ǎn Svǎntǎ pismǎ: ‘L smatnja k je zločinac.’[✱] Tot ǎe prorokurlje askris d minje uskoro osǎ s ispunjaskǎ.”

³⁸ Jej azǎs: “Domnulje, avjem aǎija doj (2) maǎurj!”

Isusu azǎs: “Dǎstul je! Nu maj rubic d aja.”

Isusu s ruagǎ ǎn Getsemanija

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Atunǎa Isusu sa dus dǎn trg š apljikat, kašǎ obiǎno, p Maslinskǎ gorǎ. Uǎenikurlje sa dus dǎpǎ jel. ⁴⁰ Kǎnd aǎzuns, lji zǎǎe: “Rugǎcǎvǎ s nu kidjec ǎn kušnje!”

⁴¹ Sa udaljǎt dǎla jej otrprilike kǎt puatje buluvanu s s arunǎe. A kleknit š sa rugat: ⁴² “Tato, akǎ tu vrjaj, uklonjaštje asta dǎla minje s nu bjav dǎn parusta d patjalǎ! Ipak, s fije kum vrjaj tu, a nu kum vrjauv jo.” ⁴³ Š atunǎa ji sa pokazǎt ǎndelu š la fukut maj capǎn. ⁴⁴ Tot ǎe maj tarije sa rugat, ǎn marje munkǎ, a znoju ji postanjaštje kašǎ kaplja dǎn sǎnde ǎa kǎzut p pǎmǎnt. † ⁴⁵ Kǎnd azavršǎt ku rugala sa skulat, sa tors la uǎenikurj š lja gǎsǎt kum s kulkǎ, iscrpic d žalost. ⁴⁶ Isusu lji ǎntrjaba: “Dǎǎe vu kulkǎc? Skulǎc š rugǎcǎvǎ s nu kidjec ǎn kušnje!”

Juda izdajaštje p Isusu š voǎilje alu židovilor l pukǎ

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Iv 18,3–11)

⁴⁷ Pǎnd Isusu arubit, sa pojavit mult lumje, karje lja dus Juda, unu dǎn jej duavǎsprjaǎe (12) apostolurj. S približa la Isusu š la pozdravit ku poljubacu ǎn falkǎ. ⁴⁸ Isusu aluj azǎs: “Juda, dali ku poljubacu izdaještj p minje, p Bijatu alu Omuluj?”

⁴⁹ Kǎnd uǎenikurlje avizut ǎe s spremjaštje, jej azǎs: “Domnulje, s lji napadnim ku maǎurlje?” ⁵⁰ Š unu dǎn jej aluvit p argatu alu marje popǎj š ja tijat dirjapta urjajke.

⁵¹ Ali Isusu azǎs: “Lji dopustic! Nu vu odupiric višel!” A dirit alu argatuluj urjajka š la iscjelit. ⁵² Atunǎa azǎs alu lumjej karje avinjit s la puǎe, alu glavni popilor, stražari alu hramuluj š voǎilje alu židovilor: “Aspljikat p minje ku maǎurlje š ku toljagurlje ka p pobunjenik! ⁵³ Dǎǎe nu mas pukat ǎn Hram? Tuatǎ zuva irjam ǎnklo ku voj. Ali asta je trenutku alu vostru vrijamja kǎnd vladjaštje sǎla alu nuaptjej.” †

Petar s odriknjaštje d Isusu

(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Iv 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ P Isusu la apukat ǎuvvari š la dus ǎn kasǎ alu marje popǎj. A Petar lji pratja. ⁵⁵ ǎn mižlokuluj d bǎtuturǎ stražari aprins fok š jej karje irja aiǎa sa ǎnklǎzǎt pǎnglǎ ja. Petar ašǎžut ku jej. ⁵⁶ Njeka argata s ujtǎ kum jel šadje pǎnglǎ fok, l sljedjaštje š zǎǎe: “Š ǎsta irja ku omusta karje pukat!”

⁵⁷ A Petar sa odriknit: “Pa jo niǎ k l kunoskǎ, mujarjo!”

⁵⁸ Nješta maj ǎnklo, njeko altu la vizut š azǎs: “Š tu ješt unu dǎn jej!”

Petar aodgovorit: “Nu sǎnt, omulje!”

⁵⁹ Dǎpǎ otrprilike unu sat, njeko altu tvrdja: “ǎsta om zaista irja ku jel k jel je d regija Galileja, kašǎ š Isusu p karje la pukat!”

✱ 22:37 Iz 53,12 † 22:44 Njeki grǎcki rukopisurj narje 43 š 44 redu. † 22:53 vladjaštje sǎla alu nuaptjej znaǎaštje: “vrijamja s djelujaskǎ Sotona”.

⁶⁰ Petar azäs: “Nu štiv d čaja rubještj, omulje!” Ān trenula, pänd još arubit, akāntat kukošu. ⁶¹ Atunča Domnu Isusu s okrinjaštje š s ujtā p Petar, a Petar sa dat d gānd kum ja zās Isusu: “Ān diminjacā, majdatā če kukošu kāntā, d trje (3) vorj osā t odriknještj k uopće m kunoštj.” ⁶² Aišāt Petar dān bātuturā š aplāns amarā.

⁶³ Čuvari ančiput s s ljađe d Isusu š s l batā. ⁶⁴ Jej ja ānviljit vojki š ja zās: “Tu ješt proroku. Spunje činje ta butut!” ⁶⁵ L vridja još maj mult ku altje vorbje urātje.

*Isusu je la intja alu vođilje alu Židovilor
(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Iv 18,19–24)*

⁶⁶ Kānd sa spart zuva, sa strāns Vječa amarje alu Židovilor. Aja afost vođilje alji bātārnj karje afost glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije. Čuvari adus p Isusu la jej ⁶⁷ š ja zās: “Spunje nuavā dali tu ješt Kristu.”

Isusu zāče: “Akā vu zāk k sānt, nusā mi kridjec, ⁶⁸ akā vu āntrijeb nješta, osā nu mi zāčec.” ⁶⁹ Ipak jo, Bijatu alu Omuluj, āndatā osā šāg p lok d čast š d moć pānglā Dimizov.”^{*}

⁷⁰ Kānd auzāt aja, toc jej astrigat: “Dal tvrdješt k ješt Bijatu alu Dimizovulj?”

Lja zās: “Aša je kum voj aja zāčec.”

⁷¹ P aja jej azās: “Če maj fičem ku još dokazurj? Aja sāngurj noj auzāt dān gura aluj!”

23

*Pilat, upravitelju alu rimuluj p regija Judeje, ispitujaštje p Isusu
(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Iv 18,28–37)*

¹ Atunča tuatā Vječa amarje sa skulat š jej adus p Isusu la Pilat karje je upravitelju alu rimuluj.* ² Ačija jej ančiput s l optužaskā: “Noj apukat p omusta kum vrja s stričje p lumja anuastrā. Rubjaštje nuavā s nu platim porezu alu caruluj alu Rimuluj, a d jel tvrdjaštje k je Kristu, caru.”

³ Pilat antribat p Isusu: “Ješt tu caru alu Židovilor?”

Isusu azās: “Aša je kum tu aja zāč.”

⁴ Pilat atunča zāče alu glavni popilor š alu naroduluj: “Jo nam gāsāt k omusta na fukut nimika rov.”

⁵ Ali jej ānčapje još maj mult s navaljaskā: “Jel ānvacā p lumja ān tot pāmāntu alu nostru† š lji navadjaštje p pobunā! Ančiput ān Galileja š avinjit tot pānla aiča ān Jeruzalem!”

⁶ Kānd Pilat auzāt aja, antribat: “Pa dali je jel d regija Galileja?” ⁷ Kānd jej azās: “Da”, Pilat atrimjes p Isusu la Herod, karje vladjaštje p Galileja.‡ Herod baš atunča sa gāsāt ān Jeruzalem.

Herod, vladaru p regija Galileja, ispitujaštje p Isusu

⁸ Kānd Herod avizut p Isusu, mult sa bukurat d aja k d jel mult auzāt. D multā vrijamje Herod avrut s l vjadā d aja če s nadja k pānglā jel osā fakā čudā. ⁹ Jel antribat p Isusu pitanje dāpā pitanje, ali Isusu p ničunu pitanje

* 22:68 Lk 20,1–8 * 22:69 Ps 110,1 * 23:1 Vođilje alu Židovilor na vut vlast d muartje, pa adus p Isusu la upravitelju alu rimuluj, Pilat, karje avut vlast s umuarje p Isusu. † 23:5 p lumja ān tot pāmāntu alu nostru – Ān grčki original skrije: “ān tuatā Judeja”. Vjez fusnota ān 4,44. ‡ 23:7 Herod, karje vladjaštje p Galileja – Vjez fusnota ān 3,1.

na odgovorit. ¹⁰ Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije astat ačija š ku nikižala la optužāt. ¹¹ Herod š vuastja aluj s ljiga d Isusu š rādja d jel. L ānbrakā ān cualje d carurj š l trimjatje āndrāt la Pilat. ¹² Herod š Pilat, karje irja dušmanj, ān zuvaja apostanit ortač.

Pilat p Isusu l osudjaštje p muartje

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Iv 18,39–19,16)

¹³ Pilat akimat la jel p glavni popurlje, p vođilje alu židovilor š p lumja ¹⁴ š lja azās: “Mas dus p omusta p optužbā k adrikat pobunā āntrā lumja. Lam ispitujit pānglā voj, ali nam vizut divina d karje las optužāt. ¹⁵ Nič Herod na gāšāt divina aluj š aša la trimjes āndrāt la noj. Āsta om na fukut nimika s zaslužaskā kaznā d muartje. ¹⁶ Atunča osā lji zāk s l batā ku biču, š atunča l las.”

¹⁷⁻¹⁸ Š Ali toc ān unu glas astrigat: “P jel umuarā, a lasinje p Baraba!” ¹⁹ Baraba irja ān kisuarje daja če irja umješāt ān pobunā ān Jeruzalem š daja ča murāt. ²⁰ Pilat jar sa obratit alu toc k avrut s oslobodjaskā p Isusu. ²¹ Ali jej astat s striđje: “Razapnjaštālāj! Razapnjaštālāj!”

²² Pilat sa obratit š d trje (3) vorj: “Ali d karje rov afukut? Nam utvrđit k afukut nimika če zaradjaštje kaznā d muartje. Zāk s l batā ku biču, š atunča l las.”

²³ Ali, jej š maj dāpartje astrigat š akātat s l razapnjaskā. Jej napokon adobidit aja če jej avrut. ²⁴ Pilat aodlučit s fakā p voja alor. ²⁵ Oslobodit p āla karje afost ān kisuarje dān pobunā š daja ča murāt, k jel irja omu p karje avrut Pilat s l oslobodjaskā. A p Isusu la predajit la vuastja aluj s l umuarje kum toc avrut.

P Isusu l razapnjaštje

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Iv 19,17–27)

²⁶ Vuastja aduče p Isusu ku kruča p umirje aluj. Pānd jej pljika, apukat p njeki om dān Cirena karje s kima Šimun karje sa tors d sat š ja pus p umirje kruča s la dukā dāpā Isusu. ²⁷ Dāpā Isusu apljikat multā lumje š multā mujerj karje aplāns š tuguja. ²⁸ Ali Isusu s okrinjaštje kātri jej š lja zās: “Mujeri d Jeruzalem, nu plāndec d minje, njego d voj š d kupi alji voštri. ²⁹ K vinje zāljlilje* kānd osā s rubjaskā: ‘Blago alu mujerilor karje narje kupi. Blago alu mujerilor karje na fukut, š alu amižduavje tjepturj karje na supt!’† ³⁰ Ān aja vrijamje lumja osā zākā alu planinālor: ‘Kādijec p noj’ š alu djalulor: ‘Āviljicānje!’☆ ³¹ Akā ān fok ardje ljemnu vjardje, kāt osā argā još ljemnu auskat?”‡

Š **23:17-18** Doj trje grčki rukopisurj dodajaštje aštja vorbje la ānčipjalā kašā stihu 17: 17 “Avut običaj k p praznikusta upravitelju afost datorj s lasā p unu d kisuarje p slobodā.” (Vjez Mt 27,15; Mk 15,6.)

* **23:29** Aša vrijamje avinjit šaptjezāč (70) d aj dāpā Kristu. Vuastja alu Rimuluj okolit š uništit p Jeruzalem š amurāt mult židovurj (21,20–24). † **23:29** Ān aja vrijamje kupi ān Jeruzalem osā trpjaskā marje patnje. Atunča narodu osā pomisljaskā k majbinje d lumje karje narje kupi. Narje tuğā kānd vjadje kum kupi alor patjaštje š tugujaštje. ☆ **23:30** Hoš 10,8 ‡ **23:31** Akā ān fok ardje ljemnu vjardje, kāt osā argā još ljemnu auskat – Ān grčki original skrije: “K akā s fače aša d ljemnu vjardje, če s fije d ljemnu auskat?” Ljemnu auskat ardje majdatā njego alu vjerz. “Ardjala” s ja kašā metafora d patjalā ili kaznā. Isusu afost kašā ljemnu alu vjardje karje na fost spremna. Isusu na zaslužāt s l kaznjaskā Dimizov k afost frzdā grešalā. Lumja karje odbacāt p Isusu afost kašā ljemnu auskat karje afost spremit s argā. Jej azaslužāt s lji kaznjaskā Dimizov d grešala alor.

³² A vuastja aduče š p doj (2) kriminalcurj s lji razapnjaskä ku Isusu. ³³ Känd avinjit la lok karje s kjamä Lubanja, la razapinjit, a š ku jel š p doj (2) kriminalcurj, p unu p dirjaptä alu Isusuluj, a p altu p stängä.

³⁴ Isusu sa rugat: “Tato, oprostjaštälje k nu štije če fačel!”[§] Vuastja atunča arunkat kockä š aša podjeljaštje cualjilje alu Isusuluj äñträ jej.*

³⁵ Lumja astat š toc s ujta, pänd poglavari alor sa ljigat d Isusu š lja zäs: “P alci jel aspasät. Akuša s spasaskä sängur p jel akä je stvarno Kristu, izabraniku alu Dimizovuluj!” ³⁶ Sa sträbat š vuastja d jel. Avinjit la jel š ji nudja akru vin.*[†] ³⁷ Jej azäs alu Isusuluj: “Spasaštje p tinje akä ješt caru alu Židovilor!” ³⁸ Däpä jel astat natpisu: “ÄSTA JE CARU ALU ŽIDOVILOR.”

³⁹ Unu dän kriminalcurj karje visja p kruče l uvridja ku vorbilje: “Tu ješt Kristu, dänä? Spasaštje atunča š p tinje š p noj!”

⁴⁰ Ali altu kriminalc la ukurit: “Dali nu c frikä d Dimizov? Trpještj ista kazna kašä jel. ⁴¹ Ali p pravdä je noj s trpim k noj zaslužäm kaznä d djela alu nostru. Ali omusta na fukut numik rov.” ⁴² Azäs atunča: “Isusulje, känd äñčipja s vladješt ka caru, smilujaštjitje p minje.”

⁴³ Isusu ja zäs: “Istinä c zäk: astäz osä fi äñ raj ku minje.”

Muartja alu Isusuluj

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Iv 19,28–30)

⁴⁴ Känd afost njeđe duaväsprače (12) satje, suarilje aprestit s sajaskä š nuaptja prekrijit tot pämäntu päñla trje (3) satje posljepodne. ⁴⁵ Lumina alu suarilje anistanit, š däturdatä firjanga alu Hramuluj† sa rupt p mižlok. ⁴⁶ Atunča Isusu äñtarje strigä: “Tato, predajesk sufljetu alu mjov äñ mäñilje alji tjalje!” Čim azäs aja, aslubuzät sufljetu.

⁴⁷ Känd kapetanu alu rimuluj avizut ča fost, ančiput s slavjaskä p Dimizov š zäča: “Omusta sigurno irja pravedan!” ⁴⁸ Maj äñklo, lumja karje afost ačija š avizut če sa dogodit sa razilazät š s bätja äñ tjept d marje žalost. ⁴⁹ A toc karje aštijit p Isusu š mujerilje karje avinjit däpä jel dän Galileja astat maj däpartje š s ujta la tot če sa dogodit.

Isusu je äñgrupat

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Iv 19,38–42)

⁵⁰⁻⁵² Š jakä njeki om, karje s kima Josip d Arimateja, trgu äñ Judeja, apljikat la Pilat š akätat s ji dja tjela alu Isusuluj. Jel afost članu d Vječa amarje alu Židovilor, ali nu sa slažät ku jej daja ča pukat š osudit p Isusu p muartje. Jel afost bun š pravedan om karje štipta cara alu Dimizov. ⁵³ Š Josip askinit tjela alu Isusuluj däpä kruče, š l umotjaštje äñ skumpä albä plahtä š l punje äñ grupä isklesätä äñ stijenä, äñ karje još nimilja nuje äñgrupat. ⁵⁴ Suarilje kädja, š sämbäta samo če na vinjit.‡

⁵⁵ Mujerilje karje avinjit ku Isusu dän Galileja, apljikat däpä Josip š avizut undje grupa š ča fukut ku tjela alu Isusuluj. ⁵⁶ Atunča sa tors akasä s

§ 23:34 Tato, oprostjaštälje k nu štije če fače – Äñ njeki grčki rukopisurj nu s nalazaštje aštja vorbje.

* 23:34 Ps 22,18 † 23:36 Ji nudja akru vin, ali vuastja s ljiga d Isusu. S pretvarja k s ponašäštje kätri jel kašä kätri caru, ali ji da vinu karje nuje bun d car. † 23:36 Ps 69,21 † 23:45 firjanga alu Hramuluj – Ästa firjangä afost pisti 25 mitjarje d marje š odvaja loku karje irja maj svänt d altu lokurj äñ Hram. † 23:54 D Židovurj, zuva završaštje känd suarilje kadje. Židovurlje nu kutiza s lukrjazje sämbätä š daja Josip s pripja s završaskä lukru majdatä d zuvä d odmor, karje äñčipja äñ vinjerj känd kidja suarilje.

pripremjaskä jarbilje š ulje karje miruasä d tjela. Sãmbãtä sa udinit, d aja k poštuja zakonu alu Mojsije.

24

Isusu s skualä dãla morc

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Iv 20,1–9)

¹ Dãnzorja ãn duminikä mujeri apljikat la grupã ku jarbilje š ku unturilje karje miruasä ÷e lja pripremit. ² Kãnd jalje ažuns, avizut k je buluvanu karje ävilja ulazu la grupã runkat ãn partje.* ³ Auntrat ãnontru, ali na gãsãt tjela alu Domnuluj Isusuluj. ⁴ Pãnd jalje aša astat zibunjitje pãntruv aja ÷e sa dogodit, dãturdatã pãnglã jej sa pojavit doj (2) omurj ãn cualje karje blistjaštje. ⁵ Mujerilje sa spirjat š sa poklonit ku lica kãtri pãmãnt. Doj (2) omurj lja tribat: “Dã÷e kãtãc p viuv ãntrã morc? ⁶ Nuje ai÷a. Auskrãsnit! Dali nu vu gãndic ÷e vam zãs još ãn Galileja: ⁷ ‘Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s fiuv predajit ãn mãnj alu grešnikolor š jej p minje osã m razapnjaskã, ali jo aldã trje (3) zãlje osã m skol dãla morc.’”[✠]

⁸ Jalje sa dat d gãnd k Isusu aja azãs. ⁹ Š sa tors dãla grupã p javjaskã alu unsprja÷e (11) apostolurj š alu toc alcilor. ¹⁰ Irja alja Marija d trg Magdala, Ivana š Marija, mama alu Jakov, š još njeke mujerj. Arubit tot alu apostolilor ÷e sa dogodit, ¹¹ ali alu apostolilor sa spurut k tot aja mujerj aizmislit. Š nu lja krizut alu mujerilor. ¹² Ipak, Petar dã fuga pãnla grupã. Kãnd ažuns, s ujtã ãnontru ali na vizut nimika osim skumpã albã plahtã ãn karje irja Isusu. Apljikat dãla grupã š s ãntriba ÷e sa dogodit.

Isusu s ukazaštje alu u÷enikolor p drum ãn Emaus

¹³ ãn zuvaja doj (2) u÷enikurj alu Isusuluj pljakã ãn sat Emaus, dãpartje d Jeruzalem nje÷e unsprja÷e (11) kilomjatrje.[†] ¹⁴ P drum arubit d tot ÷a fost. ¹⁵ Pãnd jej aja arubit š raspravlja ãntrã jej, avinjit Isusu š pljakã ku jej. ¹⁶ Ali alu vojki alor irja skuns s l kunaskã.

¹⁷ Isusu lja antribat: “D ÷aja aja raspravljic pãnd putujic?”

Jej astat pljinj d tugã. ¹⁸ Unu dãn jej, karje s kjamã Kleofa, ja odgovorit: “Tu ješt jedini om karje avinjit d praznik ãn Jeruzalem karje nu štije ÷a fost ãn zuviljaštja.”

¹⁹ Isusu ãntrijabã: “÷e afost?”

Azãs: “Pa aja ÷a fost ku Isusu dãn Nazaret. Jel irja proroku š tuatã lumja aputut s vjadã ku vorbilje š ku djela aluj k la trimjes Dimizov. ²⁰ Pãnglã aja glavni populrje š alji noštri altje ÷lanurle alu vje÷e Amarje la predajit s fiye osudit p muartje š la dat s l razapnjaskã. ²¹ A noj njam nadit k jel ãla karje osã spasaskã p narodu alu Izrael dãla dušmanu aluj, ve÷ atrikut trje (3) zãlje d kãnd je mort. ²² Ali aja nuje tot k š njeke mujeri karje l pratja ku toc noj, nja zibunjit p noj: ÷im asvanit zuva jalje apljikat la grupã, ²³ ali a÷ija na gãsãt tjela aluj. Avinjit š azãs k lji sa pokazãt ãndelurle š lja zãs k Isusu viuv. ²⁴ Njeki dãn noj adat fuga la grupã š ãngãšãt k je grupa gualã baš kum azãs mujerilje, ali na vizut p Isusu k je viuv.”

* **24:2** buluvanu karje ävilja ulazu la grupã – Asta irja marje okrugli buluvan atãta d marje s zaklunjaskã skroz ulazu ãn grupã. Afost potrebno doj trje omurj s l kotrljaskã. ✠ **24:7** Lk 9,22

† **24:13** nje÷e unsprja÷e (11) kilomjatrje – ãn gr÷eki original skrije: “šajzã÷ (60) stadia”.

²⁵ P aja Isusu lja zäs: “O kum ištjec nerazumni! Däče vuavä grjev s kridjec än aja ča zäs prorokurlje? ²⁶ Dali nu tribja Kristu s trpjaskä tot majdatä njego če s äncapje s vladjaskä p toc?” ²⁷ Aša Isusu lja objasnit tot če Mojsije š toc prorokurlje azäs än Sväntä pismä d jel.

²⁸ Känd avinjit upruapje d sat undje pljakä, Isusu sa fukut k vrja s pljače maj dāpartje. ²⁹ Ali jej la nagovorit: “Rämāj ku noj! Več je sara. Vinje nuaptja!” Aša auntrat än kasä s rämāje ku jej. ³⁰ Pänd afost ku jej la astal, Isusu alat mälaju, zahvaljit alu Dimizovuluj, la fränt š la dat alor. ³¹ Atunča alor sa diškis vojki š jej la kunuskut. Ali jel la vojki alor anistanit.

³² A jej azäs unu alu altuluj: “Kum nja fost pljinje inimilje känd p drum rubja ku noj š nji objasnja Svänta pisma!” ³³ Sa skulat š sa tors än Jeruzalem. Apljikat la lok undje sa sträns unsprjače (11) apostolurj š p alcä sljedbenikurj alu Isusuluj. ³⁴ Jej zäče: “Istina je, Domnu Isusu auskrisnit. Sa ukazät alu Šimunuluj!” ³⁵ Atunča š äštja alji doj (2) rubja če sa dogodit p drum š kum akunuskut p Isusu pänd jel afränt mälaju.

Isusu s pojavjaštje pängl učenikurj

(Iv 20,19–23)

³⁶ Pänd jej doj (2) rubja, Isusu däturdatä astat änrä jej toc. Lji zäče: “Mir vuavä!” ³⁷ Ali lja afost frikä daja če gändit k vjadje märoj. ³⁸ Š Isusu lji zäče: “Däče vu frikä? Däče än voj s fače sumnje än inimä?” ^{39–40} Atunča lja arätat mänjilje š picuarilje š azäs: “Ujtacävä la ränj! Jo sänt aja! Punjec mänilje p minje š osä vidjec! Märoji narje karnje š vuasä kašä če lji am jo!”

⁴¹ A jej d radost na putut s krjadä alu vojki alor, njego sa mirat. Jel änrjabaš: “Avjec čiva d mänkat?” ⁴² Ja dat krod d pjaštje pržät, ⁴³ a jel lja š mälänk pänglä jej.†

⁴⁴ Atunča zäče: “Asta če sa dogodit upravo aja če vam zäs k osä dogodjaskä. Pänd majdatä amfost ku voj, vam zäs: atribut s s ispunjaskä tot če skrije d minje än zakonu alu Mojsije, än knjige d prorokurj š än Psalmi.” ⁴⁵ Atunča lja žutat s razumjaskä čije skris än Sväntä pismä. ⁴⁶ Känd azavršät jel azäs: “Kašä kum vidjec, aša skrije än Sväntä pismä k jo, Kristu, trjebje s trpjesk š s mor š aldä trje (3) zälje s m skol däla morc ⁴⁷ š ku autoritetu alu mjov s rubjaskä alu tuatä lumja k trjebje s s okrinjaskä däla grešalä š Dimizov osä lji oprostjaskä grešala. Osä äncipjec än Jeruzalem ⁴⁸ s zäčec alu alcilor aja če voj auzät š avizut däla minje.

⁴⁹ A jo osä vu trimjet p Sufļjetu alu Sväntuluj, p karje Tatimjov än čerj aobečit k vuavä osä vije. Rāminjec än trg Jeruzalem pänd Dimizov nu trimjatje p voj säla d sus!”§

Isusu s äntuarče p čerj

(Mk 16,19–20; Ap 1,9–11)

⁵⁰ Isusu atunča askos p učenikurlje aluj d trg Jeruzalem pämla lok upruapje d sat Betanija. Änklo adrikat mänilje š sa rugat s lji blagoslovjaskä Dimizov. ⁵¹ Pänd lja blagoslovit, Isusu afost drikat p čerj tot pänd nu lja nistanit dän

† **24:43** Aja afukut s lji pokazaskä k nuje sufļjet, k sufļjetu nu mälänkä. § **24:49** pänd Dimizov nu trimjatje p voj säla d sus – Än grčki original skrije: “pänd nu fic änräkac ku säla dāpā sus”. Sufļjetu alu Dimizovuluj osä vije p jej kašä cualjilje če viljaštje p omu. Ku altje vorbje, osä primjaskä snaga alu Sufļjetu alu Svänt kum apujta s svedočaskä alu alcilor d Isusu.

vojk. ⁵² Učenikurlje sa poklonit la Isusu, a atunča jej sa tors ku marje radost än Jeruzalem. ⁵³ Atunča irja stalno än Hram š slavja p Dimizov.